הלכה · משנה תורה · ספר זרעים

משנה תורה, הלכות תרומות

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה תורה, הלכות תרומות

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-תורה-הלכות-תרומות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 7
פרק ג 10
פרק ד 13
פרק ה 15
פרק ו 19
פרק ז 21
פרק ח 23
פרק ט 25
פרק י 26
פרק יא 30
פרק יב 33
פרק יג 36
פרק יד 38
פרק טו 41

פרק א

א הַתְּרוּמוֹת וְהַמַּעַשְׂרוֹת אֵינָן נוֹהֲגִין מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בֵּין בִּפְנֵי הַבַּיִת בֵּין שֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּיִת. וּבְיִאים הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ נוֹהֲגוֹת אֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר מִפְּנֵי שֶׁהִיא סְמוּכָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרֹב יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִין וְשָׁבִין שָׁם. וְהַחֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים הִתְקִינוּ שֶׁיְּהִיוּ נוֹהֲגוֹת אַף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ עַמּוֹן וּמוֹאָב מִפְּנֵי שֶׁהֵם סְבִיבוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

ב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם הִיא בָּאֲרָצוֹת שֶׁכִּבְּשָׁן מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוֹ נָבִיא מִדַּעַת רֹב יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ הַנִּקְרָא כִּבּוּשׁ רַבִּים. אֲבָל יָחִיד מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ שֵׁבֶט שֶׁהָלְכוּ וְכָבְשׁוּ לְעַצְמָן מָקוֹם אֲפִלּוּ מִן הָאֶרֶץ שֶׁנִּתְּנָה לְאַבְרָהָם אֵינוֹ נִקְרָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּנָּהֲגוּ בּוֹ כָּל הַמִּצְוֹת. וּמִפְּנֵי זֶה חֵלֶק יְהוֹשֻׁעַ וּבֵית דִּינוֹ כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִשְׁבָטִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְבְּשָׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כִּבּוּשׁ יָחִיד כִּשֶׁיַּעֲלֶה כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט וְיִכְבּשׁ חֶלְקוֹ:

ג הָאֲרָצוֹת שֶׁכָּבַשׁ דָּוִד חוּץ לְאֶרֶץ כְּנַעַן כְּגוֹן אֲרַם נַהֲרַיִם וַאֲרַם צוֹבָה וְאַחְלָב וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וְעַל פִּי בֵּית דִּין הַגָּדוֹל הוּא עוֹשֶׂה אֵינוֹ כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר וְלֹא כִּחוּצָה לָאָרֶץ לְכָל דָּבָר כְּגוֹן בָּבֶל וּמִצְרַיִם. אֶלָּא יָצְאוּ מִכְּלַל חוּצָה לָאָרֶץ וְלִהְיוֹתָן כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הִגִּיעוּ. וּמִפְּנֵי מָה יָרְדוּ מִמַּעֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁכָּבַשׁ אוֹתָם קֹדֶם שֶׁיִּכְבּשׁ כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא נִשְׁאַר בָּהּ מִשְׁבָּעָה עַמִּמִים. וְאִלּוּ תִּפַּס כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן לִגְבוּלוֹתֶיהָ וְאַחַר כְּךָ כָּבַשׁ אֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת הָיָה כִּבּוּשׁוֹ כֻּלּוֹ כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר. וְהָאֲרָצוֹת שֶׁכָּבַשׁ דָּוִד הֵן הַנִּקְרָאִין סוּרְיָא:

ד סוּרְיָא יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהִיא בָּהֶן כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהִיא בָּהֶן כְּחוּצָה לָאָרֶץ. וְהַקּוֹנָה בָּהּ קַרְקַע כְּקוֹנָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעִנְיַן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וּשְׁבִיעִית. וְהַכֹּל בְּסוּרְיָא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

ה כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם וְנִתְקַדֵּשׁ קְדֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה כֵּיוָן שֶׁגָּלוּ בָּטְלָה קְדֻשָּׁתָן. שֶׁקְּדֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה לְפִי שֶׁהָיְתָה מִפְּנֵי הַכִּבּוּשׁ בִּלְבַד קְדֻשָּׁה לִשְׁעָתָהּ וְלֹא קְדֻשָּׁה לֶעָתִיד לָבוֹא. כֵּיוָן שֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה וְהֶחֱזִיקוּ בְּמִקְצָת הָאָרֶץ קִדְּשׁוּהָ קְדֻשָּׁה שְׁנִיָּה הָעוֹמֶדֶת לְעוֹלָם לִשְׁעָתָהּ וְלֶעָתִיד לָבוֹא. וְהִנִּיחוּ אוֹתָם הַמְקוֹמוֹת שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהֶם עוֹלֵי מִצְרַיִם וְלֹא הֶחֱזִיקוּ בָּהֶם עוֹלֵי בָּבֶל כְּשֶׁהָיוּ וְלֹא פְּטָרוּם מִן הַתְּרוּמָה וְהַמַּעַשְׂרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּסְמְכוּ עֲלֵיהֶם עֲנִיִּים בִּשְׁבִיעִית. וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ הִתִּיר בֵּית שַׁאן מֵאוֹתָם הַמְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הֶחֱזִיקוּ בָּהֶם עוֹלֵי בָּבֶל. וְהוּא נִמְנָה עַל אַשְׁקְלוֹן וּפְטָרָהּ מִן הַמַּעַשְׂרוֹת:

ו נִמְצָא כָּל הָעוֹלָם לְעִנְיַן מְצוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ נֶחְלָקֶת לְשָׁלֹשׁ מַחֲלוֹקוֹת. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְסוּרְיָא. וְחוּצָה לָאָרֶץ. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נֶחְלֶקֶת לִשְׁנַיִם. כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל חֵלֶק אֶחָד. וְכָל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם בִּלְבַד חֵלֶק שֵׁנִי. וְחוּצָה לָאָרֶץ נֶחְלֶקֶת לִשְׁנַיִם. אֶרֶץ מִצְרַיִם

וְשִׁנְעָר וְעַמּוֹן וּמוֹאָב הַמְּצוֹת נוֹהֲגוֹת בָּהֶם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וּנְבִיאִים. וּשְׁאָר הָאֲרָצוֹת אֵין תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת נוֹהֲגוֹת בָּהֶן׃

ז אֵי זוֹ הִיא אֶרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָהּ עוֹלֵי מִצְרַיִם. מֵרֶקֶם שֶׁהוּא בְּמִזְרַח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד הַיָּם הַגָּדוֹל. מֵאַשְׁקְלוֹן שֶׁהִיא לְדָרוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד עַכּוֹ שֶׁהִיא בַּצָּפוֹן. הָיָה מְהַלֵּךְ מֵעַכּוֹ לְכְזִיב כָּל הָאָרֶץ שֶׁעַל יְמִינוֹ שֶׁהוּא מִזְרַח הַדֶּרֶךְ הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת חוּצָה לָאָרֶץ וּטְמֵאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וּמִן הַשְּׁבִיעִית. עַד שֶׁיְּוַדַּע לְךָ שֶׁאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכָל הָאָרֶץ שֶׁעַל שְׂמֹאלוֹ שֶׁהוּא מַעֲרַב הַדֶּרֶךְ הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּטְהוֹרָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וְחַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר וּבִשְׁבִיעִית. עַד שֶׁיְּוַדַּע לְךָ שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם חוּצָה לָאָרֶץ. וְכָל שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹרֵד מִטּוּרֵי אֲמָנוֹם וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוּרֵי אֲמָנוֹם וְלַחוּץ חוּצָה לָאָרֶץ. וְהַנְּסִים שֶׁבַּיָּם רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ עֲלֵיהֶם מִטּוּרֵי אֲמָנוֹם וְעַד נַחַל מִצְרַיִם. מִן הַחוּט וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִן הַחוּט וְלַחוּץ חוּצָה לָאָרֶץ. וְזוֹ הִיא צוּרָתָהּ׃

ח מֵהֵיכָן הֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל. מִכְּזִיב וְלִפְנִים כְּנֶגֶד הַמִּזְרָח. וּמִכְּזִיב וְלַחוּץ עַד אֲמָנָה וְהִיא אֲמָנוֹם וְעַד הַנָּהָר וְהוּא נַחַל מִצְרַיִם לֹא הֶחֱזִיקוּ בּוֹ. וּכְזִיב עַצְמָהּ לֹא הֶחֱזִיקוּ בָּהּ׃

ט אֵי זוֹ הִיא סוּרְיָא. מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְמַטָּה כְּנֶגֶד אֲרַם נַהֲרַיִם וַאֲרַם צוֹבָה כָּל יַד פְּרָת עַד בָּבֶל כְּגוֹן דַּמֶּשֶׂק וְאַחְלָב וְחָרָן וּמִגְבַּת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן עַד שִׁנְעָר וְצוֹהַר הֲרֵי הִיא כְּסוּרְיָא. אֲבָל עַכּוֹ חוּצָה לָאָרֶץ כְּאַשְׁקְלוֹן וְהֵם תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃

י עַכּוֹ"ם שֶׁקְּנָה קַרְקַע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא הִפְקִיעוּהָ מִן הַמִּצְווֹת אֶלָּא הֲרֵי הִיא בְּקְדֻשָּׁתָהּ. לְפִיכָךְ אִם חָזַר יִשְׂרָאֵל וּלְקָחָהּ מִמֶּנּוּ אֵינָהּ כִּכְבוּשׁ יָחִיד אֶלָּא מַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת וּמֵבִיא בִּכּוּרִים. וְהַכֹּל מִן הַתּוֹרָה כְּאִלּוּ לֹא נִמְכְּרָה לְעַכּוֹ"ם מֵעוֹלָם וְיֵשׁ קוֹנְיָן לְעַכּוֹ"ם בְּסוּרְיָא לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת וּמִן הַשְּׁבִיעִית כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר׃

יא פֵּרוֹת הָעַכּוֹ"ם שֶׁגִּדְּלוּ בְּקַרְקַע שֶׁקָּנָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אִם נִגְמְרָה מְלַאכְתָּם בְּיַד עַכּוֹ"ם וּמֵרְחָן הָעַכּוֹ"ם פְּטוּרִין מִכְּלוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) "דְּגָנְךָ" וְלֹא דְּגַן עַכּוֹ"ם. וְאִם לְקָחָן יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּתְלְשׁוּ קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן וּגְמָרָן יִשְׂרָאֵל חַיָּבִין בַּכֹּל מִן הַתּוֹרָה. וּמַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן. וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמוֹכְרָהּ לַכֹּהֵן. וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן הִיא שֶׁלּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹמֵר לַלֵּוִי בְּמַעֲשֵׂר וְלַכֹּהֵן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר אֲנִי בָּאתִי מִכֹּחַ אִישׁ שֶׁאֵין אַתֶּם יְכוֹלִין לְטַל מִמֶּנּוּ כְּלוּם. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ לֹא יִתֵּן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר (במדבר יח כו) "כִּי תְרִימוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר" טָבֶל שֶׁאַתָּה לוֹקֵחַ מִיִּשְׂרָאֵל אַתָּה מַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן. אֲבָל טֶבֶל שֶׁאַתָּה לוֹקֵחַ מִן הָעַכּוֹ"ם אֵין אַתָּה נוֹתֵן לַכֹּהֵן הַתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ אֶלָּא מוֹכְרָהּ לַכֹּהֵן וְלוֹקֵחַ דָּמֶיהָ׃

יב מָכַר הָעַכּוּ"ם הַפֵּרוֹת שֶׁלּוֹ לְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֵן מְחֻבָּרִין בַּקַּרְקַע. אִם עַד שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת וְנִגְמְרוּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל חַיָּבִין בַּכֹּל וְנוֹתֵן הַתְּרוּמוֹת וְהַמַּעַשְׂרוֹת לַבְּעָלִים. וְאִם מְכָרָן אַחַר שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת מַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר וְנוֹתֵן מֵהֶן לַבְּעָלִים לְפִי חֶשְׁבּוֹן. כֵּיצַד. לָקַח תְּבוּאָה זְרוּעָה מִן הָעַכּוּ"ם אַחַר שֶׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ וְנִגְמְרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל. מַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וְנוֹתֵן שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַמַּעֲשֵׂר לַלֵּוִי וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן וּמוֹכֵר לוֹ הַשְּׁלִישׁ:

יג יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּכַר פֵּרוֹתָיו לְעַכּוּ"ם קֹדֶם שֶׁיָּבוֹאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת וּנְמָרָן הָעַכּוּ"ם פָּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעַשְׂרוֹת. וְאִם אַחַר שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁגְּמָרָן הָעַכּוּ"ם חַיָּב בַּכֹּל מִדִּבְרֵיהֶם. וְכֵן הָעַכּוּ"ם שֶׁגָּמַר פֵּרוֹת יִשְׂרָאֵל. הוֹאִיל וְדִגּוּנָן בְּיַד עַכּוּ"ם אֵינָן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעַשְׂרוֹת אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן:

יד מָכַר עַכּוּ"ם לְיִשְׂרָאֵל פֵּרוֹת מְחֻבָּרִין אַחַר שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת וּמֵרָחָן הָעַכּוּ"ם בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל אֵינָן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעַשְׂרוֹת. הוֹאִיל וּבָאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת בִּרְשׁוּת עַכּוּ"ם וּמֵרָחָן הָעַכּוּ"ם אַף עַל פִּי שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל:

טו הַקּוֹנֶה שָׂדֶה בְּסוּרְיָא חַיָּב בִּתְרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁיִּתְחַיֵּב מִן הַתּוֹרָה הַקּוֹנֶה בִּירוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל הַקּוֹנֶה פֵּרוֹת מִן הָעַכּוּ"ם בְּסוּרְיָא בֵּין תְּלוּשִׁין בֵּין מְחֻבָּרִים אֲפִלּוּ קֹדֶם שֶׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁמֵּרָחָן יִשְׂרָאֵל הוֹאִיל וְאֵינוֹ מִקַּרְקַע שֶׁלּוֹ פָּטוּר:

טז קָנָה קַרְקַע מִן הָעַכּוּ"ם בְּסוּרְיָא וּפֵרוֹת מְחֻבָּרִין בָּהּ אִם הִגִּיעוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת בְּיַד הָעַכּוּ"ם פְּטוּרִין. וְאִם עָדַיִן לֹא הִגִּיעוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת הוֹאִיל וְקָנָה אוֹתָם עִם הַקַּרְקַע חַיָּב לְעַשֵּׂר:

יז יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה אָרִיס לְעַכּוּ"ם בְּסוּרְיָא פֵּרוֹתָיו פְּטוּרִין מִן הַמַּעַשְׂרוֹת לְפִי שֶׁאֵין לוֹ בְּגוּף הַקַּרְקַע כְּלוּם. וְיֵשׁ לְעַכּוּ"ם קְנָיָן בְּסוּרְיָא לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעַשְׂרוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְכֵן הַחוֹכֵר וְהַמְקַבֵּל וְהַשּׁוֹכֵר שָׂדֶה מִן הָעַכּוּ"ם בְּסוּרְיָא פָּטוּר מִן הַתְּרוּמוֹת וּמִן הַמַּעַשְׂרוֹת:

יח יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּקַח בְּסוּרְיָא שָׂדֶה מִן הָעַכּוּ"ם עַד שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ וְחָזַר וּמְכָרָהּ לְעַכּוּ"ם מֵאַחַר שֶׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ אִם חָזַר יִשְׂרָאֵל וּלְקָחָהּ פַּעַם שְׁנִיָּה הֲרֵי זֶה חַיָּב בִּתְרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁהֲרֵי נִתְחַיְּבָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל:

יט יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לוֹ קַרְקַע בְּסוּרְיָא וְהוֹרִיד לָהּ אָרִיס וְשָׁלַח לוֹ הָאָרִיס פֵּרוֹת הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִים שֶׁאֲנִי אוֹמֵר מִן הַשּׁוּק לָקָחָן. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה אוֹתוֹ הַמִּין מָצוּי בַּשּׁוּק:

כ שְׁתָפוּת הָעַכּוּ"ם חַיֶּבֶת בִּתְרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת כֵּיצַד. יִשְׂרָאֵל וְעַכּוּ"ם שֶׁלָּקְחוּ שָׂדֶה בְּשֻׁתָּפוּת אֲפִלּוּ חִלְקוּ שָׂדֶה בְּקָמָתָהּ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם חִלְקוּ גְּדִישׁ הֲרֵי טָבֶל וְחַלִּין

מְעֹרָבִין בְּכָל קֻלַּח וְקֻלַּח מֵחֶלְקוֹ שֶׁל עַכּוּ"ם אַף עַל פִּי שֶׁמִּרְחָן הָעַכּוּ"ם וְחִיּוּבָם מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

כא בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּבְשֶׁל תּוֹרָה אֵין בְּרָרָה אֲבָל אִם לָקְחוּ בְּסוּרְיָא הוֹאִיל וְהַמַּעֲשְׂרוֹת שָׁם מִדִּבְרֵיהֶם אֲפִלּוּ חֶלְקוֹ הַגְּדִישׁ חֶלְקוֹ שֶׁל עַכּוּ"ם פָּטוּר מִכְּלוּם:

כב פֵּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ חוּצָה לָאָרֶץ פְּטוּרִין מִן הַחַלָּה וּמִן הַתְּרוּמוֹת וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו יח) "אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה". שָׁמָּה אַתֶּם חַיָּבִין בְּחוּצָה לָאָרֶץ פְּטוּרִין. וְאִם יָצְאוּ לְסוּרְיָא חַיָּבִין מִדִּבְרֵיהֶם. וְכֵן פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ חַיָּבִין בְּחַלָּה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁמָּה. שָׁמָּה אַתֶּם חַיָּבִין בֵּין בְּפֵרוֹת הָאָרֶץ בֵּין בְּפֵרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ. וְאִם נִקְּבְעוּ לְמַעֲשֵׂר בְּיַד יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת מִדִּבְרֵיהֶם:

כג עֲפַר חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁבָּא בִּסְפִינָה לָאָרֶץ. בִּזְמַן שֶׁהַסְּפִינָה גוֹשֶׁשֶׁת לָאָרֶץ הֲרֵי הַצּוֹמֵחַ בּוֹ חַיָּב בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וּשְׁבִיעִית כַּצּוֹמֵחַ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל עַצְמָהּ:

כד אֵילָן שֶׁעוֹמֵד בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לָאָרֶץ. אוֹ עוֹמֵד בָּאָרֶץ וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לְחוּצָה לָאָרֶץ. הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעִקָּר. הָיוּ מְקָצַת שָׂרָשָׁיו בָּאָרֶץ וּמְקָצָתָן חוּצָה לָאָרֶץ אֲפִלּוּ הָיָה צָחִיחַ סֶלַע מַבְדִּיל בֵּינֵיהֶן הֲרֵי טָבֶל וְחַיָּבִין מְעֹרָבִין זֶה בָּזֶה:

כה עָצִיץ נָקוּב שֶׁהָיָה בּוֹ זֶרַע שֶׁלֹּא הִשְׁרִישׁ וְהָיָה עִקָּרוֹ בָּאָרֶץ וְנוֹפוֹ חוּצָה לָאָרֶץ הוֹלְכִים אַחַר הַנּוֹף:

כו הַתְּרוּמָה בַּזְּמַן הַזֶּה וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל וַאֲפִלּוּ בִּימֵי עֶזְרָא אֵינָהּ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן. שֶׁאֵין לְךָ תְּרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּלְבַד וּבִזְמַן שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה ב) "כִּי תָבֹאוּ" בִּיאַת כֻּלְּכֶם כְּשֶׁהָיוּ בִּירֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה וּכְמוֹ שֶׁהֵן עֲתִידִין לַחֲזֹר בִּירֻשָּׁה שְׁלִישִׁית. לֹא כְּשֶׁהָיוּ בִּירֻשָּׁה שְׁנִיָּה שֶׁהָיְתָה בִּימֵי עֶזְרָא שֶׁהָיְתָה בִּיאַת מִקְצָתָן וּלְפִיכָךְ לֹא חִיְּבָה אוֹתָן מִן הַתּוֹרָה. וְכֵן יֵרָאֶה לִי שֶׁהוּא הַדִּין בְּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁאֵין חַיָּבִין בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם כִּתְרוּמָה:

פרק ב

א כָּל אֹכֶל אָדָם הַנִּשְׁמָר שֶׁגִּדּוּלָיו מִן הָאָרֶץ חַיָּב בִּתְרוּמָה. וּמִצְוַת עֲשֵׂה לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ רֵאשִׁית לַכֹּהֵן שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ" (דברים יח ד) "תִּתֶּן לוֹ". מַה דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר מַאֲכַל בְּנֵי אָדָם וְגִדּוּלָיו מִן הָאָרֶץ וְיֵשׁ לוֹ בְּעָלִים שֶׁנֶּאֱמַר דְּגָנְךָ אַף כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן חַיָּב בִּתְרוּמוֹת וְכֵן בְּמַעֲשְׂרוֹת:

ב הַכַּרְשִׁינִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם מַאֲכַל אָדָם הוֹאִיל וְאוֹכְלִין אוֹתָן בִּשְׁנֵי רְעָבוֹן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. הַסִּיאָה וְהָאֲזוֹב וְהַקּוֹרְנִית שֶׁזָּרָעָן מִתְּחִלָּה לְאָדָם חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. זָרָעָן לְמַאֲכַל בְּהֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְלַךְ וְחִשֵּׁב עֲלֵיהֶן לְאָדָם כְּשֶׁהֵן מְחֻבָּרִין פְּטוּרִין שֶׁמַּחְשֶׁבֶת חִבּוּר אֵינָהּ כְּלוּם. עָלוּ מֵאֲלֵיהֶן בָּחָצֵר. אִם הָיָה חָצֵר הַמְשַׁמֶּרֶת פֵּרוֹתֶיהָ הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין שֶׁסְּתָמָן לְאָדָם וְאִם אֵינָהּ מְשַׁמֶּרֶת פֵּרוֹתֶיהָ פְּטוּרָה:

ג זֵרְעוֹנֵי גִּנָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִים כְּגוֹן זֶרַע לֶפֶת וְזֶרַע צְנוֹן וְזֶרַע בְּצָלִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן פְּטוּרִים מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן אֹכֶל אָדָם. אֲבָל הַקֶּצַח חַיָּב בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשְׂרוֹת:

ד תְּמָרוֹת שֶׁל תִּלְתָּן וְשֶׁל חַרְדָּל וְשֶׁל פּוֹל הַלְּבָן וְשֶׁל צָלָף וְהַקַּפְרִיסִין שֶׁל צָלָף פְּטוּרִים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן פְּרִי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁזָּרָעָן לְזֶרַע. אֲבָל זָרָעָן לְיָרָק הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים. וְכֵן הָאֶבְיוֹנוֹת שֶׁל צָלָף חַיָּבִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּרִי:

ה כֻּסְבָּר שֶׁזָּרָעָהּ לְזֶרַע יַרְקָהּ פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. זָרָעָהּ לְיָרָק מַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת מִן הַיְּרָקוֹת וּמִן הַזֶּרַע. וְכֵן הַשֶּׁבֶת שֶׁזָּרָעָהּ לְזֶרַע יַרְקָהּ פָּטוּר. זָרָעָהּ לְיָרָק מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְיָרָק. וְאֵינָהּ מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע. זָרָעָהּ לְזֶרַע מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִן הַזֶּרַע וּמִן הַיָּרָק וּמִן הַזֶּרַע. וְכֵן הַשְּׁחָלִים וְהַגַּרְגֵּר שֶׁזָּרָעָן לְזֶרַע מִתְעַשְּׂרִין זֶרַע וְיָרָק. כֵּיצַד מִתְעַשְּׂרִין לְזֶרַע וּלְיָרָק. שֶׁאִם לִקֵּט הַיָּרָק לְאָכְלוֹ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְאַחַר כָּךְ יֹאכַל. וּכְשֶׁיְּבַשׁ וְיֵאָסֵף הַזֶּרַע שָׁלוֹ מַפְרִישׁ מִן הַזֶּרַע:

ו הַיְרָקוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכַל אָדָם אֵינָן חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַעֲשֵׂר (דברים יד כב) "תְּבוּאַת זַרְעֶךָ". תְּבוּאָה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ. אֲבָל הַיְרָקוֹת אֵינָן בִּכְלַל הַתְּבוּאָה. וְכֵן יֵרָאֶה לִי שֶׁהוּא הַדִּין בִּתְרוּמָה. שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בָּהּ (דברים יח ד) "דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ" כָּל הַדּוֹמֶה לְאֵלּוּ אֲבָל תְּרוּמַת הַיָּרָק מִדִּבְרֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂר:

ז אֵין מַפְרִישִׁין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת מִן הַיָּרָק בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹמוֹת שֶׁאָמְרוּ שֶׁמַּפְרִישִׁין בָּהֶן מַעֲשְׂרוֹת. וְכֵן יָרָק הַבָּא מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָפָר בְּעִקָּרָיהּ הֲרֵי זֶה פָּטוּר וְלֹא גָּזְרוּ עָלָיו. הַתְּבוּאָה וְהַקִּטְנִית שֶׁזָּרָעָן לְיָרָק בָּטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם. וְהַיָּרָק שֶׁלָּהֶן פָּטוּר. וְהַזֶּרַע חַיָּב בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת:

ח הַתִּלְתָּן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אֹכֶל אָדָם כְּשֶׁיְּקַשּׁוּ הוֹאִיל וְרֹב הָאָדָם אוֹכְלִין אוֹתָן בַּתְּחִלָּתָן הֲרֵי הֵן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר:

ט וְאֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. הַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה וְהַפֶּרֶט וְהָעוֹלְלוֹת. אֲפִלּוּ הֶעֱמִיד מֵהֶן כְּרִי. וְאִם עָשָׂה מֵהֶן גֹּרֶן בַּשָּׂדֶה הֻקְבְּעוּ לְמַעֲשְׂרוֹת וּמַפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. אֲבָל אִם עָשָׂה הַגֹּרֶן בָּעִיר פְּטוּרִין. שֶׁהֲרֵי קוֹל יֵשׁ לָהֶן שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהֵן לֶקֶט אוֹ שִׁכְחָה אוֹ פֵּאָה:

י הַלָּקֵט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה שֶׁל עַכּוּ"ם חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. אֶלָּא אִם כֵּן הִפְקִיר. וְכֵן הַתְּבוּאָה וְהַזֵּיתִים שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ פְּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וּמְנַיִן יוֹדֵעַ. כָּל שֶׁזּוֹרְעָהּ וּמַצְמַחַת בְּיָדוּעַ שֶׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ. עָבַר וְהִפְרִישׁ מִתְּבוּאָה וְזֵיתִים שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ אֵינָהּ תְּרוּמָה:

יא וְכֵן הַהֶפְקֵר פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וַאֲפִלּוּ הִפְקִירוֹ הָעַכּוּ"ם לוֹ. אֲבָל הַזּוֹרֵעַ שָׂדֶה הֶפְקֵר חַיָּב בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת:

יב הִפְקִיר קָמָה וְזָכָה בָּהּ וְעָבַר וְהִפְרִישׁ מִמֶּנָּה תְּרוּמָה הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. אֲבָל אִם הִפְקִיר שִׁבֳּלִים וְזָכָה בָּהֶן וְעָבַר וְהִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְכֵן כָּל הַמַּפְרִישׁ מִדָּבָר שֶׁאֵינוֹ חַיָּב תְּרוּמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְכֵן בְּמַעֲשְׂרוֹת. דְּבָרִים שֶׁאֵין דֶּרֶךְ רֹב בְּנֵי אָדָם לְזָרְעָן בַּגִּנּוֹת וּבַשָּׂדוֹת אֶלָּא חֻזְקָתָן מִן הַהֶפְקֵר פְּטוּרִין מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. כְּגוֹן הַשּׁוּם בַּעַל בָּכִי. וּבָצָל שֶׁל רְכָפָה. וּגְרִיס הַקִּלְקְלִי. וַעֲדָשִׁים הַמִּצְרִיּוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

יג נִתְעָרֵב דָּבָר שֶׁחַיָּב בִּתְרוּמָה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ חַיָּב. כְּגוֹן זֵיתֵי נִקּוּף שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּזֵיתֵי מָסִיק וְעִנְבֵי עוֹלֵלוֹת בְּעִנְבֵי בָּצִיר. אִם יֵשׁ לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת מוֹצִיא עַל הַחַיָּב לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַכֹּל וּכְאִלּוּ הַכֹּל חַיָּב בִּתְרוּמָה. וּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְפִי חֶשְׁבּוֹן דָּבָר הַחַיָּב:

יד הַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן בֵּין טְהוֹרָה בֵּין טְמֵאָה אֲפִלּוּ נִטְמָא הַדָּגָן אוֹ הַתִּירוֹשׁ כֻּלּוֹ קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ הֲרֵי זֶה חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה בְּטָמְאָה וְלִתְּנָהּ לַכֹּהֵן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ח) "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי", אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה. הַטְּהוֹרָה נֶאֱכֶלֶת לַכֹּהֲנִים וְהַטְּמֵאָה יֵהָנוּ בִּשְׂרָפָתָהּ. אִם הָיָה שָׁמֵן מַדְלִיקִין אוֹתוֹ. וְאִם הָיָה דָּגָן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מַסִּיקִין בּוֹ אֶת הַתַּנּוּר:

טו וְכֵן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אִם נִטְמֵאת אוֹ נִטְמָא הַמַּעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין אוֹתָהּ בְּטֻמְאָה וְנִתֶּנֶת לַכֹּהֵן לֵהָנוֹת בִּשְׂרָפָתָהּ:

טז וְכָל הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מְבָרֵךְ קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּבָרְכִין עַל כָּל הַמִּצְוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּבְרָכוֹת:

יז אֵין מוֹצִיאִין תְּרוּמָה מֵהָאָרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ אֲפִלּוּ טְמֵאָה. וְאֵין מְבִיאִין תְּרוּמָה מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. וְאִם הֵבִיא לֹא תֹּאכַל מִפְּנֵי שֶׁהִיא טְמֵאָה בְּאֶרֶץ הַכּוּתִים. וְלֹא תִּשָּׂרֵף שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ רָאִינוּ תְּרוּמָה שֶׁלֹּא נִטְמֵאת נִשְׂרֶפֶת. וְלֹא תַּחֲזֹר לְחוּצָה לָאָרֶץ שֶׁמָּא יֹאמְרוּ מוֹצִיאִין תְּרוּמָה לְחוּצָה לָאָרֶץ. אֶלָּא מַנִּיחִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּטַּמֵּא טֻמְאָה יְדוּעָה לַכֹּל אוֹ עַד שֶׁיָּבוֹא עֶרֶב הַפֶּסַח אִם הָיְתָה חָמֵץ וְתִשָּׂרֵף:

פרק ג

א תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֵין לָהּ שִׁעוּר מִן הַתּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ" כָּל שֶׁהוּא אֲפִלּוּ חִטָּה אַחַת פּוֹטֶרֶת הַכְּרִי. וּלְכַתְּחִלָּה לֹא יַפְרִישׁ אֶלָּא כַּשִּׁעוּר שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים. וּבַזְּמַן הַזֶּה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לִשְׂרֵפָה מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה יֵשׁ לוֹ לְהַפְרִישׁ כָּל שֶׁהוּא לְכַתְּחִלָּה:

ב וְכַמָּה הוּא שִׁעוּרָהּ שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים. עַיִן יָפָה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. וְהַבֵּינוֹנִית אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. רָעָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. וְלֹא יִפְחֹת מֵאֶחָד מִשִּׁשִּׁים:

ג כָּל תְּרוּמָה שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים מַקְפִּידִין עָלֶיהָ כְּגוֹן תְּרוּמוֹת הֶחָרוּבִין וְהַקְּלִיסִין נִטֶּלֶת לְכַתְּחִלָּה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. וְאֵלּוּ נִטָּלִין אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. תְּרוּמַת גְּדוּלֵי תְּרוּמָה וְעֵרוּבֵי תְּרוּמָה וּתְרוּמָה טְמֵאָה שֶׁהָיְתָה הַטֻּמְאָה בְּאֹנֶס אוֹ בִּשְׁגָגָה וּתְרוּמַת הֶקְדֵּשׁ וּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ וּתְרוּמַת הַקֶּצַח וְהַקְּלִיסִין וְהֶחָרוּבִין וְהַגִּמְזִיּוֹת וְהַתַּרְמוֹסִין וּשְׁעוֹרִים אֲדוֹמִיּוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וּפֵרוֹת עֲצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב. וְכֵן הָאַפּוֹטְרוֹפְּסִין כְּשֶׁתּוֹרְמִין פֵּרוֹת יְתוֹמִים תּוֹרְמִין אֶחָד מִשִּׁשִּׁים:

ד אֵין תּוֹרְמִין תְּרוּמָה זוֹ לֹא בְּמִדָּה וְלֹא בְּמִשְׁקָל וְלֹא בְּמִנְיָן לְפִי שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בָּהּ שִׁעוּר אֶלָּא אֹמֶד וּמַפְרִישׁ בְּדַעְתּוֹ כְּמוֹ אֶחָד (מִשִּׁשִּׁים) [מֵחֲמִשִּׁים]. אֲבָל תּוֹרֵם הוּא אֶת הַמָּדוּד וְאֶת הַשָּׁקוּל וְאֶת הַמְּנוּי. וְלֹא יִתְרֹם בְּסַל וּבְקֻפָּה שֶׁמִּדָּתָן יְדוּעָה. אֲבָל תּוֹרֵם הוּא בָּהֶן חֶצְיָן אוֹ שְׁלִישָׁן. וְלֹא יִתְרֹם בִּסְאָה חֶצְיָהּ שֶׁהַחֶצְיָהּ מִדָּה:

ה הַמְרָבֶּה בִּתְרוּמָה הוֹאִיל וְשִׁיֵּר מִקְצָת חֻלִּין הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. אֲבָל אִם אָמַר כָּל הַפֵּרוֹת הָאֵלּוּ תְּרוּמָה לֹא אָמַר כְּלוּם. הַמִּתְכַּוֵּן לִתְרֹם אֶחָד מֵעֲשָׂרָה וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. נִתְכַּוֵּן לִתְרֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים אֵינוֹ תְּרוּמָה:

ו הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ אֶחָד מֵעֶשְׂרִים תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. תָּרַם וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְחָזַר וְהוֹסִיף לְשֵׁם תְּרוּמָה אוֹתָהּ הַתּוֹסֶפֶת חַיֶּבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת וּמַפְרִישׁ מִמֶּנָּה הַכֹּהֵן הַמַּעֲשְׂרוֹת וְאַחַר כָּךְ יֹאכְלֶנָּה. תָּרַם וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם פַּעַם שְׁנִיָּה כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַשִּׁעוּר שֶׁבְּדַעְתּוֹ. וְהַתּוֹסֶפֶת הַזֹּאת יֵשׁ לוֹ לְהַפְרִישָׁהּ בְּמִדָּה אוֹ בְּמִשְׁקָל אוֹ בְּמִנְיָן אֲבָל לֹא יַפְרִישֶׁנָּה אֶלָּא מִן הַמֻּקָּף כְּרִאשׁוֹנָה:

ז הַמַּפְרִישׁ מִקְצָת הַתְּרוּמָה אוֹתוֹ הַמִּקְצָת אֵינוֹ תְּרוּמָה וַהֲרֵי הוּא כְּחוֹלֵק הַכְּרִי. וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמַת אוֹתוֹ מִקְצָת מִמֶּנּוּ. וְלֹא יַפְרִישׁ עָלָיו מִפֵּרוֹת אֲחֵרוֹת:

ח הַמַּפְרִישׁ מִקְצָת תְּרוּמָה מִכְּרִי זֶה וּמִקְצָת תְּרוּמָה מִכְּרִי אַחֵר מִמֵּינוֹ. הֲרֵי זֶה לֹא יִתְרֹם מִזֶּה עַל זֶה. הָאוֹמֵר תְּרוּמַת הַכְּרִי זֶה לְתוֹכוֹ אִם אָמַר בְּצָפוֹנוֹ אוֹ בִּדְרוֹמוֹ קָרָא שֵׁם וְחַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָתוֹ וְאִם לֹא צִיֵּן בְּמָקוֹם לֹא אָמַר כְּלוּם:

ט אָמַר תְּרוּמַת הַכְּרִי זֶה וְהַכְּרִי הַזֶּה כָּזֶה מָקוֹם שֶׁנִּסְתַּיְּמָה תְּרוּמָתוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן שָׁם נִסְתַּיְּמָה תְּרוּמָתוֹ שֶׁל שֵׁנִי:

י תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֵין מַפְרִישִׁין אוֹתָהּ בְּאֹמֶד. אֶלָּא מְדַקְדֵּק בְּשִׁעוּרָהּ וַאֲפִלּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה. שֶׁהֲרֵי שִׁעוּרָהּ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה:

יא דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִמְדֹּד מוֹדֵד. וְדָבָר הַנִּשְׁקָל שׁוֹקֵל. דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לִמְנוֹתוֹ מוֹנֶה. הָיָה אֶפְשָׁר לִמְנוֹתוֹ וּלְשָׁקְלוֹ וּלְמָדְדוֹ הַמּוֹנֶה מְשֻׁבָּח מִמֶּנּוּ וְהַמּוֹדֵד מְשֻׁבָּח מִמֶּנּוּ וְהַשּׁוֹקֵל מְשֻׁבָּח מִשְּׁנֵיהֶן:

יב מִצְוַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁיְּפָרִישׁ אוֹתָן בֶּן לֵוִי מִמַּעֲשְׂרוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כו) "וְכִי תְרִימוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר". וְיֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל לְהַפְרִישׁ אוֹתָהּ וְלִתְּנָהּ לַכֹּהֵן. וְיִתֵּן הַמַּעֲשֵׂר לַלֵּוִי אַחַר שֶׁיְּפָרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָתוֹ שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר:

יג יִשְׂרָאֵל שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן כְּשֶׁהוּא שִׁבֳּלִים קֹדֶם שֶׁיָּדוּשׁ וְיַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּנְתָנוֹ לְלֵוִי. אֵין הַלֵּוִי חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אַחַר שֶׁיְּדוּשָׁנוּ אֶלָּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בִּלְבַד. אֲבָל אִם דַּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהִפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר מִן הַדָּגָן קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה [וּנְתָנוֹ לְלֵוִי חַיָּב הַלֵּוִי לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה] וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה דָּגָן נִתְחַיֵּב בִּתְרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח ד) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ":

יד בֶּן לֵוִי שֶׁלָּקַח מַעֲשֵׂר שִׁבֳּלִים לֹא יִתֵּן תְּרוּמָתוֹ לַכֹּהֵן שִׁבֳּלִים אֶלָּא קוֹנְסִין אוֹתוֹ לָדוּשׁ וְלִזְרוֹת וְלִתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר מִן הַדָּגָן. וְאֵינוֹ חַיָּב לִתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִן הַתֶּבֶן אוֹ הָעֵצָה. וְאִם הִפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שִׁבֳּלִים כְּמוֹ שֶׁנָּתְנוּ לוֹ הֲרֵי זֶה כּוֹתֵשׁ וְנוֹתֵן לַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרַע וְאֶת הַתֶּבֶן. וּמִפְּנֵי מָה קְנָסוּהוּ לִכְתֹּשׁ מִפְּנֵי שֶׁלָּקַח הַמַּעֲשֵׂר שִׁבֳּלִים וְהִפְקִיעַ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה:

טו בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְלֵוִי כְּךָ אָמַר לִי אַבָּא מַעֲשֵׂר לְךָ בְּיָדִי אֵין חוֹשְׁשִׁין לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ. שֶׁהֲרֵי אָבִיו הִפְרִישׁ תְּרוּמָתוֹ וּלְפִיכָךְ צִוָּהוּ שֶׁזֶּה הַמַּעֲשֵׂר לְפִלּוֹנִי הַלֵּוִי. וְאִם אָמַר לוֹ כְּךָ אָמַר לִי אַבָּא כּוֹר מַעֲשֵׂר יֵשׁ לְךָ בְּיָדִי חוֹשְׁשִׁין לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ:

טז תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהָיָה בָּהּ אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה בִּשְׁמִינִית מוֹלִיכָהּ לְכֹהֵן. פָּחוֹת מִכֵּן אֵינוֹ מְטַפֵּל לְהוֹלִיכָהּ אֶלָּא מַשְׁלִיכָהּ בָּאוּר וְשׁוֹרְפָהּ. וּבְיַיִן וּבְשֶׁמֶן אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא מוֹלִיכָהּ לַכֹּהֵן. וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וַדַּאִית וּטְהוֹרָה. אֲבָל אִם הָיְתָה טְמֵאָה אוֹ שֶׁהָיְתָה שֶׁל דְּמַאי אִם אֵין בָּהּ כַּשִּׁעוּר אֵינוֹ מְטַפֵּל בָּהּ אֶלָּא שׂוֹרְפָהּ:

יז אֵין תּוֹרְמִין תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֶלָּא מִן הַמֻּקֶף. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ חֲמִשִּׁים סְאָה בְּבַיִת זֶה וַחֲמִשִּׁים סְאָה בְּבַיִת אַחֵר לֹא יַפְרִישׁ מֵאֶחָד מֵהֶן שְׁתֵּי סְאִים עַל הַמֵּאָה. שֶׁנִּמְצָא מַפְרִישׁ מִמָּקוֹם זֶה עַל מָקוֹם אַחֵר. וְאִם הִפְרִישׁ שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקֶף תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה הַמֻּפְרָשׁ

שְׁמוּר אֲבָל אִם הָיָה טָעוּן כַּדֵּי יַיִן אוֹ שֶׁמֶן וְרָאָה שֶׁמִּשְׁתַּבְּרִין וְאָמַר הֲרֵי הֵן תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת שֶׁבְּבֵיתִי לֹא אָמַר כְּלוּם:

יח פֵּרוֹת הַמְפֻזָּרִין בְּתוֹךְ הַבַּיִת אוֹ שְׁתֵּי מְגוּרוֹת שֶׁבְּבַיִת אֶחָד תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. שַׁקֵּי תְּבוּאָה וְעִגּוּלֵי דְּבֵלָה וְחָבִיּוֹת שֶׁל גְּרוֹגָרוֹת אִם הָיוּ בַּהֲקִיפָה אַחַת תּוֹרֵם מֵאַחַת עַל הַכֹּל. חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן עַד שֶׁלֹּא סָתַם אֶת פִּיהֶן תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. מִשֶּׁסָּתַם תּוֹרֵם מִכָּל אַחַת וְאַחַת:

יט הָיָה מְלַקֵּט גַּפֵּי יָרָק וּמַנִּיחַ בַּגִּנָּה תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. הֵבִיא מִין אַחֵר בֵּינֵיהֶן תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הֵבִיא מִינִין הַרְבֵּה בַּקֻּפָּה כְּרוּב מִלְמַעְלָה וּכְרוּב מִלְמַטָּה וּמִין אַחֵר בָּאֶמְצַע לֹא יִתְרֹם מִן הָעֶלְיוֹן עַל הַתַּחְתּוֹן. וְאִם הִקִּיף חֲמִשָּׁה צִבּוּרִים בְּגֹרֶן תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל בִּזְמַן שֶׁעִקַּר הַגֹּרֶן קַיָּם. אֵין עִקַּר הַגֹּרֶן קַיָּם תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד:

כ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כח כט) "מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם תָּרִימוּ תְּרוּמָה" אֶפִלּוּ מַעֲשֵׂר אֶחָד בִּמְדִינָה זוֹ וּמַעֲשֵׂר אֶחָד בִּמְדִינָה אַחֶרֶת מַפְרִישׁ תְּרוּמָה מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין תּוֹרְמִין אֶלָּא מִן הַמֻּקָּף וַאֲפִלּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר:

כא בֶּן לֵוִי שֶׁהָיָה לוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה מִמֶּנּוּ תְּרוּמָתוֹ וְהִנִּיחוֹ לְהִיּוֹת מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ וְהוּא בְּטִבְלוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כד) "כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה' תְּרוּמָה" מְלַמֵּד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת כֻּלּוֹ תְּרוּמָה לְאַחֵר:

כב הִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הִנִּיחוֹ לְהִיּוֹת מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה כֻּלּוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיִתְּנוֹ לַכֹּהֵן לֹא עָשָׂה כְּלוּם. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כט) "אֶת מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ" בִּזְמַן שֶׁקִּדְּשָׁיו בְּתוֹכוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה לְאֲחֵרִים. אֵין קִדְּשָׁיו בְּתוֹכוֹ אֵינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה לַאֲחֵרִים. וְכֵן הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם תְּרוּמָה גְּדוֹלָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ טְבוּלִין לִתְרוּמָה. וְאִם הִנִּיחָן לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ טְבוּלִין לְמַעֲשֵׂר:

כג כְּשֶׁמַּפְרִישִׁין תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין אוֹתָן עַל הַסֶּדֶר. כֵּיצַד. מַפְרִישׁ בְּכוּרִים תְּחִלָּה לַכֹּל. וְאַחַר כָּךְ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה. וְאַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. וְאַחַר כָּךְ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אוֹ מַעֲשֵׂר עָנִי. וְהַמְקֻדָּשִׁים שֵׁנִי לָרִאשׁוֹן. אוֹ מַעֲשֵׂר לִתְרוּמָה. אוֹ תְּרוּמָה לִבְכוּרִים. אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. וּמִנַּיִן שֶׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב כח) "מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תְאַחֵר". לֹא תְאַחֵר דָּבָר שֶׁרָאוּי לְהַקְדִּימוֹ. וְאֵין לוֹקִין עַל לָאו זֶה:

כד הָרוֹצֶה לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּאֶחָד מַפְרִישׁ אֶחָד מִשְּׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה וּשְׁלִישׁ. וְאוֹמֵר אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן הֲרֵי הוּא בְּצַד זֶה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי וַהֲרֵי הוּא חֻלִּין. וְהַנִּשְׁאָר מִזֶּה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי הוּא תְּרוּמָה עַל הַכֹּל. וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁרָאוּי לִהְיוֹת לְמֵאָה חֻלִּין אֵלּוּ

הֲרֵי הוּא בְּצַד זֶה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי. וְזֶה הַנִּשְׁאָר יֶתֶר עַל הַתְּרוּמָה מִמַּה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי הֲרֵי הוּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַכֹּל:

פרק ד

א עוֹשֶׂה אָדָם שְׁלִיחַ לְהַפְרִישׁ לוֹ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כח) "כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם" לְרַבּוֹת שְׁלוּחֲכֶם. וְאֵין עוֹשִׂין שְׁלִיחַ עַכּוּ"ם שֶׁנֶּאֱמַר גַּם אַתֶּם מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְּרִית:

ב חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. הַחֵרֵשׁ. וְהַשּׁוֹטֶה. וְהַקָּטָן. וְהָעַכּוּ"ם שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וַאֲפִלּוּ בִּרְשׁוּתוֹ. וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים. אֲבָל הַתּוֹרֵם מִשֶּׁלּוֹ עַל שֶׁל אֲחֵרִים הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה וְתִקֵּן פֵּרוֹתֵיהֶם. וְטוֹבַת הֲנָאָה שֶׁלּוֹ שֶׁנּוֹתְנָהּ לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה:

ג הַתּוֹרֵם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אוֹ שֶׁיָּרַד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵרוֹ וְלִקֵּט פֵּרוֹת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת כְּדֵי שֶׁיְּקַחֵם וְתָרַם. אִם בָּא בַּעַל הַבַּיִת וְאָמַר לוֹ כַּלֵּךְ אֵצֶל יְפוֹת. אִם הָיוּ שָׁם יְפוֹת מִמַּה שֶׁתָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מַקְפִּיד. וְאִם לֹא הָיוּ שָׁם יְפוֹת אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ אֶלָּא עַל דֶּרֶךְ מִחוּי. וְאִם בָּא בַּעַל הַבַּיִת וְלִקֵּט וְהוֹסִיף בֵּין יֵשׁ לוֹ יְפוֹת מֵהֶן בֵּין אֵין לוֹ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

ד חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. חֵרֵשׁ מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה. וְהָאִלֵּם שֶׁשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר. וְהֶעָרוּם. מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְבָרֵךְ. וְהַשִּׁכּוֹר וְהַסּוּמָא מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְכַוֵּן וּלְהַפְרִישׁ אֶת הַיָּפָה:

ה קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְלֹא נַעֲשָׂה גָּדוֹל אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וַאֲפִלּוּ בִּתְרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה הוֹאִיל וְנִדְרֵיהֶן וְהֶקְדֵּשָׁן קַיָּמִין מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּנְדָרִים:

ו הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ צֵא וּתְרֹם לִי וְהָלַךְ לְתָרֹם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם תָּרַם וְאִם לֹא תָּרַם וּבָא וּמָצָא כְּרִי תְּרוּם אֵין חֶזְקָתוֹ תְּרוּם. שֶׁאֵין אוֹמְרִין בְּאִסּוּרִין חֶזְקַת שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ לְהָקֵל אֶלָּא לְהַחֲמִיר וְחוֹשְׁשׁ שֶׁמָּא אַחֵר תָּרַם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת:

ז הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ צֵא וּתְרֹם תּוֹרֵם כְּדַעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אִם הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא בַּעַל עַיִן רָעָה מַפְרִישׁ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. וְאִם הָיָה בַּעַל נָפֶשׁ שְׁבֵעָה מַפְרִישׁ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּעְתּוֹ מַפְרִישׁ לוֹ בֵּינוֹנִית אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. נִתְכַּוֵּן לְבֵינוֹנִית וְעָלְתָה בְּיָדוֹ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים אוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף עַל הַבֵּינוֹנִית וְתָרַם אֲפִלּוּ אֶחָד מִתִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

ח פֵּרוֹת הַשֻּׁתָּפִין חַיָּבוֹת בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כח) "מַעְשְׂרֹתֵיכֶם" אֲפִלּוּ שֶׁל שְׁנַיִם. וְהַשֻּׁתָּפִין אֵינָן צְרִיכִין לִטֹּל רְשׁוּת זֶה מִזֶּה. אֶלָּא כָּל הַתּוֹרֵם מֵהֶן תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. תָּרַם אֶחָד מֵהֶן וּבָא הַשֵּׁנִי וְתָרַם תְּרוּמָה שְׁנִיָּה שֶׁהָרִי לֹא יָדַע שֶׁחֲבֵרוֹ תָּרַם. אִם הָיוּ מְמַחִין זֶה עַל זֶה תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְאִם לֹא הָיוּ מְמַחִין וְתָרַם הָרִאשׁוֹן כַּשְּׁעוּר (אֵין תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה לֹא תָּרַם הָרִאשׁוֹן כַּשְּׁעוּר) תְּרוּמַת שְׁנֵיהֶן תְּרוּמָה:

ט הָאוֹמֵר לְשֻׁתָּפוֹ אוֹ לְבֶן בֵּיתוֹ אוֹ לְעַבְדּוֹ אוֹ לְשִׁפְחָתוֹ לְתָרֵם. וְהָלְכוּ לְתָרֵם וּבִטֵּל שְׁלִיחוּתוֹ קֹדֶם שֶׁיְּתָרֵמוּ. אִם לֹא שִׁנָּה הַשְּׁלִיחַ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאִם שִׁנָּה כְּגוֹן שֶׁאָמַר לוֹ תְּרֹם מִן הַצָּפוֹן וְתָרַם מִן הַדָּרוֹם הוֹאִיל וּבִטֵּל שְׁלִיחוּתוֹ מִקֹּדֶם אֵינָהּ תְּרוּמָה:

י אֵרִיס שֶׁתָּרַם וּבָא בַּעַל הַבַּיִת וְעִכֵּב אִם עַד שֶׁלֹּא תָּרַם עִכֵּב אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְאִם מִשֶּׁתָּרַם עִכֵּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְהָאַפּוֹטְרוֹפְּסִין תּוֹרְמִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים:

יא הַגַּנָּב וְהַגַּזְלָן וְהָאַנָּס תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. וְאִם הָיוּ הַבְּעָלִים רוֹדְפִין אַחֲרֵיהֶן אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה:

יב הַבֵּן וְהַשָּׁכִיר וְהָעֶבֶד וְהָאִשָּׁה תּוֹרְמִין עַל מַה שֶּׁהֵן אוֹכְלִין. אֲבָל לֹא יִתְרְמוּ עַל הַכֹּל שֶׁאֵין אָדָם תּוֹרֵם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. הַבֵּן כְּשֶׁאוֹכֵל עִם אָבִיו וְהָאִשָּׁה בְּעִסָּתָהּ תּוֹרְמִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרְשׁוּת:

יג הַפּוֹעֲלִים אֵין לָהֶן רְשׁוּת לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִדַּעַת בַּעַל הַבַּיִת. חוּץ מִן הַדּוֹרְכִין בְּגַת שֶׁאִם יִרְצוּ לְטַמֵּא אֶת הַיַּיִן הֲרֵי הֵן מְטַמְּאִים מִיָּד. וּלְפִי שֶׁמָּסַר לָהֶן וְהֶאֱמִינָן עַל כֵּן הֲרֵי הֵן כִּשְׁלוּחִין וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה:

יד פּוֹעֵל שֶׁאָמַר לוֹ בַּעַל הַבַּיִת כְּנֹס לִי גָּרְנִי וּתְרֹם וְתָרַם וְאַחַר כָּךְ כָּנַס תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

טו הָעַכּוּ"ם שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִשֶּׁלּוֹ דִּין תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ תְּרוּמָה לְפִי שֶׁאֵינָן חַיָּבִין. וּמִדִּבְרֵיהֶן גָּזְרוּ שֶׁתִּהְיֶה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה מִשּׁוּם בַּעֲלֵי כִּיסִין. שֶׁלֹּא יִהְיֶה זֶה הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיִתְּלֶה אוֹתוֹ בְּעַכּוּ"ם כְּדֵי לְפָטְרוֹ. וּבוֹדְקִין אֶת הָעַכּוּ"ם שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה אִם אָמַר בְּדַעַת יִשְׂרָאֵל הִפְרַשְׁתִּיהָ תִּנָּתֵן לְכֹהֵן. וְאִם לָאו טְעוּנָה גְּנִיזָה שֶׁמָּא בְּלִבּוֹ לִשְׁמַיִם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל עַכּוּ"ם שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ לֹא גָּזְרוּ עָלֶיהָ וּמוֹדִיעִין אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ וְאֵינָהּ תְּרוּמָה כְּלָל:

טז הַמִּתְכַּוֵּן לוֹמַר תְּרוּמָה וְאָמַר מַעֲשֵׂר. מַעֲשֵׂר וְאָמַר תְּרוּמָה. לֹא אָמַר כְּלוּם. עַד שֶׁיְּהֵיֶה פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין. הִפְרִישׁ תְּרוּמָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְלֹא הוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו כְּלוּם הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) "וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן" בְּמַחֲשָׁבָה בִּלְבַד תִּהְיֶה תְּרוּמָה:

יז הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה עַל תְּנַאי אִם נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי הֲרֵי הִיא תְּרוּמָה. וְאִם לָאו אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְכֵן הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְנִתַּם עֲלֵיהֶן הֲרֵי זֶה נִשְׁאָל לְחָכָם וּמַתִּיר לוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּתִּירִין

לוֹ שְׁאָר נְדָרִים. וְתַחֲזֹר חֻלִּין כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה עַד שֶׁיַּפְרִישׁ פַּעַם שְׁנִיָּה אוֹתָהּ שֶׁהִפְרִישׁ תְּחִלָּה אוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת:

יח הַתּוֹרֵם בּוֹר שֶׁל יַיִן וְאָמַר הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה עַל מְנָת שֶׁתַּעֲלֶה שָׁלֵם [וְצָרִיךְ שֶׁתַּעֲלֶה] שָׁלֵם מִן הַשֶּׁבֶר וּמִן הַשְּׁפִיכָה אֲבָל לֹא מִן הַטֻּמְאָה. וְאִם נִשְׁבְּרָה אֵינָהּ מְדַמַּעַת. הִנִּיחָהּ בְּמָקוֹם שֶׁאִם תִּשָּׁבֵר שָׁם אוֹ תִּתְנַגְּבֵל לֹא תַּגִּיעַ לַבּוֹר הֲרֵי זוֹ מְדַמַּעַת שֶׁכְּבָר נִתְקַיְּמוּ הַתְּנַאי:

יט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה. אֲבָל בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁמֻּתָּר לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף כֵּיוָן שֶׁעָלְתָה נִתְקַיְּמוּ תְּנָאוֹ וַהֲרֵי הִיא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁבְּרָה אוֹ שֶׁנִּשְׁפְּכָה וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁנִּטְמֵאת:

כ הָאוֹמֵר שֶׁלְּמַעְלָה תְּרוּמָה וְשֶׁלְּמַטָּה חֻלִּין אוֹ שֶׁלְּמַעְלָה חֻלִּין וְשֶׁלְּמַטָּה תְּרוּמָה דְּבָרָיו קַיָּמִין שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בְּדַעַת הַתּוֹרֵם:

כא הַתּוֹרֵם אֶת הַגֹּרֶן צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ שֶׁתִּהְיֶה זוֹ תְּרוּמָה עַל הַכְּרִי וְעַל מַה שֶּׁבַּקּוּטְעִין וְעַל מַה שֶּׁבַּצְּדָדִין וְעַל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֶּבֶן. הַתּוֹרֵם אֶת הַיָּקֵב צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לִתְרֹם עַל מַה שֶּׁבַּחֲרָצִנִּין וְעַל מַה שֶּׁבַּזַּגִּין. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר שֶׁל יַיִן צָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן אֶת לִבּוֹ לִתְרֹם עַל מַה שֶּׁבַּבֶּגֶף. וְאִם לֹא נִתְכַּוֵּן אֶלָּא תָּרַם סְתָם נִפְטָר הַכֹּל. שֶׁתְּנַאי בֵּית דִּין הוּא שֶׁהַתְּרוּמָה עַל הַכֹּל. הַתּוֹרֵם כָּלְכָּלָה שֶׁל תְּאֵנִים וְנִמְצְאוּ תְּאֵנִים בְּצַד הַכָּלְכָּלָה הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִפְּנֵי שֶׁבִּלְבּוֹ לִתְרֹם עַל הַכֹּל:

פרק ה

א אֵין תּוֹרְמִין אֶלָּא מִן הַיָּפֶה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ל) (במדבר יח לב) "בַּהֲרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ". וְאִם אֵין שָׁם כֹּהֵן תּוֹרֵם מִן הַמִּתְקַיֵּם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם יָפֶה שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם. כֵּיצַד. תּוֹרֵם תְּאֵנִים עַל הַגְּרוֹגָרוֹת. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן תּוֹרֵם גְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֵנִים. וְאִם רָגִיל לַעֲשׂוֹת תְּאֵנִים גְּרוֹגָרוֹת תּוֹרֵם מִן הַתְּאֵנִים עַל הַגְּרוֹגָרוֹת אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כֹּהֵן אֵין תּוֹרְמִין מִן הַגְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֵנִים אֲפִלּוּ לְמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לַעֲשׂוֹת תְּאֵנִים גְּרוֹגָרוֹת:

ב תּוֹרְמִין בָּצָל שָׁלֵם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא קָטָן. אֲבָל לֹא חֲצִי בָּצָל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא גָּדוֹל. בְּכָל מָקוֹם אֵין תּוֹרְמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) "כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב". וְאִם תָּרַם אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

ג הַקִּשּׁוּאִים וְהַמְּלָפְפוֹן מִין אֶחָד. כָּל מִין חִטִּים אֶחָד. כָּל מִין תְּאֵנִים וּגְרוֹגָרוֹת וּדְבֵלָה אֶחָד. וְתוֹרֵם מִזֶּה עַל זֶה. וְכָל שֶׁהוּא כִּלְאַיִם בַּחֲבֵרוֹ לֹא יִתְרֹם מִזֶּה עַל זֶה אֲפִלּוּ מִן הַיָּפֶה עַל הָרַע. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ חֲמִשִּׁים סְאָה חִטִּין וַחֲמִשִּׁים סְאָה שְׂעוֹרִים בְּבֵית אֶחָד וְהִפְרִישׁ עַל

הַכֹּל שְׁנֵי סְאִין חִטִּין אֵינָן תְּרוּמָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ כִּלְאַיִם בַּחֲבֵרוֹ תּוֹרֵם מִן הַיָּפֶה עַל הָרַע אֲבָל לֹא מִן הָרַע עַל הַיָּפֶה. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה חוּץ מִן הַזּוֹנִין עַל הַחִטִּים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן אֹכֶל אָדָם:

ד אֵין תּוֹרְמִין מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְלֹא מִדָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְלֹא מִדָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) "כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב" מִן הַגְּמוּר עַל הַגָּמוּר. וְאִם תָּרַמּוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה:

ה מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַגֹּרֶן מִשֶּׁיִּבְרֹר. בָּרַר מִקְצָת תּוֹרְמִין מִן הַבָּרוּר עַל שֶׁאֵינוֹ בָּרוּר. הַמַּכְנִיס שִׁבֳּלִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹתָן מְלִילוֹת הֲרֵי זֶה תּוֹרֵם מִן שִׁבֳּלִים:

ו מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַגַּת מִשֶּׁיְּהַלְּכוּ בָּהּ שְׁתֵּי וְעֵרֶב. מֵאֵימָתַי תּוֹרְמִין אֶת הַזֵּיתִים מִשֶּׁיִּטְעֲנוּ:

ז אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וַהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה שֶׁנִּטְמָא מִקְצָתוֹ תּוֹרְמִין לְכַתְּחִלָּה מִן הַטָּהוֹר שֶׁבּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁבּוֹ. וְלֹא הָעִגּוּל בִּלְבַד שֶׁהוּא גּוּף אֶחָד אֶלָּא אֲפִלּוּ אֲגֻדָּה שֶׁל יָרָק אֲפִלּוּ עֲרֵמוֹת שֶׁל חִטִּים שֶׁנִּטְמְאָה מִקְצָתָהּ תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר שֶׁבָּהּ עַל הַטָּמֵא שֶׁבָּהּ. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵי עִגּוּלִים אוֹ שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת אוֹ שְׁתֵּי עֲרֵמוֹת אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה בְּצָדָהּ לֹא יִתְרֹם מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא לְכַתְּחִלָּה. וְתוֹרְמִין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא לְכַתְּחִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כט) "אֶת מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ" טֹל מִן הַמְקֻדָּשׁ שֶׁבּוֹ:

ח אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר וְאִם תָּרַם בְּשׁוֹגֵג תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. בְּמֵזִיד לֹא תִקֵּן אֶת הַשְּׁעָרִים וְזֶה שֶׁהֵרִים תְּרוּמָה וְיָחֲזוֹר וְיִתְרֹם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא יָדַע בַּטֻּמְאָה. אֲבָל אִם יָדַע וְשָׁגַג שֶׁמָּתַר לִתְרֹם מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר הֲרֵי הוּא כְּמֵזִיד. וְכֵן בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר:

ט אֵין תּוֹרְמִין מִן הַמְחֻבָּר עַל הַתְּלוּשׁ וְלֹא מִן הַתְּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין וְאָמַר פֵּרוֹת אֵלּוּ יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת אֵלּוּ הַמְחֻבָּרִים אֲפִלּוּ (אָמַר) לְכָשֶׁיִּתָּלְשׁוּ. אוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי עֲרוּגוֹת וְאָמַר פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחֻבָּרִים. אוֹ שֶׁאָמַר פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחֻבָּרִים יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין לֹא אָמַר כְּלוּם. אֲבָל אִם אָמַר פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ לְכָשֶׁיִּתָּלְשׁוּ וְנִתְלְשׁוּ הוֹאִיל וּבְיָדוֹ לְתָלְשָׁן אֵינוֹ מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה וְלִכְשֶׁיִּתָּלְשׁוּ שְׁנֵיהֶם דְּבָרָיו קַיָּמִין. וְהוּא שֶׁיָּבִיאוּ שְׁתֵּיהֶן שְׁלִישׁ בְּעֵת שֶׁאָמַר:

י אֵין תּוֹרְמִין מִן הַלַּח עַל הַיָּבֵשׁ וְלֹא מִן הַיָּבֵשׁ עַל הַלַּח. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. כֵּיצַד. לִקֵּט יָרָק הַיּוֹם וְלִקֵּט מִמֶּנּוּ לְמָחָר אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה אֶלָּא אִם כֵּן דַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁנֵי

יָמִים. וְכֵן יָרָק שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּגוֹן הַמְּלָפְפוֹנוֹת כָּל שֶׁלִּקֵּט בְּשִׁלְשָׁת יָמִים מִצְטָרֵף וְתוֹרֵם מִזֶּה עַל זֶה. יָרָק שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד בִּלְבַד וְלִקֵּט בְּשַׁחֲרִית וְלִקֵּט בָּעֶרֶב תּוֹרֵם מִזֶּה עַל זֶה:

יא אֵין תּוֹרְמִין מִפֵּרוֹת שָׁנָה זוֹ עַל פֵּרוֹת שָׁנָה שֶׁעָבְרָה. וְלֹא מִפֵּרוֹת שָׁנָה שֶׁעָבְרָה עַל פֵּרוֹת שָׁנָה זוֹ. וְאִם תָּרַם אֵינָהּ תְּרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "שָׁנָה שָׁנָה". לִקֵּט יָרָק עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּאָה הַשֶּׁמֶשׁ וְחָזַר וְלִקֵּט אַחַר שֶׁבָּאָה הַשֶּׁמֶשׁ אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה שֶׁזֶּה חָדָשׁ וְזֶה יָשָׁן. וְכֵן אִם לִקֵּט אֶתְרוֹג בְּעֶרֶב ט"ו בִּשְׁבָט עַד שֶׁלֹּא בָּא הַשֶּׁמֶשׁ וְחָזַר וְלִקֵּט אֶתְרוֹג אַחֵר מִשֶּׁבָּאָה הַשֶּׁמֶשׁ אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֶחָד בְּתִשְׁרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעַשְׂרוֹת תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת וִירָקוֹת. וְט"ו בִּשְׁבָט רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעַשְׂרוֹת הָאִילָן:

יב אֵין תּוֹרְמִין פֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ. וְלֹא מִפֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. [וְלֹא מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת סוּרְיָא. וְלֹא מִפֵּרוֹת סוּרְיָא עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ]. וְלֹא מִפֵּרוֹת שֶׁאֵינָן חַיָּבִין בִּתְרוּמָה כְּגוֹן לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה. אוֹ פֵּרוֹת שֶׁנִּתְרְמָה תְּרוּמָתָן עַל פֵּרוֹת שֶׁחַיָּבִין בִּתְרוּמָה. וְלֹא מִפֵּרוֹת שֶׁחַיָּבִין בִּתְרוּמָה עַל פֵּרוֹת הַפְּטוּרִין. וְאִם תָּרַם אֵינָהּ תְּרוּמָה:

יג הַמַּפְרִישׁ תְּרוּמָה מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ. אוֹ מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ עַל פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה:

יד אֵין תּוֹרְמִין מִדָּבָר שֶׁהוּא חַיָּב מִן הַתּוֹרָה עַל דָּבָר שֶׁהוּא חַיָּב מִדִּבְרֵיהֶן וְלֹא מִן הַמְחֻיָּב מִדִּבְרֵיהֶן עַל הַחַיָּב מִן הַתּוֹרָה. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַיֵּחָזֵר וְיִתְרֹם:

טו עָצִיץ נָקוּב הֲרֵי הוּא כָּאָרֶץ. וְכַמָּה יְהֵא בַּנָּקֵב כְּדֵי שֹׁרֶשׁ קָטָן וְהוּא פָּחוֹת מִכְּזַיִת. זֶרַע תְּבוּאָה בְּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב וְהֵבִיאָה שְׁלִישׁ וְאַחַר כָּךְ נִקְּבוֹ וְנִגְמְרָה הַתְּבוּאָה וְהוּא נָקוּב הֲרֵי הוּא כְּצוֹמֵחַ בְּשֶׁאֵינוֹ נָקוּב עַד שֶׁיְּקֻבְּנוּ קֹדֶם שֶׁיָּבִיא שְׁלִישׁ:

טז הַתּוֹרֵם מִפֵּרוֹת הַגְּדֵלִין בָּאָרֶץ עַל הַגְּדֵלִין בְּעָצִיץ נָקוּב אוֹ מִפֵּרוֹת עָצִיץ נָקוּב עַל הַגְּדֵלִין בָּאָרֶץ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. תָּרַם מִשֶּׁאֵינוֹ נָקוּב עַל הַנָּקוּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַיֵּחָזֵר וְיִתְרֹם. תָּרַם מִן הַנָּקוּב עַל שֶׁאֵינוֹ נָקוּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְלֹא תֹאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִמָּקוֹם אַחֵר:

יז הַתּוֹרֵם מִן הַדְּמַאי עַל הַדְּמַאי וּמִן הַדְּמַאי עַל הַוַּדַּאי תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וַיֵּחָזֵר וְיִתְרֹם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. תָּרַם מִן הַוַּדַּאי עַל הַדְּמַאי תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְלֹא תֹאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת:

יח אֵין תּוֹרְמִין שִׁבֳּלִים עַל הַחִטִּים. וְזֵיתִים עַל שֶׁמֶן. וַעֲנָבִים עַל יַיִן. וְאִם תָּרַם אֵינָהּ תְּרוּמָה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטְרִיחַ הַכֹּהֵן לְדָרֹךְ וְלִכְתֹּשׁ. אֲבָל תּוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְבָּשִׁין וְיַיִן עַל עֲנָבִים לַעֲשׂוֹתָן צְמוּקִין. לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְתוֹרֵם מִשֶּׁנֵּי מִינִין שֶׁאֵינָן כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה מִן הַיָּפֶה

עַל הָרֵעַ. וְכֵן תּוֹרְמִין מִזֵּיתֵי שֶׁמֶן עַל זֵיתֵי כֶּבֶשׁ. אֲבָל לֹא מִזֵּיתֵי כֶּבֶשׁ עַל זֵיתֵי שֶׁמֶן. מִיַּיִן שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל עַל הַמְבֻשָּׁל. אֲבָל לֹא מִן הַמְבֻשָּׁל עַל שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל. מִן הַצָּלוּל עַל שֶׁאֵינוֹ צָלוּל. אֲבָל לֹא מִשֶּׁאֵינוֹ צָלוּל עַל הַצָּלוּל. מִתְּאֵנִים עַל גְּרוֹגָרוֹת בְּמִנְיָן. מִגְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֵנִים בְּמִדָּה. אֲבָל לֹא תְּאֵנִים עַל גְּרוֹגָרוֹת בְּמִדָּה. וְלֹא גְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֵנִים בְּמִנְיָן. כְּדֵי שֶׁיִּתְרֹם לְעוֹלָם בְּעַיִן יָפָה. וְתוֹרְמִין חִטִּים עַל הַפַּת. אֲבָל לֹא מִן הַפַּת עַל הַחִטִּים לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וּבְכָל אֵלּוּ אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

יט אֵין תּוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְתָּשִׁין. וְלֹא יַיִן עַל הָעֲנָבִים הַנִּדְרָכוֹת שֶׁזֶּה דּוֹמֶה לְתוֹרֵם מִדָּבָר שֶׁנִּגְמָרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְיַחֲזֹר וְיִתְרֹם מִן הַזֵּיתִים וְהָעֲנָבִים בִּפְנֵי עַצְמָן. הָרִאשׁוֹנָה מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְהָאוֹכְלָהּ חַיָּב עָלֶיהָ כִּשְׁאָר תְּרוּמוֹת גְּמוּרוֹת אֲבָל לֹא מִן הַשְּׁנִיָּה:

כ מִי שֶׁתָּרַם שֶׁמֶן עַל זֵיתִים שֶׁדַּיְתּוֹ לְאָכְלָן. אוֹ זֵיתִים עַל זֵיתִים וְדַיְתּוֹ עַל הַכֹּל לַאֲכִילָה. אוֹ שֶׁתָּרַם יַיִן עַל עֲנָבִים שֶׁהֵם לַאֲכִילָה. אוֹ עֲנָבִים עַל עֲנָבִים וְהַכֹּל לַאֲכִילָה. וְנִמְלַךְ לְדָרְכָן וְדָרַךְ הַזֵּיתִים וְהָעֲנָבִים שֶׁכְּבָר תָּרַם עֲלֵיהֶם. אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִתְרֹם:

כא אֵין תּוֹרְמִין חֹמֶץ עַל יַיִן. אֲבָל תּוֹרְמִין יַיִן עַל חֹמֶץ. שֶׁהַיַּיִן וְהַחֹמֶץ מִין אֶחָד הֵן. (הָיָה בְּלִבּוֹ לִתְרֹם מִן הַיַּיִן עַל הַיַּיִן וְנִמְצָא בְּיָדוֹ חֹמֶץ אֵינָהּ תְּרוּמָה). הָיָה בְּלִבּוֹ לִתְרֹם חֹמֶץ עַל חֹמֶץ וְנִמְצָא הַחֹמֶץ שֶׁתָּרַם יַיִן תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

כב הַתּוֹרֵם חָבִית שֶׁל יַיִן עַל הַיַּיִן וְנִמְצָא חֹמֶץ אִם יוֹדֵעַ שֶׁהָיְתָה חֹמֶץ עַד שֶׁלֹּא תְּרָמָהּ אֵינָהּ תְּרוּמָה. וְאִם אַחַר שֶׁתְּרָמָהּ הֶחֱמִיצָה הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. וְאִם סָפֵק תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם. וְכֵן הַתּוֹרֵם קִשּׁוּת וְנִמְצֵאת מָרָה אֲבַטִּיחַ וְנִמְצָא סָרוּחַ אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ נְקוּרִין. תָּרַם חָבִית שֶׁל יַיִן וְנִמְצֵאת מְגֻלָּה שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹתָהּ תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם שְׁנִיָּה. וְאֵין אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וְהָאוֹכֵל אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן אֵינוֹ חַיָּב חֹמֶשׁ:

כג כֵּיצַד. נָפְלָה אַחַת מֵהֶן עַל הַחֻלִּין אֵינָהּ מְדַמַּעַת. נָפְלָה שְׁנִיָּה לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ מְדַמַּעְתָּהּ. נָפְלוּ שְׁתֵּיהֶן לְמָקוֹם אֶחָד מְדַמְּעוֹת כַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן. וְכֵן אִם אָכַל זָר שְׁתֵּיהֶן מְשַׁלֵּם כַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן וְחֶמְשָׁהּ. וְכֵיצַד הוּא עוֹשֶׂה בִּשְׁתֵּיהֶן נוֹתְנָן לְכֹהֵן אֶחָד וְנוֹטֵל מִן הַכֹּהֵן דְּמֵי הַגְּדוֹלָה:

כד הַבּוֹדֵק אֶת הֶחָבִית וְהִנִּיחָהּ לְהַפְרִישָׁהּ תְּרוּמָה עַל אֲחֵרִים עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה כֻּלָּהּ תְּרוּמָה וְיִתְּנֶנָּה לַכֹּהֵן. וּלְאַחַר זְמַן בָּדְקָהּ וּמְצָאָהּ חֹמֶץ. מֵעֵת שֶׁבָּדְקָהּ תְּחִלָּה עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים וַאֲפִלּוּ יַיִן וְכָל יַיִן שֶׁחָשַׁב אוֹתָן הַיָּמִים שֶׁהַתְּרוּמָה שֶׁלּוֹ בְּחָבִית זוֹ הֲרֵי הוּא מְתֻקָּן. מִכָּאן וְאֵילָךְ סָפֵק וְצָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה שְׁנִיָּה:

כה בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים צָרִיךְ לִבְדֹּק אֶת הַיַּיִן שֶׁהִנִּיחוֹ לִפְרֹשׁ עָלָיו שֶׁמָּא הֶחְמִיץ. וְאֵלּוּ הֵן. בְּקַדִּים שֶׁל מוֹצָאֵי הֶחָג. וּבְהוֹצָאַת הַסְּמָדַר. וּבִשְׁעַת כְּנִיסַת מַיִם לַבּסֶר. וְיַיִן מִגִּתּוֹ מַפְרִישִׁין עָלָיו בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא יַיִן [עַד] אַרְבָּעִים יוֹם:

כו הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לְהֶיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ תְּרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא מִן הַמֻּקָּף אִם הִפְרִישׁ הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת קַיָּמִין. מְצָאָן שֶׁאָבְדוּ הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ לְכָל מַה שֶּׁתִּקֵּן שֶׁמָּא לֹא הִפְרִישׁ עֲלֵיהֶן אֶלָּא אַחַר שֶׁאָבְדוּ לְפִיכָךְ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה שְׁנִיָּה:

פרק ו

א תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר נֶאֱכָלֶת לְכֹהֲנִים בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת הֵם וְעַבְדֵיהֶם הַכְּנַעֲנִים וּבְהֶמְתָּן. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יא) "וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ" וְגוֹ'. עֶבֶד כֹּהֵן שֶׁבָּרַח וְאִשֶּׁת כֹּהֵן שֶׁמָּרְדָה הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין:

ב תְּרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה אֵין אוֹכֵל אוֹתָהּ אֶלָּא כֹּהֵן מְיֻחָס. אֲבָל כֹּהֲנֵי חֲזָקָה אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶן בִּלְבַד. וּתְרוּמָה טְהוֹרָה בֵּין תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בֵּין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בֵּין שֶׁל תּוֹרָה בֵּין שֶׁל דִּבְרֵיהֶן אֵינָהּ נִתֶּנֶת אֶלָּא לְכֹהֵן תַּלְמִיד חָכָם. מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל תְּרוּמָה טְמֵאָה. וְכָל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּחֶזְקַת טֻמְאָה לְפִיכָךְ נוֹתְנִין תְּרוּמָה טְמֵאָה לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה:

ג יִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן אֲפִלּוּ קְטַנָּה בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד תֹּאכַל בִּתְרוּמָה וְחֶזֶה וְשׁוֹק. וְדִין תּוֹרָה שֶׁתֹּאכַל מִשֶּׁנִּתְאָרְסָה שֶׁהֲרֵי הִיא קִנְיָנוֹ. אֲבָל אָסְרוּ חֲכָמִים שֶׁתֹּאכַל עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֻפָּה גְּזֵרָה שֶׁמָּא תַּאֲכִיל תְּרוּמָה לְאָבִיהָ וּלְאַחֶיהָ כְּשֶׁהִיא אֲרוּסָה בְּבֵית אָבִיהָ:

ד חֵרֶשֶׁת וְשׁוֹטָה שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה אֲפִלּוּ הִשִּׂיאָהּ אָבִיהָ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשָּׂא חֵרֵשׁ כֹּהֵן חֵרֶשֶׁת וְיַאֲכִילֶנָּה. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל חֵרֶשֶׁת בַּת יִשְׂרָאֵל כְּלָל:

ה הַזָּר אָסוּר לֶאֱכֹל תְּרוּמוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב י) "וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ" אֲפִלּוּ הָיָה תּוֹשַׁב כֹּהֵן אוֹ שְׂכִירוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב י) "תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ". תּוֹשָׁב זֶה שָׂכִיר עוֹלָם. שָׂכִיר זֶה שָׂכִיר שָׁנִים. וְעֶבֶד עִבְרִי הֲרֵי הוּא כְּתוֹשָׁב וְשָׂכִיר. וְכֹהֶנֶת אֵשֶׁת הַזָּר הֲרֵי הִיא כְּזָר שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל זָר בֵּין הוּא בֵּין אִשְׁתּוֹ:

ו זָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בְּזָדוֹן. בֵּין שֶׁהָיָה טָמֵא בֵּין שֶׁהָיָה טָהוֹר בֵּין שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה בֵּין שֶׁאָכַל טְמֵאָה. חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ט) "וּמֵתוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ". וְלוֹקֶה עַל אֲכִילָתָהּ. וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם דְּמֵי מַה שֶּׁאָכַל שֶׁאֵינוֹ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם. וְאִם אָכַל בִּשְׁגָגָה מוֹסִיף חֹמֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְיָסַף חֲמִשִׁיתוֹ" וְגוֹ':

ז וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִיא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל. שְׁנֵי עִנְיָנִים נִכְלְלוּ בְּלָאו זֶה. שֶׁאִם תִּבָּעֵל לְאָסוּר לָהּ וְתֵעָשֶׂה זוֹנָה אוֹ חֲלָלָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי בִּיאָה

הֲרֵי הִיא אֲסוּרָה לָאֵכל בִּתְרוּמוֹת לְעוֹלָם כְּדִין כָּל חֻלִּין שֶׁהֶחְלִיל כְּזָר לְכָל דָּבָר. וְאִם תִּנָּשֵׂא לְיִשְׂרְאֵל הֲרֵי הִיא אֲסוּרָה לָאֵכל בַּמּוּרָם מִן הַקָּדָשִׁים שֶׁהוּא חָזֶה וְשׁוֹק לְעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁגֵּרְשָׁהּ אוֹ מֵת:

ח אֲבָל הַתְּרוּמָה אוֹכֶלֶת אַחַר שֶׁגֵּרְשָׁהּ הַיִּשְׂרְאֵל אוֹ מֵת אִם לֹא הִנִּיחַ בֵּן מִמֶּנָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל":

ט מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ (ויקרא כב יג) "מִלֶּחֶם" וְלֹא כָּל לֶחֶם. חוֹזֶרֶת הִיא לִתְרוּמָה וְלֹא לְחָזֶה וְשׁוֹק:

י וְלֹא הַכֹּהֶנֶת בִּלְבַד אֶלָּא אֲפִלּוּ לְוִיָּה וְיִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּבְעֲלָה לְאָסוּר לָהּ הוֹאִיל וְנַעֲשֵׂית זוֹנָה אֲסוּרָה לָאֵכל בִּתְרוּמָה לְעוֹלָם. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן:

יא לְפִיכָךְ הַשְּׁבוּיָה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וְאַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֶרֶת טְהוֹרָה אֲנִי. וְכָל שְׁבוּיָה שֶׁנֶּאֱמָנֶת לוֹמַר טְהוֹרָה אֲנִי אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵד כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. וְהַנִּרְבַּעַת לִבְהֵמָה לֹא נִפְסְלָה מִן הַכְּהֻנָּה וְאוֹכֶלֶת:

יב יִשְׂרְאֵלִית שֶׁיֵּשׁ לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ בֵּין זָכָר בֵּין נְקֵבָה וַאֲפִלּוּ טֻמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס וַאֲפִלּוּ זֶרַע הַזֶּרַע עַד סוֹף כָּל הָעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וְזֶרַע אֵין לָהּ":

יג כְּשֵׁם שֶׁזֶּרַע יִשְׂרְאֵל מִכֹּהֶנֶת פּוֹסֵל אוֹתָהּ כָּךְ זֶרַע כֹּהֵן מִיִּשְׂרְאֵלִית מַאֲכִיל אוֹתָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא זֶרַע פָּסוּל. כֵּיצַד. בַּת יִשְׂרְאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן אוֹ כֹּהֶנֶת לְיִשְׂרְאֵל וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בַּת וּבָא עַל הַבַּת מִי שֶׁהוּא עֶרְוָה עָלֶיהָ אוֹ שֶׁנִּשֵּׂאת לְמַמְזֵר וּמֵתָה הַבַּת וַהֲרֵי הַמַּמְזֵר קַיָּם. הָיְתָה אֵם אִמּוֹ בַּת יִשְׂרְאֵל לְכֹהֵן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרְאֵל לֹא תֹּאכַל:

יד הָא לָמַדְתָּ שֶׁהִיא אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל זַרְעָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאוֹתוֹ הַזֶּרַע פָּסוּל וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ יִשְׂרְאֵל. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאִם הָיְתָה לָהּ בַּת מִכֹּהֵן אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּת נְשׂוּאָה לְיִשְׂרְאֵל וַאֲפִלּוּ נִתְחַלְּלָה הֲרֵי אִמָּהּ אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל הַבַּת הַפְּסוּלָה:

טו כֵּיוֹצֵא בּוֹ הַכֹּהֶנֶת שֶׁאֵינָהּ אוֹכֶלֶת מִפְּנֵי זַרְעָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל אַף עַל פִּי שֶׁאוֹתוֹ הַזֶּרַע כֹּהֲנִים. כֵּיצַד. בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בַּת וְהָלְכָה הַבַּת וְנִשֵּׂאת לְכֹהֵן וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בֵּן. הֲרֵי זֶה רָאוּי לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל מַאֲכִיל אֶת אִמּוֹ וּפוֹסֵל אֶת אֵם אִמּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁמַּתָּה אִמּוֹ וְזֹאת אוֹמֶרֶת לֹא כְּבָן בִּתִּי כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא פּוֹסְלַנִי מִן הַתְּרוּמָה:

טז הָעֶבֶד אֵינוֹ פּוֹסֵל מִשּׁוּם זֶרַע וְאֵינוֹ מַאֲכִיל. כֵּיצַד. כֹּהֶנֶת שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל אוֹ יִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בֵּן וְהָלַךְ הַבֵּן וְנִכְבַּשׁ עַל הַשִּׁפְחָה וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ עֶבֶד וּמֵת הַבֵּן וַהֲרֵי הָעֶבֶד קַיָּם. הָיְתָה אֵם אָבִיו שֶׁל עֶבֶד זֶה בַּת יִשְׂרְאֵל לְכֹהֵן לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. הָיְתָה בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרְאֵל תֹּאכַל שֶׁאֵין זֶה זֶרַע שֶׁהָעֲבָדִים אֵין לָהֶם יִחוּס:

יז בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וּמֵת וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן וְחָזְרָה וְנִשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. מֵת הַיִּשְׂרְאֵל וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי בְּנָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל. מֵת בְּנָהּ מִיִּשְׂרְאֵל אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ הָרִאשׁוֹן:

יח בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל וְיֵשׁ לָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן וְחָזְרָה וְנִשֵּׂאת לְכֹהֵן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. מֵת וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. מֵת בְּנָהּ מִכֹּהֵן אֲסוּרָה לֶאֱכֹל מִפְּנֵי בְּנָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל. מֵת בְּנָהּ שֶׁמִּיִּשְׂרְאֵל חוֹזֶרֶת לְבֵית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ וְאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לֹא בְּחֶזְקָה וְשׁוֹק:

יט בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל תְּחִלָּה וְיֵשׁ לָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן וְחָזְרָה וְנִשֵּׂאת לְכֹהֵן אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. מֵת וְלָהּ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹכֶלֶת מִפְּנֵי בְּנָהּ הָאַחֲרוֹן שֶׁהֲרֵי הוּא מַאֲכִילָהּ כְּמוֹ שֶׁהָאֲכִילָהּ אָבִיו:

פרק ז

א כֹּהֵן טָמֵא אָסוּר לֶאֱכֹל תְּרוּמָה בֵּין טְהוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ד) "אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל". אִי זֶהוּ קֹדֶשׁ שֶׁאוֹכְלִין אוֹתוֹ כָּל זֶרַע אַהֲרֹן זְכָרִים וּנְקֵבוֹת הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ תְּרוּמָה. אֶלָּא שֶׁכָּל טָמֵא הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְהוֹרָה חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם. וּלְפִיכָךְ לוֹקֶה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ט) "וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא". וְטָמֵא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּלָאו אֵינוֹ לוֹקֶה שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ קֹדֶשׁ:

ב אֵין הַטְּמֵאִים אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיַּעֲרִיב שִׁמְשָׁן וְיֵצְאוּ שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים בֵּינוֹנִיִּים, וְזֶה הָעֵת כְּמוֹ שְׁלֹשׁ שָׁעָה אַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ז) "וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר" עַד שֶׁיִּטְהַר הָרָקִיעַ מִן הָאוֹר (ויקרא כב ז) "וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים":

ג כֹּהֵן טָהוֹר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה אֵינוֹ לוֹקֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא בַּעֲשֵׂה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב ז) "וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים" מִדָּבָר שֶׁהוּא בִּקְדֻשָּׁתוֹ הוּא שֶׁיֹּאכַל כְּשֶׁיִּטְהַר אֲבָל דָּבָר טָמֵא לֹא יֹאכַל אַף עַל פִּי שֶׁיִּטְהַר וְלָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה עֲשֵׂה הוּא:

ד מִי שֶׁהָיָה אוֹכֵל בִּתְרוּמָה וְהִרְגִּישׁ שֶׁנִּזְדַּעְזְעוּ אֵיבָרָיו לְהוֹצִיא שִׁכְבַת זֶרַע אוֹחֵז בָּאַמָּה וּבוֹלֵעַ אֶת הַתְּרוּמָה:

ה הַחֵרֵשׁ וְהַשּׁוֹטֶה מַטְבִּילִין אוֹתָן וּמַאֲכִילִין אוֹתָן תְּרוּמָה אַחַר שֶׁהֶעֱרִיב שִׁמְשָׁן. וּמְשַׁמְּרִין אוֹתָן שֶׁלֹּא יִישְׁנוּ אַחַר הַטְּבִילָה שֶׁאִם יִישְׁנוּ טְמֵאִים. אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהֶם כִּיס שֶׁל נְחשֶׁת שֶׁמָּא יִרְאוּ קֶרִי:

ו רוֹכְבֵי גְּמַלִּים אֲסוּרִין לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּטְבְּלוּ וְיַעֲרִיב שִׁמְשָׁן שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת טֻמְאָה מִפְּנֵי הַחֲמוּם שֶׁהָרְכִיבָה עַל עוֹר הַגָּמָל מוֹצִיא טִפָּה שֶׁל שִׁכְבַת זֶרַע:

ז הַמְשַׁמֶּשֶׁת מִטָּתָהּ אִם לֹא נִתְהַפְּכָה בְּשִׁעַת תַּשְׁמִישׁ טוֹבֶלֶת וְאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לָעֶרֶב. וְאִם נִתְהַפְּכָה בְּשִׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכל בִּתְרוּמָה כָּל שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ שֶׁלֹּא תִּפָּלֵט וְתִהְיֶה טְמֵאָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ׃

ח תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ הוֹאִיל וְעִקָּרָהּ מִדִּבְרֵיהֶן אֵינָהּ אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה אֶלָּא לְכֹהֵן שֶׁטָּמְאָה יוֹצְאָה עָלָיו מִגּוּפוֹ. וְהֵן בַּעֲלֵי קְרָיִין וְזָבִין וְנִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת. וְכֵלָן שֶׁטָּבְלוּ מֵתְּרִין לַאֲכִילָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֶעֱרִיב שִׁמְשָׁן. אֲבָל טְמֵאֵי מַגַּע טֻמְאוֹת בֵּין שֶׁנָּגַע בְּמֵת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ הַיּוֹם לִטַּהֵר מִמֶּנּוּ בֵּין שֶׁנָּגַע בְּשֶׁרֶץ אֵינוֹ צָרִיךְ לִטְבל לִתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ׃

ט לְפִיכָךְ כֹּהֵן קָטָן שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאָה קֶרִי וּקְטַנָּה שֶׁעֲדַיִן לֹא רָאֲתָה דַּם נִדָּה אוֹכְלִין אוֹתָהּ תָּמִיד בְּלֹא בְּדִיקָה שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁלֹּא יָצְאָה טֻמְאָה עֲדַיִן עֲלֵיהֶם. וְהַמְצֹרָע הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁטָּמְאָה יוֹצְאָה עָלָיו מִגּוּפוֹ וְהוּא שֶׁיִּטַּמֵּא אוֹתוֹ כֹּהֵן מְיֻחָס אֲבָל קֹדֶם שֶׁיִּטַּמְּאֶנּוּ הַכֹּהֵן טָהוֹר הוּא׃

י כֹּהֵן עָרֵל אָסוּר לֶאֱכל בִּתְרוּמָה מִדִּין תּוֹרָה. שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר (ויקרא כב י) "תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר" בִּתְרוּמָה וְנֶאֱמַר תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר בְּפֶסַח. מָה תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר הָאָמוּר בְּפֶסַח עָרֵל אָסוּר בּוֹ אַף תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר הָאָמוּר בִּתְרוּמָה עָרֵל אָסוּר בּוֹ. וְאִם אָכַל לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה. מְשׁוּחַ מֻתָּר לֶאֱכל בִּתְרוּמָה וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה כְּעֶרֶל וּמְדִבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁיָּמוּל פַּעַם שְׁנִיָּה עַד שֶׁיֵּרָאֶה מָהוּל׃

יא הַנּוֹלָד מָהוּל אוֹכֵל בִּתְרוּמָה. וְהַטֻּמְטוּם אֵינוֹ אוֹכֵל מִפְּנֵי שֶׁהוּא סְפֵק עָרֵל. וְאַנְדְּרוֹגִינוּס מָל וְאוֹכֵל׃

יב הֶעָרֵל וְכָל הַטְּמֵאִין אַף עַל פִּי שֶׁהֵן אֲסוּרִין לֶאֱכל בִּתְרוּמָה נְשֵׁיהֶן וְעַבְדֵיהֶן אוֹכְלִין׃

יג פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה הֵם וְעַבְדֵיהֶן אוֹכְלִין. וּנְשֵׁיהֶן לֹא יֹאכְלוּ. וְאִם לֹא יָדַע אֶת אִשְׁתּוֹ מִשֶּׁנַּעֲשָׂה פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה הֲרֵי אֵלּוּ יֹאכְלוּ. וְכֵן אִם נִשָּׂא בַּת גֵּרִים הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת׃

יד פְּצוּעַ דַּכָּא כֹּהֵן שֶׁקִּדֵּשׁ בַּת כֹּהֵן אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. סָרִיס חַמָּה הוּא וְאִשְׁתּוֹ וַעֲבָדָיו אוֹכְלִין. טֻמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס עַבְדֵיהֶן אוֹכְלִין אֲבָל לֹא נְשׁוֹתֵיהֶן׃

טו חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁקִּנּוּ לָהֶן עֲבָדִים אֵינָן אוֹכְלִין. אֲבָל אִם קָנוּ לָהֶם בֵּית דִּין אוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אוֹ שֶׁנִּפְלוּ לָהֶן בִּירֻשָּׁה הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין׃

טז אַנְדְּרוֹגִינוּס שֶׁנִּבְעַל לְפָסוּל מִן הַתְּרוּמָה בֵּין דֶּרֶךְ זְכרוּתוֹ בֵּין דֶּרֶךְ נְקֵבוּתוֹ נִפְסָל מִלֶּאֱכל בִּתְרוּמָה כְּנָשִׁים. וְאֵין עֲבָדָיו אוֹכְלִין. וְכֵן אִם נִבְעַל לְאַנְדְּרוֹגִינוּס אַחֵר שֶׁהוּא פּוֹסֵל בְּבִיאָתוֹ לְאִשָּׁה נִפְסָל וְאֵינוֹ אוֹכֵל וְלֹא מַאֲכִיל עֲבָדָיו. וְהוּא שֶׁיִּבְעל אוֹתוֹ דֶּרֶךְ נְקֵבוּתוֹ. אֲבָל דֶּרֶךְ זְכרוּתוֹ אֵין זָכָר פּוֹסֵל זָכָר מִן הַכְּהֻנָּה׃

יז עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן כֹּהֵן אֵינוֹ מַאֲכִיל הֲרֵי זֶה הָעֶבֶד אָסוּר לֶאֱכל. וְכָל הַמַּאֲכִיל בִּתְרוּמָה מַאֲכִיל בֶּחָזֶה וְשׁוֹק׃

יח בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וְהִכְנִיסָהּ לוֹ בֵּין עַבְדֵי מְלוֹג בֵּין עַבְדֵי נִכְסֵי צֹאן בָּרְזֶל הֲרֵי אֵלּוּ יֹאכְלוּ. וְכֵן עַבְדֵי כֹּהֵן שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים וְעַבְדֵי אִשְׁתּוֹ שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים יֹאכְלוּ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יא) "כִּי יִקְנֵה נֶפֶשׁ קְנִין כַּסְפּוֹ" אֲפִלּוּ קְנִין הַקְּנִין. וְקִנְיַן הָאוֹכֵל מַאֲכִיל (אֲחֵרִים) וְקִנְיַן שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל אֵינוֹ מַאֲכִיל:

יט בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל וְהִכְנִיסָהּ לוֹ בֵּין עַבְדֵי מְלוֹג בֵּין עַבְדֵי צֹאן בָּרְזֶל הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ:

כ אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט בֵּין כֹּהֶנֶת בֵּין יִשְׂרְאֵלִית וְכֵן שְׁאָר חַיָּבֵי לָאוִין וְהִכְנִיסָהּ לוֹ עַבְדֵי מְלוֹג וְעַבְדֵי צֹאן בָּרְזֶל. עַבְדֵי מְלוֹג לֹא יֹאכְלוּ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיָּב בְּמִזּוֹנוֹתָם. וְעַבְדֵי צֹאן בָּרְזֶל יֹאכְלוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵם שֶׁל בַּעַל. נָשָׂא שְׁנַיִּה הִיא אוֹכֶלֶת וְעַבְדֵי מְלוֹג שֶׁלָּהּ לֹא יֹאכְלוּ:

כא כֹּהֶנֶת אַלְמָנָה שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן גָּדוֹל אוֹ גְּרוּשָׁה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט הוֹאִיל וְהֵן מְשַׁמְּרוֹת לְבִיאָה פְּסוּלָה שֶׁל תּוֹרָה הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ. וְכֵן אִם נִכְנְסוּ לַחֻפָּה בְּלֹא אֲרוּסִין אֵינָן אוֹכְלוֹת שֶׁהַחֻפָּה פּוֹסֶלְתָּן מִלֶּאֱכל. נִתְאַלְמְנוּ אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ מִן הָאֲרוּסִין חָזְרוּ לְהֶכְשֵׁרָן וְאוֹכְלוֹת. מִן הַנִּשּׂוּאִין לֹא יֹאכְלוּ שֶׁכְּבָר נִתְחַלְּלוּ:

כב כֹּהֶנֶת שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ כֹּהֵן וְנָפְלָה לִפְנֵי יְבָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חָלָל לֹא תֹּאכַל מִפְּנֵי זִקַּת הֶחָלָל. וַאֲפִלּוּ עָשָׂה בָּהּ אֶחָד מִן הַכְּשֵׁרִים מַאֲמָר. שֶׁאֵין הַמַּאֲמָר קוֹנֶה בִּיבָמָה קִנְיַן גָּמוּר:

כג כֹּהֵן שֶׁנָּתַן גֵּט לִיבִמְתּוֹ הַכֹּהֶנֶת שֶׁהֲרֵי נֶאֱסְרָה עָלָיו וַעֲדַיִן זִקָּתוֹ עָלֶיהָ הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְשֻׁמֶּרֶת לְבִיאָה פְּסוּלָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶן. שֶׁאֵין הַגֵּט פּוֹסֵל הַיְבָמָה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן. וְכֵן כֹּהֶנֶת חֲלוּצָה אוֹ שְׁנִיָּה שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן אוֹכֶלֶת. כֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁנָּשָׂא אִילוֹנִית הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה:

פרק ח

א הָעֶבֶר וְהַיָּבָם וְהָאֲרוּסִין וְהַחֵרֵשׁ וּבֶן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד פּוֹסְלִין וְלֹא מַאֲכִילִין:

ב הָעֶבֶר כֵּיצַד. בַּת יִשְׂרָאֵל הַמְעֻבֶּרֶת מִכֹּהֵן לֹא תֹּאכַל בִּשְׁבִיל הָעֶבֶר. וּבַת כֹּהֵן הַמְעֻבֶּרֶת מִיִּשְׂרָאֵל אֲסוּרָה לֶאֱכל מִפְּנֵי הָעֶבֶר. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ" פֹּרֶט לִמְעֻבֶּרֶת:

ג בַּת כֹּהֵן שֶׁבָּא עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְעַבְּרָה אֶלָּא טוֹבֶלֶת וְאוֹכֶלֶת לָעֶרֶב. הָיְתָה נְשׂוּאָה לְיִשְׂרָאֵל וּמֵת בַּעְלָהּ טוֹבֶלֶת וְאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לָעֶרֶב עַד אַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם הֵכַר עֻבָּרָהּ הֲרֵי זוֹ מְקֻלְקֶלֶת לְמַפְרֵעַ עַד אַרְבָּעִים יוֹם. שֶׁכָּל הָאַרְבָּעִים יוֹם אֵינוֹ עֻבָּר אֶלָּא מַיִם בָּעוֹלָם הוּא חָשׁוּב:

ד בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וּמֵת וְהִנִּיחָהּ מְעֻבֶּרֶת לֹא יֹאכְלוּ עֲבָדֶיהָ בִּתְרוּמָה בִּשְׁבִיל הָעֻבָּר. שֶׁהֲיִלּוּד הוּא שֶׁמַּאֲכִיל שֶׁאֵינוֹ יִלּוּד אֵינוֹ מַאֲכִיל. לְפִיכָךְ אִם הָיָה הָעֻבָּר חָלָל אֵינוֹ פּוֹסֵל הָעֲבָדִים אֶלָּא אוֹכְלִין בִּגְלַל אֶחָיו הַכְּשֵׁרִים עַד שֶׁיִּוָּלֵד זֶה הֶחָלָל וְיֵאָסְרוּ הָעֲבָדִים מִלֶּאֱכֹל:

ה הַיְבָם כֵּיצַד. בַּת יִשְׂרָאֵל הַזְּקוּקָה לְיָבָם כֹּהֵן לֹא תֹּאכַל שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יא) "וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ" וְזֶה עֲדַיִן לֹא קְנָאָהּ. וּבַת כֹּהֵן הַזְּקוּקָה לְיִשְׂרָאֵל אֲסוּרָה מִפְּנֵי יְבָמָהּ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) "וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ" פֹּרֶט לִשּׁוֹמֶרֶת יָבָם:

ו יָבָם כֹּהֵן שֶׁבָּא עַל יְבִמְתּוֹ בְּאֹנֶס אוֹ בִּשְׁגָגָה אוֹ שֶׁהֶעֱרָה בָּהּ וְלֹא גָּמַר אַף עַל פִּי שֶׁקִּנְאָהּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת יִבּוּם אֵינוֹ מַאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּבְעל בְּעִילָה גְּמוּרָה בְּרָצוֹן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁנִּתְאַלְמְנָה מִן הָאֵרוּסִין. אֲבָל מִן הַנִּשּׂוּאִין הוֹאִיל וְהָיְתָה אוֹכֶלֶת תֹּאכַל בְּבִיאָה זוֹ:

ז הָאֵרוּסִין כֵּיצַד. בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּתְאָרְסָה לְיִשְׂרָאֵל אֲסוּרָה לֶאֱכֹל שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ בָּהּ קִנְיָן. וּבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן לֹא תֹּאכַל עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֻפָּה שֶׁמָּא תַּאֲכִיל לִבְנֵי בֵּית אָבִיהָ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ח יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְכֹהֶנֶת הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה כָּל הַשְּׁלֹשִׁים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְאָרְסָה. וְאִם אָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי מֵעַכְשָׁו וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל מִיָּד וְכֵן שְׁאָר הַתְּנָאִים כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט הַחֵרֵשׁ כֵּיצַד. כֹּהֶנֶת שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל חֵרֵשׁ לֹא תֹּאכַל שֶׁהֲרֵי קוֹנֶה בְּתַקָּנַת חֲכָמִים שֶׁתִּקְנוּ לוֹ נְשׂוּאִין. וּבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן חֵרֵשׁ לֹא תֹּאכַל שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה מִן הַתּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ בֶּן דַּעַת:

י נִתְאָרְסָה לְכֹהֵן פִּקֵּחַ וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁנִּתְחָרֵשׁ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. מֵת וְנָפְלָה לִפְנֵי יָבָם חֵרֵשׁ וְיִבְּמָהּ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. אֲבָל אִם נִשְׁאָהּ כְּשֶׁהוּא פִּקֵּחַ וְנִתְחָרֵשׁ הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת. מֵת וְנָפְלָה לִפְנֵי יָבָם חֵרֵשׁ וְיִבְּמָהּ הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת הוֹאִיל וְהָיְתָה אוֹכֶלֶת בַּתְּחִלָּה. וְאֵשֶׁת חֵרֵשׁ שֶׁיָּלְדָה מִמֶּנּוּ הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ:

יא בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד כֵּיצַד. מִי שֶׁנִּבְעֲלָה לְאָסוּר לָהּ וְהוּא בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד הוֹאִיל וּבִיאָתוֹ בִּיאָה נִפְסָלָה מִן הַכְּהֻנָּה וַאֲסוּרָה מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֵׂית זוֹנָה אוֹ חֲלָלָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲפִלּוּ הָיָה שָׁחוּף. וּבַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד אַף עַל פִּי שֶׁבִּיאָתוֹ בִּיאָה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל הַקָּטָן לְפִי שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה עַד שֶׁיַּגְדִּיל. סָפֵק שֶׁהוּא בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד סָפֵק שֶׁאֵינוֹ. נִשֵּׂאת לְבֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד סָפֵק שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת סָפֵק שֶׁלֹּא הֵבִיא. הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל:

יב כָּל אֵלּוּ כְּשֵׁם שֶׁאֵין מַאֲכִילִין בִּתְרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה כָּךְ אֵין מַאֲכִילִין בִּתְרוּמָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַאֲכִילוּ בְּשֶׁל תּוֹרָה:

יג וְאֵלּוּ לֹא פּוֹסְלִין וְלֹא מַאֲכִילִין. הָאוֹנֵס. וְהַמְפַתֶּה. וְהַשּׁוֹטֶה שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה. אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה אֲסוּרָה לָהֶן שֶׁהֵן פּוֹסְלִין אוֹתָהּ בִּבְיאָתָם מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֵׂית זוֹנָה וַחֲלָלָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

יד מִי שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן שׁוֹטֶה אוֹ שֶׁאָנַס אוֹתָהּ אוֹ שֶׁפִּתָּה אוֹתָהּ כֹּהֵן וְיָלְדָה אוֹכֶלֶת בִּשְׁבִיל בְּנָהּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַדָּבָר סָפֵק הוֹאִיל וּבְלֹא קִדּוּשִׁין הִיא שֶׁמָּא מֵאַחֵר נִתְעַבְּרָה הֲרֵי הַוָּלָד בְּחֶזְקַת זֶה שֶׁבָּא עָלֶיהָ. וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא עָלֶיהָ קוֹל עִם אַחֵר אֶלָּא הַכֹּל מְרַנְּנִין אַחֲרֶיהָ בְּזֶה הַכֹּהֵן. וְכֵן כֹּהֶנֶת שֶׁבָּא עָלֶיהָ יִשְׂרְאֵל שׁוֹטֶה אוֹ שֶׁאָנְסָהּ אוֹ פִּתָּה אוֹתָהּ וְנִתְעַבְּרָה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת מִפְּנֵי הָעֻבָּר. נִתְחַתֵּךְ הָעֻבָּר הֲרֵי זוֹ תֹּאכַל:

טו אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁבָּאוּ עָלֶיהָ עֵדֵי קִנּוּי וְעֵדֵי סְתִירָה הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה עַד שֶׁתִּשְׁתָּה מֵי הַמָּרִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא סְפֵק זוֹנָה. מֵת בַּעְלָהּ קֹדֶם שֶׁיִּשְׁקֶנָּה. אוֹ שֶׁהָיְתָה מִן הַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה. הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה לְעוֹלָם. וְכָל אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה:

טז קְטַנָּה בַּת יִשְׂרְאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן שֶׁלֹּא מִדַּעַת אֲבִיהָ בֵּין בִּפְנֵי אֲבִיהָ בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנָיו אַף עַל פִּי שֶׁקִּדְּשָׁהּ אֲבִיהָ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. שֶׁאִם מִחָה תֵּעָשֶׂה זָרָה לְמַפְרֵעַ. וְזֶה שֶׁרוֹאֶה וְשׁוֹתֵק כּוֹעֵס הוּא לְפִי שֶׁנִּשֵּׂאת שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ:

פרק ט

א הָאִשָּׁה אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּגְיַע גֵּט לְיָדָהּ אוֹ לְיַד שְׁלוּחָהּ שֶׁעָשְׂתָה לְקַבָּלָה. וְכָל שֶׁהִיא סָפֵק גְּרוּשָׁה הֲרֵי זוֹ לֹא תֹּאכַל. הָאִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל לָהּ גִּטָּהּ אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִיָּד. וְאִם אָמְרָה קַבֵּל לִי גִּטִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אֵינָהּ אֲסוּרָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם. שֶׁלְּחָהּ שְׁלִיחַ לְהָבִיא לָהּ גִּטָּהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּגְיַע גֵּט לְיָדָהּ. הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ שָׁעָה אַחַת קֹדֶם לְמִיתָתִי אֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה מִיָּד:

ב עִיר שֶׁהַקִּיפּוּהָ כַּרְקוֹם וְסִפִּינָה הַמִּטָּרֶפֶת בַּיָּם וְהַיּוֹצֵא לְדוֹן הֲרֵי אֵלּוּ בְּחֶזְקַת קַיָּמִין. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מְפֹרָשׁ וְיוֹצֵא בְּשַׁיָּרָא. אֲבָל עִיר שֶׁכְּבָשׁוּהָ כַּרְקוֹם וְסִפִּינָה שֶׁאָבְדָה בַּיָּם וְהַיּוֹצֵא לֶהָרֵג מִבָּתֵּי דִּינֵי עַכּוּ"ם וּמִי שֶׁגָּרְרָתּוּ חַיָּה אוֹ נָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת אוֹ שְׁטָפוֹ נָהָר נוֹתְנִין לוֹ חֲמֵרֵי מֵתִים וְחֲמֵרֵי חַיִּים. לְפִיכָךְ אִם הָיוּ נְשׁוֹתֵיהֶן בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרְאֵל אוֹ בַּת יִשְׂרְאֵל לְכֹהֵן הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ. אֲבָל מִי שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּין וְהִנִּיחוּהוּ בְּבֵית הַסְּקִילָה לֶהָרֵג הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקַת מֵת וְלֹא תֹּאכַל אִשְׁתּוֹ:

ג הִנִּיחָה בַּעְלָהּ גּוֹסֵס בִּמְדִינָה אַחֶרֶת בֵּין שֶׁהָיְתָה כֹּהֶנֶת אֵשֶׁת יִשְׂרְאֵל אוֹ יִשְׂרְאֵלִית אֵשֶׁת כֹּהֵן לֹא תֹּאכַל שֶׁרֹב גּוֹסְסִין לְמִיתָה. אֶחָד אוֹמֵר מֵת וְאֶחָד אוֹמֵר לֹא מֵת הֲרֵי זוֹ לֹא תֹּאכַל:

ד אָמְרָה לָהּ צָרָתָהּ אוֹ אַחַת מֵהֶחְמֵשׁ נָשִׁים שֶׁאֵינָן נֶאֱמָנוֹת לְהָעִידָהּ שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ הוֹאִיל וְאֵינָהּ נִשֵּׂאת עַל פִּיהֶן הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה בְּחֶזְקַת שֶׁבַּעְלָהּ קַיָּם. עַד שֶׁיָּעִיד לָהּ מִי שֶׁהוּא נֶאֱמָן לְהַשִּׂיאָהּ עַל פִּיו:

ה הַמְשַׁחְרֵר אֶת עַבְדּוֹ מִשֶּׁיְּזַכֶּה לוֹ בְּגֵט שִׁחְרוּר פְּסָלוֹ מִלֶּאֱכל בִּתְרוּמָה. וְכָל עֶבֶד שֶׁיָּצָא לְחֵרוּת וַעֲדַיִן הוּא מְעֻכָּב גֵּט שִׁחְרוּר כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת עֲבָדִים אַף עַל פִּי כֵן הֲרֵי הוּא אָסוּר לֶאֱכל בִּתְרוּמָה:

ו הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לְאַחֵר וְזָכָה לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר וְהָיוּ בָּהֶן עֲבָדִים וְשָׁתַק זֶה שֶׁנָּתְנוּ לוֹ וְאַחַר כְּדֵי צַוָּח הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם זֶה שֶׁצָּוַח הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִלָּתוֹ וַעֲדַיִן לֹא יָצְאוּ מֵרְשׁוּת רִאשׁוֹן אוֹ זֶה שֶׁצָּוַח אַחַר שֶׁשָּׁתַק חָזַר בּוֹ. לְפִיכָךְ אֵין אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה בֵּין שֶׁהָיָה רַבּוֹ שֵׁנִי יִשְׂרְאֵל וְהָרִאשׁוֹן כֹּהֵן בֵּין שֶׁהָיָה רַבּוֹ רִאשׁוֹן יִשְׂרְאֵל וְהַשֵּׁנִי כֹּהֵן:

ז יִשְׂרְאֵל שֶׁשָּׂכַר בְּהֵמָה מִכֹּהֵן מַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה וְכֹהֵן שֶׁשָּׂכַר בֶּהֱמַת יִשְׂרְאֵל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיָּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ לֹא יַאֲכִילֶנָּה תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ (ויקרא כב יא) "קִנְיַן כַּסְפּוֹ":

ח יִשְׂרְאֵל שֶׁשָּׂם פָּרָה מִכֹּהֵן לְפַטְמָהּ וְלִהְיוֹת הַשֶּׁבַח בֵּינֵיהֶן לֹא יַאֲכִילֶנָּה בִּתְרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לַכֹּהֵן חֵלֶק בְּשֶׁבְחָהּ. אֲבָל כֹּהֵן שֶׁשָּׂם פָּרָה מִיִּשְׂרְאֵל לְפַטְמָהּ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרְאֵל חֵלֶק בַּשֶּׁבַח הוֹאִיל וְנוּפָּהּ לַכֹּהֵן שֶׁהֲרֵי שָׂמָהּ עַל עֲצָמוֹ הֲרֵי זֶה מַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה:

ט פָּרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרְאֵל שֶׁיָּלְדָה בְּכוֹר מַאֲכִילוֹ תְּרוּמָה. שֶׁהַבְּכוֹר לַכֹּהֲנִים. וְאוֹצֵר אָדָם כַּרְשִׁינֵי תְּרוּמָה לְתוֹךְ שׁוֹבָכוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יָבוֹאוּ הַיּוֹנִים שֶׁלּוֹ וְיֹאכְלוּ אוֹתָן:

י יֵרֵאָה לִי שֶׁאִם מָכַר הַכֹּהֵן פָּרָתוֹ לְיִשְׂרְאֵל וְלָקַח הַדָּמִים אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מָשַׁךְ הַלּוֹקֵחַ הֲרֵי זֶה אָסוּר לְהַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה שֶׁדִּין תּוֹרָה מָעוֹת קוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת מֶקַח וּמִמְכָּר. וְאִם מָכַר יִשְׂרְאֵל לַכֹּהֵן אַף עַל פִּי שֶׁנָּתַן הַדָּמִים לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ:

פרק י

א זַר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בִּשְׁגָגָה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהִיא תְּרוּמָה וְשֶׁהוּא מֻזְהָר עָלֶיהָ אֲבָל לֹא יָדַע אִם חַיָּב מִיתָה אִם לָאו הֲרֵי זוֹ שְׁגָגָה וּמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

ב אֶחָד הָאוֹכֵל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכל וְאֶחָד הַשּׁוֹתֶה דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת וְאֶחָד הַסָּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב טו) "וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" לְרַבּוֹת אֶת הַסָּךְ. וְאֶחָד הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְהוֹרָה אוֹ טְמֵאָה בִּשְׁגָגָה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. וְאֵינוֹ חַיָּב בְּחֹמֶשׁ עַד

שֶׁיֹּאכַל כְּזַיִת שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה" וְאֵין אֲכִילָה פְּחוּתָה מִכְּזַיִת. וּכְשֵׁם שֶׁאֲכִילַת תְּרוּמָה בִּכְזַיִת כָּךְ שְׁתִיָּה בִּכְזַיִת:

ג אָכַל וְחָזַר וְאָכַל. שָׁתָה וְחָזַר וְשָׁתָה. אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחֶרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס וּמִתְּחִלַּת שְׁתִיָּה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי שְׁתִיַּת רְבִיעִית הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין לְכְזַיִת:

ד הַתְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר בֵּין שֶׁל דְּמַאי בֵּין שֶׁל וַדַּאי וְהַחַלָּה וְהַבִּכּוּרִים כֻּלָּן מִצְטָרְפִין לִכְזַיִת לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִיתָה וְחֹמֶשׁ שֶׁכֻּלָּן נִקְרְאוּ תְּרוּמָה. וּמִן הַדִּין הָיָה שֶׁאֵין חַיָּבִין חֹמֶשׁ עַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי כְּמוֹ שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל מַעֲשֵׂר [שֵׁנִי] שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים אִם לֹא יִתְחַיֵּב עָלֶיהָ חֹמֶשׁ יְזַלְזְלוּ בָּהּ:

ה אָכַל תְּרוּמָה בְּמֵזִיד [וְהִתְרוּ בּוֹ לוֹקֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם. לֹא הִתְרוּ בּוֹ] אִם הָיְתָה טְהוֹרָה מְשַׁלֵּם הַקֶּרֶן וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ. וְאִם הָיְתָה טְמֵאָה מְשַׁלֵּם דְּמֵי עֵצִים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה אֶלָּא לְהַסָּקָה. לְפִיכָךְ אִם אָכַל תְּרוּמַת תּוּתִים וְרִמּוֹנִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם שֶׁנִּטְמְאוּ פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁהֲרֵי אֵינָם רְאוּיִין לְהַסָּקָה:

ו הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בְּפֶסַח בֵּין בְּזָדוֹן בֵּין בִּשְׁגָגָה בֵּין טְמֵאָה בֵּין טְהוֹרָה פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין. אֲפִלּוּ הִפְרִישָׁהּ מַצָּה וְהֶחְמִיצָה פָּטוּר. וַאֲפִלּוּ דְּמֵי עֵצִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ רְאוּיָה לְהַסָּקָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה אֵין לָהּ דָּמִים:

ז אֲבָל הַשּׁוֹגֵג שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹ שֶׁאָכַל תְּרוּמָה נְקוּרָה. וְהַשּׁוֹתֶה יַיִן תְּרוּמָה שֶׁנִּתְגַּלָּה. וְהַסָּךְ יַיִן וְשֶׁמֶן כְּאֶחָד אוֹ שֶׁשָּׁתָה שֶׁמֶן וְחֹמֶץ כְּאֶחָד אוֹ שֶׁכָּסַס אֶת הַחִטִּים אוֹ גָּמַע אֶת הַחֹמֶץ הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

ח הָיָה שָׂבֵעַ וְקָץ בְּמְזוֹנוֹ וְהוֹסִיף עַל שִׂבְעוֹ בַּאֲכִילַת תְּרוּמָה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "כִּי יֹאכַל" לֹא שֶׁיְּזַיֵּק אֶת עַצְמוֹ. וְכֵן הַכּוֹסֵס אֶת הַשְּׂעוֹרִים פָּטוּר מִן הַחֹמֶשׁ מִפְּנֵי שֶׁהִזִּיק עַצְמוֹ:

ט זָר שֶׁבָּלַע שִׁבְּפִין שֶׁל תְּרוּמָה וֶהֱקִיאָן וּבָא אַחֵר וַאֲכָלָן גַּם הוּא בִּשְׁגָגָה הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְהַשֵּׁנִי מְשַׁלֵּם דְּמֵי עֵצִים לָרִאשׁוֹן:

י הַמַּאֲכִיל הַפּוֹעֲלִים וְאֶת הָאוֹרְחִים תְּרוּמָה הֵם מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּשׁוֹגְגִין. וְהוּא מְשַׁלֵּם לָהֶם דְּמֵי סְעֻדָּתָן שֶׁדְּמֵי הַחֻלִּין יְתֵרִין מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁאָכְלוּ שֶׁדָּבָר הָאָסוּר נַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם חוֹתָה מִמֶּנּוּ:

יא הַמַּאֲכִיל אֶת בָּנָיו הַקְּטַנִּים וְאֶת עֲבָדָיו בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים. וְהָאוֹכֵל תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ. וְהָאוֹכֵל אוֹ הַשּׁוֹתֶה פָּחוֹת מִכְּזַיִת. וְנָזִיר שֶׁשָּׁתָה יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה. וְהַשּׁוֹתֶה שֶׁמֶן וְהַסָּךְ אֶת הַיַּיִן. כָּל אֵלּוּ מְשַׁלְּמִים אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הַחֹמֶשׁ:

יב בַּת כֹּהֵן שֶׁהָיְתָה נְשׂוּאָה לְיִשְׂרְאֵל אוֹ שֶׁנִּפְסְלָה וְאַחַר כָּךְ אָכְלָה תְּרוּמָה מְשַׁלֶּמֶת אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הַחֹמֶשׁ. הָאִשָּׁה שֶׁהָיְתָה אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וְאָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעְלִיךְ אוֹ גֵּרְשֵׁךְ. וְכֵן הָעֶבֶד שֶׁהָיָה אוֹכֵל וְאָמְרוּ לוֹ מֵת רַבְּךָ וְהִנִּיחַ יוֹרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מַאֲכִיל אוֹ שֶׁמְּכָרְךָ לְיִשְׂרְאֵל אוֹ נָתָנְךָ לוֹ אוֹ שִׁחְרְרָךְ. וְכֵן כֹּהֵן שֶׁהָיָה אוֹכֵל וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶּן חֲלוּצָה. הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין הַקֶּרֶן בִּלְבַד. וְאִם הָיְתָה תְּרוּמַת חֻמֵּץ וְהָיָה עֶרֶב הַפֶּסַח הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם מִפְּנֵי שֶׁזְּמַנָּהּ בָּהוּל נֶחְפְּזוּ לֶאֱכֹל וְלֹא בָּדְקוּ. וְכֻלָּן שֶׁהָיְתָה לָהֶן תְּרוּמָה בְּתוֹךְ פִּיהֶן כְּשֶׁיָּדְעוּ שֶׁהֵן אֲסוּרִין לֶאֱכֹל הֲרֵי אֵלּוּ יִפְלְטוּ:

יג הָיָה אוֹכֵל וְאָמְרוּ לוֹ נִטְמֵאת. אוֹ נִטְמֵאת הַתְּרוּמָה. טָמֵא הָיִית. אוֹ טְמֵאָה הָיְתָה הַתְּרוּמָה. אוֹ נוֹדַע שֶׁהוּא טֶבֶל אוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ. אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ. אוֹ שֶׁטָּעַם טַעַם פִּשְׁפֵּשׁ לְתוֹךְ פִּיו. הֲרֵי אֵלּוּ יִפְלְטוּ:

יד שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין וְנָפְלָה תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ לְאֵי זוֹ נָפְלָה הֲרֵינִי אוֹמֵר לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה. אֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא שֶׁל תְּרוּמָה אָכַל זָר אַחַת מֵהֶן הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וְהַשְּׁנִיָּה נוֹהֶגֶת בָּהּ כִּתְרוּמָה. אָכַל אַחֵר אֶת הַשְּׁנִיָּה אַף הוּא פָּטוּר. אָכַל אֶחָד אֶת שְׁתֵּיהֶן מְשַׁלֵּם כַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן. אִם מֵזִיד קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

טו הָאוֹכֵל אֶת הַחֹמֶשׁ בִּשְׁגָגָה הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו חֻמְשׁוֹ. שֶׁהַחֹמֶשׁ כְּקֶרֶן לְכָל דָּבָר. וְכֵן מוֹסִיף חֹמֶשׁ עַל חֹמֶשׁ לְעוֹלָם. כָּל הַמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ הֲרֵי הַתַּשְׁלוּמִין כִּתְרוּמָה לְכָל דָּבָר. אֶלָּא שֶׁאִם נִזְרְעוּ גְּדוּלֵיהֶן חֻלִּין. וְאִם רָצָה הַכֹּהֵן לְמָחֳל אֵינוֹ מוֹחֵל. וְכָל הַמְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן בִּלְבַד הֲרֵי הַתַּשְׁלוּמִין חֻלִּין וְאִם רָצָה הַכֹּהֵן לְמָחֳל מוֹחֵל:

טז בַּת יִשְׂרְאֵל שֶׁאָכְלָה תְּרוּמָה וְאַחַר כָּךְ נִשֵּׂאת לְכֹהֵן. אִם תְּרוּמָה שֶׁלֹּא זָכָה בָּהּ כֹּהֵן אָכְלָה מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְעַצְמָהּ. וְאִם תְּרוּמָה שֶׁזָּכָה בָּהּ כֹּהֵן אָכְלָה מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן לַבְּעָלִים וְחֹמֶשׁ לְעַצְמָהּ. שֶׁכָּל הַמְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מְשַׁלֵּם הַקֶּרֶן לַבְּעָלִים וְהַחֹמֶשׁ לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה:

יז לֹא הִסְפִּיקָה לְשַׁלֵּם עַד שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת לְעַצְמָהּ וַהֲרֵי הִיא כְּמִי שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת לְכֹהֵן מֵעוֹלָם:

יח כָּל הָאוֹכֵל תְּרוּמָה בֵּין בִּשּׁוּגֵג בֵּין בְּמֵזִיד אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא מִן הַחֻלִּין הַמִּתְקַנִּים שֶׁהוֹצִיאוּ מֵהֶן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת. וּמְשַׁלְּמִין מִן הַלֶּקֶט וּמִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֵּאָה וּמִן הַהֶפְקֵר וּמִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִטְּלָה תְּרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִם הִקְדִּים הַמַּעֲשֵׂר לַתְּרוּמָה. וּמְשַׁלְּמִין מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּפְדּוּ שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. וּמִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן אֲבָל לֹא מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ". כַּקֹּדֶשׁ שֶׁאָכַל:

יט הָאוֹכֵל קְשׁוּאִין שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית יַמְתִּין לַקְּשׁוּאִין שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וִישַׁלֵּם מֵהֶן. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁלֵּם חוֹבוֹ מִפֵּרוֹת שְׁבִיעִית כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ:

כ אָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה מְשַׁלֵּם חֻלִּין בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִין. אָכַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה מְשַׁלֵּם חֻלִּין טְהוֹרִין וְאִם שִׁלֵּם חֻלִּין טְמֵאִין בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד תַּשְׁלוּמָיו תַּשְׁלוּמִין וְיֻחְזַר וִישַׁלֵּם מִן הַטָּהוֹרִין:

כא אָכַל תְּרוּמַת חָבֵר מְשַׁלֵּם לוֹ. אָכַל תְּרוּמַת עַם הָאָרֶץ מְשַׁלֵּם לֶחָבֵר וְנוֹטֵל דָּמָיהּ מִמְּנוּ וְנוֹתֵן לְעַם הָאָרֶץ שֶׁאָכַל תְּרוּמָתוֹ שֶׁאֵין מוֹסְרִין טָהֳרוֹת לְעַם הָאָרֶץ:

כב גָּזַל תְּרוּמָה מֵאֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן וַאֲכָלָהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת אֲבִי אִמּוֹ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לְעַצְמוֹ אֶלָּא לְיוֹרֵשׁ אַחֵר מִשְּׁאָר הַשָּׁבָט. וְכֵן אִם נָפְלָה לוֹ תְּרוּמָה מֵאֲבִי אִמּוֹ וַאֲכָלָהּ. וּבַעַל חוֹב שֶׁגָּבָה תְּרוּמָה בְּחוֹבוֹ וְהָאִשָּׁה בִּכְתֻבָּתָהּ וַאֲכָלוּהָ מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְכֹהֵן חָבֵר וְהֶחָבֵר נוֹתֵן לָהֶם דָּמִים שֶׁהָיוּ מוֹכְרִין בָּהּ אוֹתָהּ הַתְּרוּמָה כְּמוֹ שֶׁאָכְלוּ:

כג הַגּוֹנֵב תְּרוּמָה וְלֹא אֲכָלָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל לַבְּעָלִים. וְיֵשׁ לוֹ לְשַׁלֵּם מִדְּמֵי תְּרוּמָה. גְּנָבָהּ וַאֲכָלָהּ מְשַׁלֵּם שְׁנֵי קְרָנִין וְחֹמֶשׁ. קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מִן הַחֻלִּין. וְקֶרֶן אֲפִלּוּ מִדְּמֵי תְּרוּמָה:

כד הָיְתָה הַתְּרוּמָה הֶקְדֵּשׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת וּגְנָבָהּ וַאֲכָלָהּ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. שֶׁאֵין תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בְּהֶקְדֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ. אֲבָל מְשַׁלֵּם קֶרֶן וּשְׁנֵי חֲמָשִׁים. חֹמֶשׁ מִשּׁוּם אוֹכֶל תְּרוּמָה. וְחֹמֶשׁ מִשּׁוּם שֶׁנֶּהֱנָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ. וּלְמִי מְשַׁלֵּם. אִם הָיָה בָּהּ כְּזַיִת וְאֵין בָּהּ שְׁוֶה פְּרוּטָה מְשַׁלֵּם לַכֹּהֲנִים. וְאִם יֵשׁ בָּהּ שְׁוֶה פְּרוּטָה בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כְּזַיִת בֵּין שֶׁאֵין בָּהּ כְּזַיִת מְשַׁלֵּם לַהֶקְדֵּשׁ:

כה וּמִפְּנֵי מָה חָל אִסּוּר הֶקְדֵּשׁ עַל אִסּוּר הַתְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהַתְּרוּמָה אֲסוּרָה לְזָר וּמֻתֶּרֶת לַכֹּהֵן. הֶקְדֵּישָׁהּ נָאֱסָרָה עַל הַכֹּהֵן. לְפִיכָךְ נוֹסֵף בָּהּ אִסּוּר אַף עַל יִשְׂרָאֵל עַל דֶּרֶךְ שֶׁבַּאֲרָנוּ בְּהִלְכוֹת בִּיאוֹת אֲסוּרוֹת וְאִסּוּרֵי מַאֲכָלוֹת:

כו הַגּוֹזֵל תְּרוּמָה וַאֲכָלָהּ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ אֶחָד. שֶׁהַחֹמֶשׁ שֶׁחַיָּב בּוֹ מִשּׁוּם תְּרוּמָה יָצָא בּוֹ יְדֵי גְּזֵלוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יד) "וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ" אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בְּחֹמֶשׁ שֶׁל קֹדֶשׁ בִּלְבַד. גְּזֵלָהּ וְהֶאֱכִילָהּ לְאַחֵר. הָאוֹכֵל מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. כָּל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ אִם אָכַל שְׁוֶה אַרְבָּעָה מְשַׁלֵּם שְׁוֵה חֲמִשָּׁה מִמִּין שֶׁאָכַל. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וּשְׁנֵי חֲמָשִׁין אָכַל שְׁוֵה אַרְבָּעָה מְשַׁלֵּם שִׁשָּׁה. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מְשַׁלֵּם שְׁנֵי קְרָנִין וְחֹמֶשׁ אֶחָד אָכַל שְׁוֵה אַרְבָּעָה מְשַׁלֵּם דְּמֵי תִּשְׁעָה. וּלְעוֹלָם אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא לְפִי דָּמִים שֶׁהָיְתָה שָׁוָה בִּשְׁעַת אֲכִילָה בֵּין שֶׁהוּזְלָה בִּשְׁעַת תַּשְׁלוּמִין בֵּין שֶׁהוּקְרָה:

פרק יא

א הַתְּרוּמָה נִתֶּנֶת לָאֲכִילָה וְלִשְׁתִיָּה וּלְסִיכָה שֶׁהַסִּיכָה הִיא כִּשְׁתִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קט יח) "וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו". וְהַשְׁתִיָּה בִּכְלַל אֲכִילָה. לֶאֱכל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכל. וְלִשְׁתּוֹת דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת. וְלָסוּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ. לֹא יָסוּךְ יַיִן וְחֹמֶץ. אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן הַטָּהוֹר וּמַדְלִיק אֶת הַטָּמֵא וְזֶהוּ הַנִּקְרָא שֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּכָל מָקוֹם:

ב תְּמָרִים שֶׁל תְּרוּמָה מָתֹר לְחָבְצָן וּלְקַבְּצָן כְּעִגּוּל הַדְּבֵלָה. וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת מֵהֶם שֵׁכָר. וְכֵן אֵין עוֹשִׂין תְּמָרִים דְּבַשׁ וְלֹא תַּפּוּחִים יַיִן וְלֹא פֵּרוֹת הַסְּתָו חֹמֶץ. וְכֵן שְׁאָר כָּל הַפֵּרוֹת אֵין מְשַׁנִּין אוֹתָן מִבְּרִיָּתָן בִּתְרוּמָה חוּץ מִזֵּיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. עֵבַר וְעָשָׂה הָאוֹכֵל מַשְׁקֶה הֲרֵי זֶה שׁוֹתֶה. וְזֹר שֶׁאָכַל דְּבַשׁ תְּמָרִים וְיַיִן תַּפּוּחִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בִּשְׁנָגָה אֵינוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְאִם אָכַל בְּמֵזִיד מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת:

ג אֵין נוֹתְנִין דְּבֵלָה וּגְרוֹגָרוֹת לְתוֹךְ הַמֶּרְיָס מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאַבְּדָן. אֲבָל נוֹתְנִין אֶת הַיַּיִן לְתוֹךְ הַמֶּרְיָס. וְאֵין מְפַטְּמִין אֶת הַשֶּׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹצִיאוֹ מִכְּלַל מַאֲכָלוֹת וְעוֹשֵׂהוּ שֶׁמֶן מִשְׁחָה. אֲבָל מְעָרְבִין יַיִן וּדְבַשׁ וּפִלְפְּלִין וְכַיּוֹצֵא בָּאֵלּוּ לְאָכְלָן:

ד אֵין מְבַשְּׁלִין יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַעֲטוֹ. אֵין כּוֹבְשִׁין בְּצָלִים שֶׁל תְּרוּמָה בְּחֹמֶץ שֶׁל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיד הַחֹמֶץ. אֵין מְעָרְבִין תְּבוּאָה בְּקִטְנִיּוֹת. וְכָל דָּבָר שֶׁיִּתְפָּרֵשׁ זֶה מִזֶּה כְּשֶׁכּוֹבְרִין אוֹתוֹ מְעָרְבִין. וּמִשֶּׁחָרְבָה יְהוּדָה הַתְחִילוּ לְעָרֵב תְּבוּאָה בִּתְבוּאָה וְקִטְנִית בְּקִטְנִית אֲבָל לֹא תְּבוּאָה בְּקִטְנִית:

ה כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּרַקְּדִין אֶת הַקֶּמַח בְּחֲלִילִין כָּךְ נוֹהֲגִ הַכֹּהֵן בִּתְרוּמָה. מְרַקֵּד לֶאֱכל וּמַשְׁלִיךְ אֶת הַמַּרְסָן. הֲרֵי שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת סֹלֶת מְנַפֶּה בְּנָפָיוֹת הָרַבֶּה עַד שֶׁיּוֹצִיא קַב אוֹ קַבַּיִם מִן הַסְּאָה לֹא יַשְׁלִיךְ אֶת הַשְּׁאָר מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָאוּי לַאֲכִילָה אֶלָּא יַנִּיחֵהוּ בְּמָקוֹם מֻצְנָע:

ו שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה אֵין חוֹסְמִין בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם. וְאֵין סָכִין בּוֹ מְנָעֵל וְסַנְדָּל. וְלֹא יָסוּךְ רַגְלוֹ וְהוּא בְּתוֹךְ מְנָעֵל וְסַנְדָּל אֲבָל סָךְ אֶת רַגְלוֹ וְלוֹבֵשׁ הַמְּנָעֵל אוֹ הַסַּנְדָּל וְסָךְ כָּל גּוּפוֹ וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קַטוֹבָלְיָא חֲדָשָׁה וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵן נִסּוֹכִין אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֲבָל לֹא יִתֵּן שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי טַבְלָא שֶׁל שַׁיִשׁ לְהִתְעַגֵּל עָלֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁמְּאַבְּדוֹ:

ז כָּל הָאוֹכֵל תְּרוּמָה אֲפִלּוּ פֵּרוֹת צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ יָדָיו טְהוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ. וְאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת עִם הַזֹּר עַל הַשֻּׁלְחָן גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאכַל מִמֶּנָּה. וּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ נֶאֱכֶלֶת עִם הַזֹּר עַל הַשֻּׁלְחָן וְאֵינָהּ צְרִיכָה נְטִילַת יָדַיִם כְּחֻלִּין. וְאֵין סָכִין תְּרוּמָה בְּיָדַיִם מְסֹאָבוֹת. נָפַל עַל בְּשָׂרוֹ מְשַׁפְשְׁפוֹ בְּיָדַיִם מְסֹאָבוֹת. אֲבָל סָכִין אֶת הַקֶּטֶן בְּשֶׁמֶן תְּרוּמָה בְּתוֹךְ שִׁבְעָה. שֶׁהַנּוֹלָד כָּל שִׁבְעָה אֵינוֹ חָשׁוּב עֶרֶל:

ח סָךְ הוּא הַכֹּהֵן עַצְמוֹ בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה וּמֵבִיא בֶּן בִּתּוֹ יִשְׂרָאֵל וּמַעֲגִילוֹ עַל גַּבָּיו. וְאִם סָךְ עַצְמוֹ בְּשֶׁמֶן וְנִכְנָס לַמֶּרְחָץ מֻתָּר לְזָר לְמָשְׁחוֹ בַּמֶּרְחָץ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נִסּוֹךְ מִמֶּנּוּ:

ט כֹּהֶנֶת שֶׁחָפְפָה רֹאשָׁהּ בְּתִלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה אֵין הַיִּשְׂרְאֵלִית מֻתֶּרֶת לָחוֹף שְׂעָרָן בְּתִלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם:

י עֲקִצֵי תְּאֵנִים וּגְרוֹגָרוֹת וְהַכְּלִיסִים וְהֶחָרוּבִין וּמֵעֵי אֲבַטִּיחַ וּקְלִפֵּי אֲבַטִּיחַ וְאֶתְרוֹג וּמְלָפְפוֹן אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן אֹכֶל וּקְנִיבַת יָרָק שֶׁמַּשְׁלִיכִין בַּעֲלֵי בָּתִּים הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִים לְזָרִים. אֲבָל קְנִיבַת יָרָק שֶׁמְּקַנְּבִים הַגַּנָּנִין מֻתֶּרֶת לְזָרִים. קְלִפֵּי פוֹלִין וְשֶׁמְּשִׁמִּין אִם יֵשׁ בָּהֶן אֹכֶל אֲסוּרִין. אֵין בָּהֶן אֹכֶל מֻתָּרִין:

יא גַּרְעִינֵי אֶתְרוֹג מֻתָּרִים. גַּרְעִינֵי זֵיתִים וּתְמָרִים וְחָרוּבִין אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כְּנָסָן הַכֹּהֵן הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין לְזָרִים. וּשְׁאָר הַגַּרְעִינִין בִּזְמַן שֶׁכְּנָסָן וְיֵשׁ בָּהֶן לַחְלוּחִית לִמְצֹץ אוֹתָן אֲסוּרִין לְזָר וְאִם הִשְׁלִיכָן מֻתָּרוֹת:

יב הַסֶּבִין שֶׁל חִטִּים חֲדָשׁוֹת אֲסוּרִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָאוּי לְמַאֲכַל אָדָם. וְשֶׁל יְשָׁנוֹת מֻתָּר. וְעַד מָתַי נִקְרְאוּ חֲדָשׁוֹת כָּל זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם רְגִילִין לַחְבֹּט בֵּין הַגֶּרָנוֹת:

יג הַנְּצוֹלוֹת וְהָרַקְבָנִיּוֹת שֶׁל תְּרוּמָה אֲסוּרוֹת וְאִם הֶעֱלוּ אָבָק מֻתָּרוֹת. שְׁמָרִים שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶם מַיִם הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי אֲסוּר לְזָרִים וְהַשְּׁלִישִׁי מֻתָּר וְאִם לֹא נָתַן עֲלֵיהֶם מַיִם אֶלָּא מְסַנֵּן הַיַּיִן מֵעַל הַשְּׁמָרִים בִּלְבַד אַף הַשְּׁלִישִׁי אָסוּר לְזָרִים:

יד מְגוּרָה שֶׁפִּנָּה מִמֶּנָּה חִטֵּי תְּרוּמָה אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְהְיוֹת יוֹשֵׁב וּמְלַקֵּט אַחַת אַחַת וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לְתוֹכָהּ חֻלִּין אֶלָּא מְכַבֵּד כְּדַרְכּוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֻלִּין. וְכֵן חָבִית שֶׁל שֶׁמֶן תְּרוּמָה שֶׁנִּשְׁפְּכָה אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְהְיוֹת יוֹשֵׁב וּמְטַפֵּחַ אֶלָּא נוֹהֵג בָּהּ כְּדַרְכּוֹ שֶׁנּוֹהֵג בְּחֻלִּין:

טו הַמְעָרֶה כַּד שֶׁל שֶׁמֶן תְּרוּמָה הֲרֵי זֶה מְעָרֶה עַד שֶׁיִּפְסֹק הָעַמּוּד וְיַתְחִיל הַשֶּׁמֶן לִנְטֹף מְעַט מְעַט וְכֵיוָן שֶׁנָּטְפוּ שְׁלֹשׁ טִפִּים זוֹ אַחַר זוֹ דַּיּוֹ. וּמֻתָּר לִתֵּן בְּכַד שֶׁמֶן חֻלִּין. הֲרֵי שֶׁלֹּא נָתַן אֶלָּא הִנִּיחַ הַכַּד עַד שֶׁנִּתְמַצִּית אוֹתָהּ הַתַּמְצִית תְּרוּמָה:

טז מְמַלֵּא הַכֹּהֵן נַר שֶׁמֶן שְׂרֵפָה וְנוֹתְנוֹ לְיִשְׂרְאֵל לַעֲלוֹת בּוֹ לַעֲלִיָּה וּלְהִכָּנֵס לַחֲדָר לַעֲשׂוֹת צָרְכֵי הַכֹּהֵן אֲבָל לֹא צָרְכֵי יִשְׂרְאֵל. וְאִם הָיָה שֶׁתְּפוּ עִמּוֹ מֻתָּר:

יז יִשְׂרְאֵל שֶׁהָיָה אוֹרֵחַ אֵצֶל כֹּהֵן וְהִדְלִיק לוֹ שֶׁמֶן שְׂרֵפָה וְעָמַד הַכֹּהֵן וְהָלַךְ לוֹ אֵינוֹ חַיָּב לְכַבּוֹתוֹ עַד שֶׁכָּבָה מֵאֵלָיו וְטוֹבֵל הַיִּשְׂרְאֵל פְּתִילָה בְּנֵר הַכֹּהֵן וּמַדְלִיק לֵילֵךְ בָּהּ:

יח בְּקָרוֹ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁהָיָה עוֹמֵד אֵצֶל בְּקָרוֹ שֶׁל יִשְׂרְאֵל. וְכֵלָיו שֶׁל כֹּהֵן שֶׁהָיָה נָאֳרָג אֵצֶל כֵּלָיו שֶׁל יִשְׂרְאֵל. הֲרֵי זֶה מַדְלִיק עֲלֵיהֶן שֶׁמֶן שְׂרֵפָה שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַכֹּהֵן. וְכֵן מַדְלִיקִין שֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּבַמְּבוֹאוֹת הָאֲפֵלִים שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת כֹּהֵן. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ

חֻלִּין לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה מַדְלִיק שֶׁמֶן שְׂרֵפָה שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַכֹּהֵן. מַדְלִיקִין שֶׁמֶן שְׂרֵפָה עַל גַּבֵּי הַחֻלִּין בִּרְשׁוּת כֹּהֵן:

יט בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן וְהִיא לְמוּדָה אֲצֶל אָבִיהָ מַדְלִיק בִּרְשׁוּתָהּ. מֻתָּר לְכֹהֵן לְהַדְלִיק שֶׁמֶן שְׂרֵפָה אֲפִלּוּ בְּבֵית הָאָבֵל אוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה שֶׁיֵּשׁ שָׁם עֵרְבוּב. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יְסַפְּקוּ מִמֶּנָּה בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה שֶׁמִּפְּנֵי נְקִיּוֹן כֵּלֵיהֶם אֵין נוֹגְעִין בּוֹ. וּבְבֵית הָאָבֵל מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם פְּנַאי מִפְּנֵי הָאָבֵל:

כ הַזּוֹרֵעַ אֶת הַתְּרוּמָה בְּשׁוֹגֵג יְהַפֵּךְ בְּמֵזִיד יְקַיֵּם. הֵבִיאָה שְׁלִישׁ בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּשׁוֹגֵג יְקַיֵּם. וְאִם הָיָה פִּשְׁתָּן אֲפִלּוּ הֵבִיאָה שְׁלִישׁ וַאֲפִלּוּ בְּמֵזִיד יְהַפֵּךְ. קָנָס קָנְסוּ בּוֹ שֶׁלֹּא יִזְרַע וְיִתְכַּוֵּן לְהָנוֹת בְּעֵצָיו:

כא גְּדוּלֵי תְּרוּמָה הֲרֵי הֵן כְּחֻלִּין לְכָל דָּבָר אֶלָּא שֶׁאֲסוּרִים לְזָרִים. גָּזְרוּ חֲכָמִים עֲלֵיהֶן שֶׁיִּהְיוּ אֲסוּרִין לְזָרִים כִּתְרוּמָה מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁבְּיָד הַכֹּהֵן שֶׁלֹּא יַשְׁהֶנָּה אֶצְלוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְרָעֶנָּה וְתֵצֵא לְחֻלִּין וְנִמְצָא בָּא בָּהּ לִידֵי תַּקָּלָה. לְפִיכָךְ מֻתָּר לֶאֱכל הַגְּדוּלִין בְּיָדַיִם טְמֵאוֹת וּמֻתָּר לִטְבוֹל יוֹם כְּחֻלִּין:

כב גְּדוּלֵי גְּדוּלִין חֻלִּין לְכָל דָּבָר. וַאֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה אִם רַבּוּ הַגְּדוּלִין עַל הָעִקָּר בְּגְדוּלֵי הַגְּדוּלִין הֲרֵי הַגְּדוּלִין הַשְּׁנִיִּים מַעֲלִין אֶת הָעִקָּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה וְיִהְיֶה הַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים. וְכֵן תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ וְהַמְדֻמָּע וְתוֹסֶפֶת תְּרוּמָה וְזֶרַע עוֹנֵי גִּנָּה שֶׁאֵינָם נֶאֱכָלִים כְּגוֹן זֶרַע לֶפֶת וּצְנוֹן אַף עַל פִּי שֶׁאוֹתוֹ לֶפֶת וּצְנוֹן תְּרוּמָה גְּדוּלֵיהֶן מֻתָּרִין וַהֲרֵי הֵן חֻלִּין לְכָל דָּבָר. וְכֵן הַזּוֹרֵעַ פִּשְׁתָּן שֶׁל תְּרוּמָה הַגְּדוּלִין מֻתָּרִין לְזָרִים:

כג הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה טְמֵאָה אַף עַל פִּי שֶׁהַגְּדוּלִים טְהוֹרִין הֲרֵי הֵן אֲסוּרִין בַּאֲכִילָה. הוֹאִיל וְהַתְּרוּמָה שֶׁנִּזְרְעָה אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה הָיְתָה כְּבָר נִדְחוּ:

כד חָתַךְ אֶת הָעֶלִין שֶׁצָּמְחוּ וְיָצְאוּ עֲלִין שְׁנִיִּין וַחֲתָכָן הֲרֵי אֹכֶל שֶׁיָּצָא אַחַר כָּךְ מֻתָּר בַּאֲכִילָה:

כה שְׁתִילֵי חֻלִּין שֶׁנִּטְמְאוּ וּזְרָעָן וַעֲשָׂאָן תְּרוּמָה הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. שֶׁהֲרֵי טָהֲרוּ בִּזְרִיעָה וְלֹא נִטְמְאוּ כְּשֶׁהֵן תְּרוּמָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ אֲסוּרִין:

כו שִׁבֹּלֶת שֶׁהָיְתָה בְּתוֹךְ הַכְּרִי וּמֵרַח הַכְּרִי כֻּלּוֹ הֲרֵי אוֹתָהּ הַשִּׁבֹּלֶת טָבֶל. הוֹאִיל וְנִמְרְחָה בְּתוֹךְ הַכְּרִי. שְׁתָלָהּ וְאַחַר כָּךְ קָרָא עָלֶיהָ שֵׁם וַעֲשָׂאָהּ תְּרוּמָה הֲרֵי זוֹ סְפֵק תְּרוּמָה הוֹאִיל וּזְרָעָהּ. שֶׁמָּא פָּרַח הַטָּבֶל מִמֶּנָּה וְנַעֲשֵׂית כְּפֵרוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמְרוּ. אֲבָל אִם עֲשָׂאָהּ תְּרוּמָה קֹדֶם שֶׁיִּזְרָעֶנָּה הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה. לְפִיכָךְ אִם תָּלַשׁ מִמֶּנָּה וְאָכַל בְּמֵזִיד חַיָּב מִיתָה. בְּשׁוֹגֵג מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ. וְאִם נָחַן וְאָכַל בְּפִיו מִן הָאָרֶץ בְּטֵלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם. שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם בְּכָךְ. לְפִיכָךְ פָּטוּר מִן הַמִּיתָה וּמִן הַחֹמֶשׁ אִם הָיָה שׁוֹגֵג:

כז שָׂדֶה שֶׁל גִּדּוּלֵי תְּרוּמָה חַיֶּבֶת בְּלֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה וּבִתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וּבְמַעֲשַׂר עָנִי. וַעֲנֵיֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲנֵיֵי כֹּהֲנִים נוֹטְלִים מִמֶּנָּה מַתָּנוֹת אֵלּוּ. עֲנֵיֵי כֹּהֲנִים אוֹכְלִין אֶת שֶׁלָּהֶם וַעֲנֵיֵי יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִין אֶת שֶׁלָּהֶם לַכֹּהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה וְהַדְּמִים שֶׁל עֲנִיִּים. וְכֵן בֶּן לֵוִי מוֹכֵר הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלּוֹ לַכֹּהֲנִים:

כח הַחוֹבֵט גִּדּוּלִין אֵלּוּ מְשַׁבֵּח. וְהַדָּשׁ בִּבְהֵמָה כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. תּוֹלֶה כְּפִיפוֹת בְּצַוָּארֵי בְּהֵמָה וְנוֹתֵן לְתוֹכָן מֵאוֹתוֹ הַמִּין. נִמְצָא לֹא זוֹמֵם אֶת הַבְּהֵמָה וְלֹא מַאֲכִיל אֶת הַתְּרוּמָה:

פרק יב

א אָסוּר לְטַמֵּא אֶת הַתְּרוּמָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּשְׁאָר הַקָּדָשִׁים וְלֹא יְבִיאֶנָּה לִידֵי טֻמְאָה וְלֹא יַפְסִידֶנָּה אֶלָּא אוֹכֵל הַטָּהוֹרָה וּמַדְלִיק הַטְּמֵאָה. וּמֻתָּר לְטַמֵּא תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ בְּטֻמְאוֹת שֶׁל תּוֹרָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ טְמֵאָה אֶלָּא בְּאֶרֶץ הָעַמִּים שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶם מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר חִיּוּבָהּ מִדִּבְרֵיהֶם. לְפִיכָךְ נִדָּה קוֹצָה לָהּ חַלָּה בְּחוּצָה לָאָרֶץ שֶׁאֵינָהּ מֻזְהֶרֶת אֶלָּא לְאָכְלָהּ לֹא לִגַּע בָּהּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ב תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת בְּסָפֵק לֹא אוֹכְלִים וְלֹא שׂוֹרְפִין אֶלָּא תִּהְיֶה מֻנַּחַת עַד שֶׁתִּטְמָא טֻמְאָה וַדָּאִית וְתִשָּׂרֵף. וְיֵשׁ שָׁם סְפֵיקוֹת שֶׁשּׂוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִנְיַן טֻמְאָה וְטָהֳרָה:

ג חָבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנּוֹלַד לָהּ סְפֵק טֻמְאָה הֲרֵי זֶה לֹא יְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. לֹא יְזִיזֶנָּה מִמְּקוֹמָהּ וְלֹא יְגַלֶּגֶּנָּה אֶלָּא יַנִּיחֶנָּה עַד שֶׁתִּטְמָא וַדַּאי וְתִשָּׂרֵף. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא תֵּאָכֵל:

ד חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה בַּגַּת הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה טְמֵאָה. אִם יָכוֹל לְהַצִּיל מִמֶּנָּה רְבִיעִית בְּטָהֳרָה יַצִּיל וְאִם לָאו יַצִּיל בְּיָדָיו בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְטַמְּאָהּ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִנְיָן טָהֳרוֹת:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחָבִית שֶׁל יַיִן וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בַּגַּת הַתַּחְתּוֹנָה פְּחוֹת מִמֵּאָה שֶׁהֲרֵי יִדָּמַע הַכֹּל וְיִפָּסֵל. אֲבָל אִם הָיָה בַּתַּחְתּוֹנָה מֵאָה בְּזוֹ הֶחָבִית שֶׁהֲרֵי הִיא עוֹלָה בְּאַחַת וּמֵאָה. אוֹ שֶׁהָיְתָה חָבִית שֶׁל שֶׁמֶן. תֵּרַד וְתִטְמָא וְאַל יְטַמְּאֶנָּה בְּיָדָיו שֶׁהֲרֵי הַכֹּל רָאוּי לְהַדְלָקָה וְאֵין שָׁם הֶפְסֵד מְרֻבֶּה. וְכֵן חָבִית שֶׁמֶן שֶׁנִּשְׁבְּרָה הֶחָבִית אֵינוֹ מֻזְהָר שֶׁלֹּא לְהַצִּיל בְּטָהֳרָה יַצִּיל וְאִם לָאו יַצִּיל בְּטֻמְאָה. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּשְׁבְּרָה הֶחָבִית אֵינוֹ מֻזְהָר שֶׁלֹּא לְהַצִּיל בְּטֻמְאָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּהוּל:

ו הָיָה עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּבְיָדוֹ כַּכָּרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה. אָמַר לוֹ הַנָּכְרִי תֵּן לִי אַחַת מֵהֶן וְאִם לָאו הֲרֵינִי נוֹגֵעַ בְּכֻלָּן וּמְטַמְּאָן יַנִּיחַ לְפָנָיו אַחַת עַל הַסֶּלַע וְאַל יִתְּנֶנָּה לְתוֹךְ יָדוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְטַמֵּא הַתְּרוּמָה בְּיָדַיִם:

ז הַתְּלָתָן וְהַכַּרְשִׁינִין שֶׁל תְּרוּמָה הוֹאִיל וְאֵינוֹ מַאֲכַל אָדָם הֲרֵי זֶה מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כָּל מַעֲשֵׂיהֶן בְּטֻמְאָה. וְאֵינוֹ נִזְהָר אֶלָּא בְּעֵת שְׁרִיָּתָן בְּמַיִם. שֶׁאִם שָׂרָה אוֹתָם בְּטֻמְאָה הֲרֵי טִמֵּא אוֹתָם בְּיָדִים. אֲבָל אַחַר הַשְּׁרִיָּה אֵינוֹ נִזְהָר. לֹא בְּעֵת שֶׁשָּׁף הַכַּרְשִׁינִין וְלֹא בְּעֵת שֶׁמַּאֲכִילָן לִבְהֵמָה. לְפִיכָךְ נוֹתְנִין תְּרוּמַת תְּלָתָן וְכַרְשִׁינִין לְכֹהֵן עַם הָאָרֶץ׃

ח אֵין מַפְקִידִין תְּרוּמָה אֵצֶל כֹּהֵן עַם הָאָרֶץ מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ גַס בָּהּ לְאָכְלָהּ. אֲבָל מַפְקִידִין אוֹתוֹ אֵצֶל יִשְׂרָאֵל עַם הָאָרֶץ בִּכְלִי חֶרֶשׂ הַמֻּקָּף צָמִיד פָּתִיל. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ פֵּרוֹת מֻכְשָׁרִין. גְּזֵרָה שֶׁלֹּא תִּסְיטֵם אִשְׁתּוֹ נָדָה׃

ט אֵין עוֹשִׂין לְעַם הָאָרֶץ תְּרוּמַת זֵיתָיו בְּטָהֳרָה. אֲבָל עוֹשִׂין לוֹ זֵיתֵי חֻלִּין בְּטָהֳרָה מִשּׁוּם כְּדֵי חַיָּיו שֶׁל בָּדָד (לְבַד). וְכֵיצַד עוֹשֶׂה. נוֹטֵל כְּדֵי הַתְּרוּמָה וּמַנִּיחָהּ בִּכְלִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה כְּגוֹן כְּלִי אֲבָנִים. וּכְשֶׁיְּבוֹא עַם הָאָרֶץ לִטֹּל הַחֻלִּין וְהַתְּרוּמָה אוֹמְרִין לוֹ הִזָּהֵר שֶׁמָּא תִּגַּע בַּתְּרוּמָה שֶׁלֹּא תַּחֲזֹר לְטָבְלָהּ׃

י יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹתָיו בְּטֻמְאָה אֵין בּוֹצְרִין עִמּוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין דּוֹרְכִין עִמּוֹ מִפְּנֵי הַתְּרוּמָה שֶׁתֵּעָשֶׂה בְּטֻמְאָה. אֲבָל מוֹלִיכִין עִמּוֹ חָבִיּוֹת לַגַּת וּמְבִיאִין מִן הַגַּת׃

יא זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁנִּטְמְאוּ סוֹחֲטָן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה. וְאִם נִטְמְאוּ אַחַר שֶׁנַּעֲשׂוּ תְּרוּמָה וְסוֹחֲטָן פָּחוֹת פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה הֲרֵי הַמַּשְׁקֶה הַיּוֹצֵא מֵהֶן מֻתָּר בִּשְׁתִיָּה לַכֹּהֲנִים. וַאֲפִלּוּ לְנָסְכִים הָיָה רָאוּי שֶׁהַמַּשְׁקֶה כְּאִלּוּ הוּא מֻפְקָד בְּתוֹךְ הָאֹכֶל. וְלֹא אָמְרוּ פָּחוֹת פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה וְנִמְצָא הַמַּשְׁקֶה מִתְטַמֵּא בְּכַבֵּיצָה. וְאִם הָיוּ פֵּרוֹת אֵלּוּ שְׁלִישֵׁי לְטֻמְאָה דּוֹרְכָן בְּגַת וּבְבֵית הַבַּד וְהַמַּשְׁקֶה תְּרוּמָה טְהוֹרָה. שֶׁאֵין שְׁלִישֵׁי עוֹשֶׂה רְבִיעִי בִּתְרוּמָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִנְיַן טְהֳרוֹת׃

יב פַּת תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת מַשְׁלִיכָהּ לִבֵּין הָעֲצִים עַד שֶׁיִּשְׂרְפֶנָּה. וְכֵן שֶׁמֶן שֶׁנִּטְמָא נוֹתְנוֹ בִּכְלִי מָאוּס עַד שֶׁיַּדְלִיק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תַּקָּלָה לַאֲחֵרִים וְיֹאכְלוּהוּ. וְחִטִּים שֶׁנִּטְמְאוּ שׁוֹלְקָן וּמַנִּיחָן בִּכְלִי מָאוּס כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רְאוּיִין לַאֲכִילָה וְאַחַר כָּךְ יַסִּיק בָּהֶן תַּנּוּר וְכִירַיִם. וּמַשְׁקִין שֶׁאֵין רְאוּיִין לְהַדְלָקָה שֶׁנִּטְמְאוּ כְּגוֹן הַיַּיִן קוֹבְרִין אוֹתָן׃

יג יֵין תְּרוּמָה שֶׁנִּתְגַּלָּה הוֹאִיל וְאָסוּר בִּשְׁתִיָּה יִשָּׁפֵךְ. וְכֵן תְּאֵנִים וַעֲנָבִים וְקִשּׁוּאִים וְדִלּוּעִין וַאֲבַטִּיחִין וּמְלָפְפוֹנוֹת שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּמְצְאוּ מְנֻקָּרוֹת הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין בַּאֲכִילָה מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. מַה יַּעֲשֶׂה בָּהֶן יַשְׁלִיךְ לַיָּם אוֹ יִקְבְּרוּ׃

יד עִסָּה שֶׁנִּלּוֹשָׁה בְּמַיִם מְגֻלִּים אַף עַל פִּי שֶׁהִיא תְּרוּמָה תִּשָּׂרֵף׃

טו אָסוּר לְכֹהֵן לִטֹּל תְּרוּמָה אוֹ שְׂאָר מַתָּנוֹת שֶׁלּוֹ עַד שֶׁיַּפְרִישׁוּ אוֹתָם הַבְּעָלִים שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח יב) "רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר יִתְּנוּ לַה' לְךָ נְתַתִּים" וְנֶאֱמַר (במדבר יח יט) "אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַה' נָתַתִּי לְךָ" עַד שֶׁיָּרִימוּ וְאַחַר כָּךְ יִזְכֶּה בָּהֶם. וְלֹא יִטְלֵם אַחַר שֶׁהוּרְמוּ אֶלָּא

מִדַּעַת בְּעָלִים שֶׁהֲרֵי הֵם שֶׁל בְּעָלִים לִתְּנָן לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצוּ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ה י) "וְאִישׁ אֶת קָדָשָׁיו לוֹ יִהְיוּ". וְאִם לָקַח שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים זָכָה בָּהֶן שֶׁאֵין לַבְּעָלִים מֵהֶן אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאָה וְטוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן:

טז כֹּהֵן שֶׁנָּתְנוּ לוֹ תְּרוּמָה וּמָצָא בָּהּ דְּבָרִים אֲחֵרִים הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִים מִשּׁוּם גֵּזֶל שֶׁמָּא אֲחֵרִים הִנִּיחוּם שָׁם עַד שֶׁיִּטְלוּם:

יז אֵין יִשְׂרָאֵל חַיָּבִין לְהַטְפִּל בַּתְּרוּמָה וְלַהֲבִיאָהּ מִן הַגֹּרֶן לָעִיר וּמִן הַמִּדְבָּר לַיִּשּׁוּב אֶלָּא כֹּהֲנִים יוֹצְאִין לָגֹרֶן וְיִשְׂרָאֵל נוֹתְנִים לָהֶם חֶלְקָן שָׁם. וְאִם לֹא יָצְאוּ הֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ וּמַנִּיחַ בַּגֹּרֶן. וְאִם הָיְתָה חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה אוֹכַלְתָּהּ שָׁם וְאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת שָׁם מֵהֶם הִתְקִינוּ חֲכָמִים שֶׁיִּטָּפֵל בָּהּ וְיִבְיאֶנָּה לָעִיר וְיִטֹּל שְׂכַר הֲבָאָתָהּ מִכֹּהֵן. שֶׁאִם הִפְרִישָׁהּ וְהִנִּיחָהּ לְבְהֵמָה וּלְחַיָּה הֲרֵי זֶה חִלּוּל הַשֵּׁם:

יח אָסוּר לְכֹהֲנִים וּלְוִיִּם לְסַיֵּעַ בְּבֵית הַגָּרְנוֹת כְּדֵי לִטֹּל מַתְּנוֹתֵיהֶן. וְכָל הַמְסַיֵּעַ חִלֵּל קֹדֶשׁ הַשֵּׁם. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (מלאכי ב ח) "שְׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי". וְאָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהַנִּיחוֹ שֶׁיְּסַיְּעֵהוּ אֶלָּא נוֹתֵן לָהֶם חֶלְקָן בְּכָבוֹד:

יט נָתַן תְּרוּמָה לְכֹהֵן עַל מְנָת לְהַחֲזִירָהּ יָצָא יְדֵי נְתִינָה. וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן מִפְּנֵי שֶׁנִּמְצָא כְּמְסַיֵּעַ בְּבֵית הַגָּרְנוֹת. וְכֵן אָסוּר לָהֶן שֶׁיַּחְטְפוּ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וַאֲפִלּוּ לִשְׁאל חֶלְקָן בְּפִיהֶן אָסוּר אֶלָּא נוֹטְלִין בְּכָבוֹד. שֶׁעַל שֻׁלְחַן הַמָּקוֹם הֵם אוֹכְלִין וְעַל שֻׁלְחָנוֹ הֵם שׁוֹתִים וּמַתְּנוֹת אֵלּוּ לַה' הֵם וְהוּא זְכָה לָהֶן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ח) "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי":

כ לֹא יִתֵּן אָדָם תְּרוּמָה לְשׁוֹמֵר גִּתּוֹ. וְלֹא בְּכוֹר לְשׁוֹמֵר עֶדְרוֹ. וְלֹא מַתָּנוֹת לְרוֹעֵה בְּהֶמְתּוֹ. וְאִם נָתַן חֹלֶל אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לָהֶם שְׂכַר שְׁמִירָתָן תְּחִלָּה. וְרִשְׁאֵי יִשְׂרָאֵל לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר הָא לְךָ סֶלַע זוֹ וְתֵן תְּרוּמָה אוֹ בְּכוֹר אוֹ שְׁאָר מַתָּנוֹת לִפְלוֹנִי הַכֹּהֵן בֶּן בִּתִּי אוֹ בֶּן אֲחוֹתִי. וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כא בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיוּ הַבְּעָלִים רוֹצִים לִתֵּן אוֹתָם לְאֶחָד מִשְּׁנֵי כֹּהֲנִים אֵלּוּ אוֹ לְאֶחָד מִשְּׁנֵי לְוִיִּם אֵלּוּ בְּחִנָּם וְאָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ הֵא לְךָ וְתֵן לָזֶה. אֲבָל הַבְּעָלִים שֶׁאָמְרוּ לַכֹּהֵן אוֹ לַלֵּוִי הֵא לְךָ חֶלֶק זֶה בְּטוֹבַת הֲנָאָה הֲרֵי זֶה אָסוּר. וְכֵן אָסוּר לַעֲשׂוֹת סְחוֹרָה בִּתְרוּמוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לוֹקֵחַ מִכֹּהֵן וּמוֹכֵר לְכֹהֵן:

כב עֲשָׂרָה אֵין חוֹלְקִין לָהֶן תְּרוּמָה בְּבֵית הַגָּרְנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן אוֹכְלִין אוֹתָהּ אוֹ מַאֲכִילִין אוֹתָהּ. וְאֵלּוּ הֵן. הַחֵרֵשׁ. וְהַשּׁוֹטֶה. וְהַקָּטָן שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִפְרֹשׁ חֻקּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאֵין בְּאֵלּוּ דַּעַת. וְהַטֻּמְטוּם וְהָאַנְדְּרוֹגִינוּס מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָן. וְהָעֶבֶד שֶׁמָּא יִרְאוּהוּ הָעוֹבְרִים בַּשָּׂדֶה וְיִעִידוּ עָלָיו שֶׁהוּא כֹּהֵן. וְהָעֲרֵל וְהַטְּמֵא מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְאוּסִין. וְהָאִשָּׁה שֶׁמָּא תִּתְגָּרֵשׁ

וּמִפְּנֵי הַיִּחוּד. וְהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ קָנְסוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַחֲלֹק בְּבֵית הַגָּרְנוֹת עַד שֶׁיִּגְרַשֶׁנָּה. וְכֻלָּן מְשַׁלְּחִין לָהֶן לְבָתֵּיהֶן וְחוֹלְקִין לָהֶן כִּשְׁאָר קָדְשֵׁי הַגִּבּוּל. חוּץ מִן הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ וְהַטְּמֵא וְהֶעָרֵל שֶׁאֵין מְשַׁלְּחִין לָהֶן כְּלָל:

פרק יג

א הַתְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. כֵּיצַד. סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה סְאָה שֶׁל חֻלִּין וְנִתְעָרֵב הַכֹּל מַפְרִישׁ מִן הַכֹּל סְאָה אַחַת וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן וְהַשְּׁאָר מֻתָּר לְזָרִים. וְכָל תְּרוּמָה שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים מַקְפִּידִין עָלֶיהָ כְּגוֹן תְּרוּמַת הַכְּלִיסִין וְהֶחָרוּבִין וְהַשְּׁעוֹרִים שֶׁל אֲדוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ הוֹאִיל וְנָפְלָה בְּמֵאָה בְּטֵלָה בְּמִעוּטָהּ וְהַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים:

ב נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה נַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע וְיִמְכֹּר הַכֹּל לַכֹּהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי אוֹתָהּ סְאָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁנִּתְעָרֵב מִין בְּמִינוֹ. אֲבָל מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם אִם יֵשׁ בַּכֹּל טַעַם תְּרוּמָה נַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע וְיִמְכֹּר לַכֹּהֲנִים חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁבּוֹ. וְאִם טַעַם הַכֹּל טַעַם חֻלִּין הַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים:

ג סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְהִגְבִּיהַּ סְאָה מִן הַכֹּל וְנָפְלָה הַסְּאָה שֶׁהִגְבִּיהַּ לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ מְדַמַּעַת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְכֵן סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה וְנַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע וְנָפַל מִן הַמְדֻמָּע לְמָקוֹם אַחֵר אֵינוֹ מְדַמֵּעַ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁנָּפְלוּ עֶשֶׂר סְאִין שֶׁל תְּרוּמָה לְתִשְׁעִים סְאָה חֻלִּין וְנִדְמְעוּ הַכֹּל אִם נָפַל מִמְּדֻמָּע זֶה עֶשֶׂר סְאִין לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין נִדְמְעוּ שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בְּעֶשֶׂר שֶׁל מְדֻמָּע סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה. נָפַל לְתוֹכָן פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר סְאִין אֵינָן מְדַמְּעוֹת:

ד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהִבָּלֵל כְּגוֹן חִטִּים לְחִטִּים אוֹ קֶמַח לְקֶמַח. אֲבָל דַּרְכּוֹ לְהִבָּלֵל כְּגוֹן שֶׁמֶן תְּרוּמָה לְשֶׁמֶן חֻלִּין אוֹ יַיִן תְּרוּמָה לְיֵין חֻלִּין הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. אִם רֹב תְּרוּמָה הֲרֵי זֶה מְדַמֵּעַ כִּתְרוּמָה. וְאִם רֹב חֻלִּין הֲרֵי הוּא כְּחֻלִּין וְאֵינוֹ מְדַמֵּעַ אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל אֲסוּרִים לְזָרִים:

ה סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה הִגְבִּיהַּ וְנָפְלָה אַחֶרֶת הִגְבִּיהַּ וְנָפְלָה אַחֶרֶת הֲרֵי הַחֻלִּין מֻתָּרִין עַד שֶׁתִּרְבֶּה תְּרוּמָה עֲלֵיהֶן. שֶׁאִם נָפְלוּ לְתוֹךְ הַמֵּאָה חֻלִּין מֵאָה סְאָה וְעוֹד שֶׁל תְּרוּמָה סְאָה אַחַר סְאָה נַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע:

ו סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְלֹא הִסְפִּיק לְהַגְבִּיהַּ עַד שֶׁנָּפְלָה סְאָה אַחֶרֶת. אִם יָדַע בָּרִאשׁוֹנָה קֹדֶם שֶׁתִּפֹּל הַשְּׁנִיָּה לֹא נִדְמְעוּ. אֶלָּא מַפְרִישׁ סָאתַיִם וְהַשְּׁאָר מֻתָּר הוֹאִיל וְהָיָה לוֹ לַעֲלוֹת הֲרֵי הִיא כְּאִלּוּ עָלְתָה. וְאִם לֹא יָדַע בַּסְּאָה רִאשׁוֹנָה אֶלָּא אַחַר שֶׁנָּפְלָה הַשְּׁנִיָּה הֲרֵי זֶה מְדַמֵּעַ וּכְאִלּוּ נָפְלוּ שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת:

ז אֵין פְּסֹלֶת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרֶפֶת עִמָּהּ לֶאֱסֹר הַחֻלִּין. אֲבָל פְּסֹלֶת הַחֻלִּין מִצְטָרֶפֶת עִם הַחֻלִּין לְהַעֲלוֹת הַתְּרוּמָה. כֵּיצַד. סְאָה חִטִּים יָפוֹת שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה סְאָה חִטִּים רָעוֹת שֶׁל חֻלִּין וְטָחַן הַכֹּל. אַף עַל פִּי שֶׁהַמֻּרְכָּן שֶׁל חֻלִּין מְרֻבִּין וְשֶׁל תְּרוּמָה מֻעָט וַהֲרֵי קֶמַח שֶׁל תְּרוּמָה בְּפָחוֹת מִמֵּאָה מִקֶּמַח הַחֻלִּין הֲרֵי זֶה עוֹלֶה וּמְשַׁעֲרִין בְּקֶמַח עִם הַמֻּרְכָּן שֶׁהוּא מֵאָה וְאֶחָד. אֲבָל אִם נָפְלָה סְאָה חִטִּים רָעוֹת שֶׁל תְּרוּמָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה סְאָה חִטִּים יָפוֹת שֶׁל חֻלִּין וְטָחַן הַכֹּל וַהֲרֵי הַקֶּמַח שֶׁל תְּרוּמָה אֶחָד מִמֵּאָה מִקֶּמַח הַחֻלִּין הֲרֵי זֶה עוֹלֶה בְּמֵאָה וְאֶחָד שֶׁהֲרֵי הוֹתִירוּ הַחֻלִּין וּפָחֲתָה הַתְּרוּמָה:

ח לוֹג יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה צָלוּל שֶׁנָּפַל לְמֵאָה לוֹגִין עֲכוּרִין אֵין מוֹצִיאִין שְׁמָרִים שֶׁבָּהֶם. אֶלָּא מַעֲלִין אֶת הַלּוֹג. וְכֵן אִם נָפַל לוֹג עָכוּר לְמֵאָה לוֹגִין צְלוּלִין אֵין מוֹצִיאִין שְׁמָרִים שֶׁבּוֹ:

ט לוֹג מַיִם שֶׁנָּפַל לְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה לוֹגִין יַיִן וְאַחַר כָּךְ נָפַל לְתוֹךְ הַכֹּל לוֹג יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה נִדְמַע הַכֹּל. שֶׁאֵין הַמַּיִם מַעֲלֶה אֶת הַיַּיִן:

י סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין וְנָפְלוּ חֻלִּין אֲחֵרִים עַד שֶׁהוֹסִיפוּ עַל מֵאָה. אִם בְּשׁוֹגֵג הֲרֵי זוֹ עוֹלָה בְּמֵאָה וְאֶחָד. וְאִם בְּמֵזִיד הֲרֵי הַכֹּל מְדֻמָּע שֶׁאֵין מְבַטְּלִין אִסּוּרֵי תוֹרָה לְכַתְּחִלָּה:

יא תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ מֻתָּר לְבַטְּלָהּ בְּרֹב וְאוֹכְלָהּ בִּימֵי טֻמְאָתוֹ וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם הָיָה לוֹ יַיִן שֶׁל תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ נוֹטֵל מִמֶּנּוּ לוֹג אֶחָד וְנוֹתֵן עָלָיו שְׁנֵי לוֹגִין חֻלִּין וְנִמְצָא הַכֹּל שְׁלֹשָׁה וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל מִיַּיִן שֶׁל תְּרוּמָה לוֹג וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַשְּׁלֹשָׁה וּמַגְבִּיהַּ מֵאַרְבַּעְתָּן לוֹג וְשׁוֹתֶה. וְחוֹזֵר וּמַשְׁלִיךְ לְתוֹכָן לוֹג אַחֵר וְחוֹזֵר וְנוֹטֵל לוֹג וְשׁוֹתֶה. וְכֵן נוֹתֵן לוֹג תְּרוּמָה וְנוֹטֵל לוֹג מִן הַתַּעֲרֹבֶת עַד שֶׁיִּכְלֶה כָּל הַיַּיִן שֶׁל תְּרוּמָה. וְנִמְצָא שֶׁנָּטַל כַּמָּה לוֹגִין בִּשְׁנֵי לוֹגִין שֶׁל חֻלִּין:

יב הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה בְּצַד הַחֻלִּין וְלֹא נוֹדַע אֵי זֶהוּ זֶרַע תְּרוּמָה אֲפִלּוּ הָיָה מֵאָה לְגִנָּה שֶׁל תְּרוּמָה וּלְגִנָּה אַחַת שֶׁל חֻלִּין כֻּלָּן מֻתָּרִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁזֹּרְעוֹ כֻּלָּה בַּקַּרְקַע כְּגוֹן הַחִטִּים וְהַשְּׁעוֹרִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין זֹרְעוֹ נִפְסָד בָּאָרֶץ כְּגוֹן הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים אֲפִלּוּ מֵאָה לְגִנָּה שֶׁל חֻלִּין וּלְגִנָּה אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה תַּעֲרֹבֶת בֵּינֵיהֶן הֲרֵי הַכֹּל מְדֻמָּע. וְאִם נִתְלַשׁ הַכֹּל תַּעֲלֶה הַתְּרוּמָה בְּאֶחָד וּמֵאָה וְלֹא יִתְלֹשׁ לְכַתְּחִלָּה:

יג שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא. אוֹ שֶׁנָּפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ לְהֵיכָן נָפְלָה וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה אַחַת מִשְּׁתֵּי קֻפּוֹת לְתוֹךְ הַחֻלִּין אֵינָן מִדַּמְעְתָּן. וְכֵן אִם זָרַע אַחַת מֵהֶם הַגִּדּוּלִין חֻלִּין לְכָל דָּבָר. וְהַשְּׁנִיָּה נוֹהֶגֶת בָּהּ כִּתְרוּמָה. נָפְלָה הַקֻּפָּה הַשְּׁנִיָּה לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ מְדַמַּעַת. וְכֵן אִם זָרַע אַחֵר אֶת הַשְּׁנִיָּה הַגִּדּוּלִין חֻלִּין. נָפְלוּ שְׁתֵּיהֶן לְמָקוֹם אֶחָד מְדַמַּעַת כַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן. זָרַע אֶחָד אֶת שְׁתֵּיהֶם

בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלֶה הַגִּדּוּלִין חֻלִּין. וּבְדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה הַגִּדּוּלִין מְדֻמָּע. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּזוֹרֵעַ אֶת הַשְּׁנִיָּה עַד שֶׁלֹּא קָצַר אֶת הָרִאשׁוֹנָה. אֲבָל קָצַר אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ זָרַע אֶת הַשְּׁנִיָּה אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה הַגִּדּוּלִין חֻלִּין שֶׁאֵין תָּלוּשׁ וּמְחֻבָּרִין נַעֲשִׂין חוֹבָה זֶה לָזֶה:

יד שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְלִפְנֵיהֶן שְׁתֵּי סְאִין אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְנָפְלוּ אֵלּוּ לְתוֹךְ אֵלּוּ מֻתָּרִין. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר חֻלִּין לְתוֹךְ חֻלִּין נָפְלוּ וּתְרוּמָה לְתוֹךְ הַתְּרוּמָה וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא רַבּוּ חֻלִּין עַל הַתְּרוּמָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְרוּמָה בְּזְמַן הַזֶּה שֶׁהוּא מִדִּבְרֵיהֶם. אֲבָל בִּתְרוּמָה שֶׁל תּוֹרָה עַד שֶׁיִּרְבּוּ חֻלִּין עַל הַתְּרוּמָה:

טו סְאָה תְרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ הַכְּרִי וְאָמַר תְּרוּמַת הַכְּרִי זֶה לְתוֹכוֹ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלָה אוֹתָהּ סְאָה שָׁם נִסְתַּיְּמָה תְּרוּמַת הַכְּרִי וְנִדְמַע הַכֹּל בִּתְרוּמָה שֶׁנָּפְלָה וּבִתְרוּמַת הַכְּרִי. אָמַר תְּרוּמַת הַכְּרִי בְּצָפוֹנוֹ חוֹלְקִין אוֹתוֹ לִשְׁנַיִם וְהַחֲצִי שֶׁבַּצָּפוֹן לִשְׁנַיִם וְנִמְצָא רְבִיעַ הַכְּרִי שֶׁהוּא צָפוֹן צְפוֹנִי הוּא הַמְדֻמָּע:

טז הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי כָּרִים וְאָמַר תְּרוּמַת שְׁנֵי כָּרִים בְּאֶחָד מֵהֶן הֲרֵי שְׁנֵיהֶן מְדֻמָּעִין. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי סְאִין וּכְרִי אֶחָד וְאָמַר הֲרֵי אַחַת מִן הַסְּאִין הָאֵלּוּ עֲשׂוּיָה תְּרוּמָה עַל הַכְּרִי הַזֶּה הֲרֵי אַחַת מֵהֶן תְּרוּמָה וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא. הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי כָּרִים וּסְאָה אַחַת וְאָמַר הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה עַל אֶחָד מִן הַכָּרִים הַלָּלוּ הֲרֵי הוּא תְּרוּמָה וְנִתְקַן אֶחָד מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זֶה הוּא הַמִּתְקַן מִן הַטָּבֵל:

פרק יד

א חֲמִשִּׁים תְּאֵנוֹת שְׁחוֹרוֹת וַחֲמִשִּׁים לְבָנוֹת שֶׁנָּפְלָה לְתוֹכָן תְּאֵנָה אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה. הָיְתָה לְבָנָה הַשְּׁחוֹרוֹת מֻתָּרוֹת וְהַלְּבָנוֹת מְדֻמָּעוֹת. הָיְתָה שְׁחוֹרָה הַשְּׁחוֹרוֹת מְדֻמָּעוֹת וְהַלְּבָנוֹת מֻתָּרוֹת. וְאִם אֵין יָדוּעַ אִם שְׁחוֹרָה הָיְתָה וְאִם לְבָנָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה מִן הַכֹּל. יָדַע מָה הָיְתָה אַחַר שֶׁנָּפְלָה וְשָׁכַח הֲרֵי כֻּלָּן מְדֻמָּעוֹת:

ב וְכֵן עִגּוּלֵי דְּבֵלָה וּמַלְבְּנִים שֶׁל דְּבֵלָה שֶׁנָּפַל עִגּוּל אוֹ מַלְבֵּן שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹכָן וְאֵין יָדוּעַ אִם מַלְבֵּן הָיָה אוֹ עִגּוּל הֲרֵי הָעִגּוּלִין מִצְטָרְפִין לַמַּלְבְּנִים וְתַעֲלֶה הַתְּרוּמָה בְּאֶחָד וּמֵאָה מִן הַכֹּל. עִגּוּלֵי דְּבֵלָה גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים שֶׁנָּפַל עִגּוּל דְּבֵלָה לְתוֹכָן וְאֵין יָדוּעַ אִם גָּדוֹל הָיָה אִם קָטָן הֲרֵי הֵן מַעֲלִין בֵּין בְּמִנְיָן בֵּין בְּמִשְׁקָל. כֵּיצַד. נָפַל עִגּוּל לְמֵאָה עִגּוּלִין גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים הֲרֵינִי אוֹמֵר קָטָן נָפַל וּמַגְבִּיהַּ אֶחָד מִן הַקְּטַנִּים. נָפַל עִגּוּל לְתוֹךְ אַרְבָּעִים עִגּוּלִים מֵהֶן עֶשְׂרִים עִגּוּל מִשְׁקַל כָּל אֶחָד אַרְבַּע לִיטְרִין וּמֵהֶן עֶשְׂרִים עִגּוּל מִשְׁקַל כָּל אֶחָד לִיטְרָא הוֹאִיל וּמִשְׁקַל הַכֹּל מֵאָה לִיטְרִין וְאֶחָד הֲרֵינִי אוֹמֵר קָטָן נָפַל וּמַגְבִּיהַּ אֶחָד מִן הַקְּטַנִּים:

ג וְהַקֶּמַח וְהַסֹּלֶת אֵינָן מִצְטָרְפִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה:

ד סְאָה שֶׁל חִטִּים שֶׁנָּפְלָה עַל פִּי מְגוּרָה שֶׁל חִטִּים אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתָהּ בְּאֶחָד וּמֵאָה. שֶׁאֵין מְשַׁעֲרִין אֶלָּא אִם נִבְלְלָה תְּרוּמָה עִם הַחֻלִּין. אוֹ אִם אֵי יָדוּעַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם נָפְלָה הַתְּרוּמָה. וְכֵיצַד יַעֲשֶׂה. רוֹאִין אֶת הַתְּרוּמָה כְּאִלּוּ הִיא חִטִּים עַל גַּבֵּי שְׂעוֹרִים וּמַפְרִישׁ הַתְּרוּמָה עַצְמָהּ שֶׁנָּפְלָה עַל גַּבֵּי הַמְּגוּרָה עִם מְעַט מִן הַחֻלִּין שֶׁנָּפְלָה עֲלֵיהֶן כְּמִי שֶׁמְּאַסֵּף חִטִּים מֵעַל גַּבֵּי שְׂעוֹרִין:

ה שְׁתֵּי קֻפּוֹת אוֹ שְׁתֵּי מְגוּרוֹת שֶׁנָּפְלָה תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְנִבְלְלָה וְאֵין יָדוּעַ לְאֵי זוֹ מֵהֶן נָפְלָה. אִם הָיוּ שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בְּבַיִת אֶחָד הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפוֹת וְתַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה מִן הַכֹּל כְּאִלּוּ הָיוּ שְׁתֵּיהֶן מְגוּרָה אַחַת וְהַקֻּפּוֹת מִצְטָרְפוֹת. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה קֻפָּה בְּבַיִת זֶה וְקֻפָּה בְּבַיִת אַחֵר לְפִי שֶׁקֹּרוֹב הַדָּבָר לְקַבֵּץ שְׁתֵּיהֶן בְּבַיִת אֶחָד. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּי הַקֻּפּוֹת בִּשְׁתֵּי עֲיָרוֹת אֵינָן מִצְטָרְפוֹת:

ו וְכֵיצַד מַעֲלֶה סְאָה שֶׁנָּפְלָה. אִם רָצָה לְהַעֲלוֹת מֵאֶחָד מִשְּׁתֵּיהֶן מַעֲלֶה וְאִם רָצָה לְהַעֲלוֹת חֻצְיָהּ מִזּוֹ וְחֻצְיָהּ מִזּוֹ מַעֲלֶה. כַּדִּים מְלֵאִים תְּאֵנִים שֶׁל חֻלִּין שֶׁדָּרַס לִיטְרָא תְּאֵנִים שֶׁל תְּרוּמָה בְּפִי כַּד אֶחָד מֵהֶם וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא אִם הָיוּ שָׁם מֵאָה כַּד וְכַד הֲרֵי זוֹ תַּעֲלֶה וְלוֹקֵחַ כַּד אֶחָד מֵהֶם וּמוֹכְרָהּ לַכֹּהֵן חוּץ מִדְּמֵי אוֹתָהּ לִיטְרָא וְהַשְּׁאָר מֻתָּרִין. וְאִם הָיוּ פָּחוֹת מִמֵּאָה הַפּוּמִין כֻּלָּן מְדֻמָּעוֹת וְהַשּׁוֹלַיִם מֻתָּרִין:

ז וְכֵן אִם דָּרְסָהּ עַל פִּי כַּוֶּרֶת אוֹ עַל פִּי עִגּוּל וְאֵין יָדוּעַ אֵי זֶה הוּא. דָּרְסָהּ עַל פִּי הָעִגּוּל וְאֵין יָדוּעַ אִם בְּצָפוֹנוֹ אוֹ בִּדְרוֹמוֹ וְלֹא אֵי זוֹ עִגּוּל הוּא. רוֹאִין אוֹתָם כְּאִלּוּ הֵם פֵּרוּדוֹת וְתַעֲלֶה לְפִי הַמִּשְׁקָל. אִם יֵשׁ בְּכָל הָעִגּוּלִין מֵאָה לִיטְרִין תַּעֲלֶה. וְהוּא שֶׁיֵּשׁ בְּכָל עִגּוּל מֵהֶן יֶתֶר עַל שְׁנֵי לִיטְרִין כְּדֵי שֶׁתִּבָּטֵל הַתְּרוּמָה בְּרֹב. שֶׁסְּפֵק הַתְּרוּמָה בָּטֵל בְּרֹב הַחֻלִּין:

ח הַתְּרוּמָה וַדָּאֹה אוֹסֶר בְּמֵאָה וּסְפֵקָהּ אוֹסֵר בַּחֲמִשִּׁים. וְאֵין לָהּ הֶתֵּר אֶלָּא בְּרֹב. וְאִם הָיָה בְּיוֹתֵר מֵחֲמִשִּׁים אֵינָהּ צְרִיכָה רֹב. כֵּיצַד. תְּאֵנָה אַחַת תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְתִשְׁעִים וְתִשַּׁע וַהֲרֵי הַמֵּאָה קַיְמִין הַכֹּל אָסוּר לְזָרִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ט נָפְלָה אַחַת מֵחֲמִשִּׁים וְאָבְדָה אַחַת מִן הַכֹּל שֶׁמָּא אַחַת מִן הַחֻלִּין הִיא שֶׁאָבְדָה אוֹ הָאַחַת שֶׁנָּפְלָה הִיא שֶׁאָבְדָה הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיַּרְבֶּה עֲלֵיהֶן חֻלִּין מִמָּקוֹם אַחֵר וְיוֹסִיף עֲלֵיהֶן חֲמִשִּׁים תְּאֵנִים וְאַחַת יוֹתֵר עַל הַכֹּל. וְאִם נָפְלָה אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ חֲמִשִּׁים וְאַחַת וְאָבְדָה אַחַת מִן הַכֹּל הֶתֵּר הַשְּׁאָר לְזָרִים:

י סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ אוֹ לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֻקְדַּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ וְנִדְמַע הַכֹּל אִם לְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן נָפְלָה יִקָּרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיִמְכֹּר

הַכֹּל לַכֹּהֲנִים חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה וּמִדְּמֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ. וְאִם לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ נִפְלָה הֲרֵי אֵלּוּ יִפָּדוּ וְיִמָּכְרוּ לַכֹּהֵן חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה:

יא סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין אוֹ מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אוֹ הֶקְדֵּשׁ בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִים הוֹאִיל וְנִדְמַע הַכֹּל הֲרֵי הַכֹּל כִּתְרוּמָה טְמֵאָה שֶׁאֲסוּרָה בַּאֲכִילָה לַכֹּל וַהֲרֵי הַכֹּל אָסוּר לְעוֹלָם וּמַנִּיחִים אוֹתָן עַד שֶׁיֵּרָקְבוּ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהֵאָכֵל חַי. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהֵאָכֵל חַי לֹא יַנִּיחַן שֶׁמָּא יִתְּקֵל בָּהֶם וְיֹאכַל מֵהֶן. אֶלָּא יַדְלִיק הַכֹּל כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּדְלִיקִין תְּרוּמָה טְמֵאָה:

יב סְאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין טְמֵאִין יִמָּכֵר הַכֹּל לַכֹּהֲנִים חוּץ מִדְּמֵי תְּרוּמָה וְהַכֹּהֵן אוֹכֵל מִדָּמָע זֶה קְלָיוֹת. אוֹ יְלוּשׁ אוֹתוֹ בְּמֵי פֵּרוֹת שֶׁאֵינָן מַכְשִׁירִין כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּטָּמֵא הַתְּרוּמָה שֶׁבּוֹ מִן הַחֻלִּין הַטְּמֵאִין. אוֹ יְלוּשׁ מִדָּמָע זֶה פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה שֶׁאֵין אֹכֶל טָמֵא מְטַמֵּא אֹכֶל אַחֵר עַד שֶׁיִּהְיֶה כַּבֵּיצָה. אוֹ יִתְחַלֵּק מִדָּמָע זֶה פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה בְּכָל עִסָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּטָּמֵא הַתְּרוּמָה שֶׁבּוֹ:

יג סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֻלִּין טְהוֹרִין. וְכֵן סְאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֻלִּין טְמֵאִין. תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה וְתֹאכַל קְלָיוֹת אוֹ תִּלּוֹשׁ בְּמֵי פֵּרוֹת אוֹ פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה. שֶׁאֵין הַסְּאָה שֶׁנִּפְלָה הִיא הַסְּאָה עַצְמָהּ שֶׁעָלְתָה:

יד סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה בָּטְלָה בְּמִעוּט וְאוֹכְלִין הַכֹּל בְּטָהֳרָה. וְאִם נָפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה יַנִּיחַ הַכֹּל עַד שֶׁיֵּרָקֵב:

טו שְׁתֵּי קֻפּוֹת שֶׁנִּפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְנוֹדַע לְאֵי זוֹ מֵהֶן נָפְלָה וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה סְאָה שְׁנִיָּה וְאֵין יָדוּעַ לְאֵי זוֹ מֵהֶן נָפְלָה. אוֹמְרִים לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלָה רִאשׁוֹנָה נָפְלָה שְׁנִיָּה לְפִי שֶׁתּוֹלִין אֶת הַקַּלְקֵלָה בַּמְקַלְקֵל. נָפְלָה סְאָה רִאשׁוֹנָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶם וְאֵין יָדוּעַ לְאֵי זוֹ מֵהֶן נָפְלָה וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה סְאָה שְׁנִיָּה וְנוֹדַע לְאֵי זוֹ מֵהֶן נָפְלָה. אֵין אוֹמְרִים לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלָה שְׁנִיָּה נָפְלָה רִאשׁוֹנָה אֶלָּא שְׁתֵּיהֶן מְקֻלְקָלוֹת:

טז הָיוּ שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה וְנָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְאַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא אוֹמְרִין לְתוֹךְ הַטְּמֵאָה נָפְלָה:

יז שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין טְמֵאִין נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ בְּטָהֳרָה כִּתְרוּמָה:

יח נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ קְלָיוֹת בְּטָהֳרָה כִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה:

יט סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ קְלָיוֹת אוֹ יִלּוֹשׁוּ בְּמֵי פֵּרוֹת:

כ שְׁתֵּי קְפוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין טְהוֹרִין וְנָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה וְהַחֻלִּין יֹאכְלוּ קָלִיּוֹת:

כא נָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת שֶׁסְּפֵק תְּרוּמָה טְמֵאָה אָסוּר וּסְפֵק הַמְדֻמָּע מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאִסּוּר תְּרוּמָה טְמֵאָה מִן הַתּוֹרָה וְאִסּוּר הַמְדֻמָּע מִדִּבְרֵיהֶן עַל הָעִקָּרִים שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי מַאֲכָלוֹת:

פרק טו

א חֲבִית סְתוּמָה מְדַמַּעַת בְּכָל שֶׁהוּא. כֵּיצַד. חֲבִית סְתוּמָה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּכַמָּה אֲלָפִים חֲבִיּוֹת סְתוּמוֹת נִדְמַע הַכֹּל. נִפְתְּחוּ הֶחְבִיּוֹת תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה:

ב חֲבִית סְתוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בַּמֵּאָה חֲבִיּוֹת וְנָפְלָה אַחַת מֵהֶם לַיָּם הַגָּדוֹל הֻתְּרוּ כֻּלָּן וְאוֹמְרִין שֶׁל תְּרוּמָה הִיא שֶׁנָּפְלָה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְאֵנָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה וְנָפְלָה אַחַת מֵהֶן לַיָּם הַגָּדוֹל אֶלָּא צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אַחַת. לְפִי שֶׁהֶחְבִית נִפְילָתָהּ נִכֶּרֶת וּתְאֵנָה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ אֵין נִפְילָתָהּ נִכֶּרֶת:

ג חֲבִית סְתוּמָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֲבִיּוֹת וְנִפְתְּחָה אַחַת מֵהֶן נוֹטֵל מִמֶּנָּה אֶחָד מִמֵּאָה וְשׁוֹתֶה אוֹתָהּ הֶחְבִית. אֲבָל שְׁאָר הֶחְבִיּוֹת אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיִּפְתְּחוּ. וְכָל אַחַת וְאַחַת שֶׁתִּפְתַּח מֵהֶן נוֹטֵל מִמֶּנָּה כְּדֵי דְּמוּעָהּ וְשׁוֹתֶה הַמֵּאָה הַשְּׁאָר. נִתְעָרְבָה חֲבִית בְּמֵאָה וַחֲמִשִּׁים חֲבִיּוֹת וְנִפְתְּחוּ מֵהֶם מֵאָה נוֹטֵל מֵהֶם כְּדֵי דְּמוּעַ חֲבִית אַחַת וְשׁוֹתֶה הַמֵּאָה וּשְׁאָר הַחֲמִשִּׁים אֲסוּרוֹת וְאֵין מַחֲזִיקִין לְאוֹתָהּ חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁהִיא בְּרֹב אֲפִלּוּ הָיוּ כַּמָּה אֲלָפִים חֲבִיּוֹת כֻּלָּן מְדֻמָּע וְכָל מַה שֶּׁיִּפְתַּח נוֹטֵל הֵימֶנּוּ אֶחָד מִמֵּאָה וְהַשְּׁיָרִים שׁוֹתֶה וְהַשְּׁאָר מְדֻמָּע:

ד כְּבָר בֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אִסּוּרֵי מַאֲכָלוֹת שֶׁהַמְחַמֵּץ וְהַמְתַבֵּל אוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא. לְפִיכָךְ אִם רִסֵּק תַּפּוּחַ שֶׁל תְּרוּמָה וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ הָעִסָּה וְהֶחְמִיצָה כָּל הָעִסָּה מְדֻמַּעַת וַאֲסוּרָה לְזָרִים:

ה בֵּיצָה שֶׁנִּתְבְּלָה בְּתַבְלִין שֶׁל תְּרוּמָה אֲפִלּוּ חֻלְמוֹן שֶׁלָּהּ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹלֵעַ:

ו שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הָעִסָּה וְהִגְבִּיהוּ וְאַחַר כָּךְ נִתְחַמְּצָה הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת:

ז כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאִם נִתְעָרֵב (תְּרוּמָה) מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם לְפִיכָךְ בָּצָל מְחֻתָּךְ שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עִם הַתַּבְשִׁיל אִם הַבָּצָל תְּרוּמָה וְהַתַּבְשִׁיל חֻלִּין וְיֵשׁ בּוֹ טַעַם הַבָּצָל הֲרֵי הַתַּבְשִׁיל אָסוּר לְזָרִים. וְאִם הַבָּצָל חֻלִּין וְהַתַּבְשִׁיל תְּרוּמָה וְנִמְצָא טַעַם הַתַּבְשִׁיל בַּבָּצָל הֲרֵי הַבָּצָל אָסוּר:

ח עֲדָשִׁים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ וְאַחַר כָּךְ הִשְׁלִיךְ לְתוֹכָן בָּצָל יָבֵשׁ אִם הָיָה שָׁלֵם הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וְאִם הָיָה מְחֻתָּךְ בְּנוֹתֵן טַעַם. וְאִם בִּשֵּׁל הַבָּצָל עִם הָעֲדָשִׁים בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחֻתָּךְ מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. וּשְׁאָר כָּל הַתַּבְשִׁיל בֵּין שֶׁהִשְׁלִיךְ הַבָּצָל אַחַר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בֵּין שֶׁבִּשְּׁלוּ עִם

הַתַּבְשִׁיל בֵּין שֶׁלֹּם בֵּין מְחֻתָּךְ מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. וּמִפְּנֵי מָה בָּצָל שֶׁלֹּם לְתוֹךְ עֲדָשִׁים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹאֵב מֵהֶן שֶׁהֲרֵי הוּא שָׁלֵם וְלֹא פּוֹלֵט לְתוֹכָן שֶׁכְּבָר נִתְבַּשְּׁלוּ. וְאִם הָיוּ בְּצָלִים רַכִּים הֲרֵי הֵן כִּמְחֻתָּךְ. וְכֵן אִם נוֹטֵל פִּטְמָתוֹ וּקְלִפָּתוֹ הַחִיצוֹנָה אוֹ שֶׁהָיָה לַח הֲרֵי הוּא כִּמְחֻתָּךְ. וְהַקְּלִפּוּט בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחֻתָּךְ בְּנוֹתֵן טַעַם:

ט הַכּוֹבֵשׁ יָרָק שֶׁל חֻלִּין עִם יָרָק שֶׁל תְּרוּמָה הֲרֵי זֶה מֻתָּר לְזָרִים. חוּץ מִמִּינֵי בְּצָלִים וְחָצִיר וְשׁוּמִים. שֶׁאִם כָּבַשׁ יָרָק שֶׁל חֻלִּין עִם בְּצָלִים שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ בְּצָלִים חֻלִּין עִם בְּצָלִים שֶׁל תְּרוּמָה הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. כָּבַשׁ יָרָק שֶׁל תְּרוּמָה עִם בָּצָל שֶׁל חֻלִּין הֲרֵי הַבָּצָל מֻתָּר לְזָרִים:

י זֵיתֵי חֻלִּין שֶׁכְּבָשָׁן עִם זֵיתֵי תְּרוּמָה. אִם הָיוּ פְּצוּעִין אֵלּוּ וְאֵלּוּ. אוֹ שֶׁהָיוּ חֻלִּין פְּצוּעִין וְשֶׁל תְּרוּמָה שְׁלֵמִין. אוֹ שֶׁכְּבָשָׁן בְּמֵי תְּרוּמָה. הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שְׁלֵמִין. אוֹ שֶׁהָיוּ זֵיתֵי תְּרוּמָה פְּצוּעִין וְזֵיתֵי הַחֻלִּין שְׁלֵמִין. הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין לְפִי שֶׁהַפְּצוּעִין שׁוֹאֲבוֹת מִן הַשְּׁלֵמִין:

יא מֵי כְבָשִׁים וּמֵי שְׁלָקוֹת שֶׁל תְּרוּמָה הֲרֵי הֵן אֲסוּרִין לְזָרִים:

יב הַשֶּׁבֶת עַד שֶׁלֹּא נָתְנָה טַעַם בַּקְּדֵרָה יֵשׁ בָּהּ מִשּׁוּם תְּרוּמָה. מִשֶּׁנָּתְנָה טַעַם בַּקְּדֵרָה אֵין בָּהּ מִשּׁוּם תְּרוּמָה:

יג הָרוֹדֶה פַּת חַמָּה וּנְתָנָהּ עַל פִּי חָבִית שֶׁל יֵין תְּרוּמָה. אִם הָיְתָה פַּת חִטִּים הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. וְשֶׁל שְׂעוֹרִים אֲסוּרִים מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹאֶבוֹת:

יד תַּנּוּר שֶׁהִסְקִיקוֹ בְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וְאָפָה בּוֹ אֶת הַפַּת הַפַּת מֻתֶּרֶת שֶׁאֵין בָּהּ טַעַם כַּמּוֹן אֶלָּא רֵיחוֹ וְהֶרֵיחַ אֵינוֹ אָסוּר:

טו שְׁעוֹרִין שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְּלוּ לְבוֹר שֶׁל מַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ מֵימָיו הֲרֵי הֵן מֻתָּרִין שֶׁאֵין נוֹתֵן טַעַם לִפְנֵם אוֹסֵר:

טז תִּלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה הוּא וְעָצוֹ שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ בּוֹר שֶׁל יַיִן אִם יֵשׁ בְּזֶרַע הַתִּלְתָּן כְּדֵי לִתֵּן לְבַדּוֹ טַעַם בַּיַּיִן הֲרֵי הַיַּיִן אָסוּר לְזָרִים:

יז שְׁנֵי כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן אֶחָד תְּרוּמָה וְאֶחָד חֻלִּין מָזַג כָּל אֶחָד בְּמַיִם וְאַחַר כָּךְ עֵרְבָן. רוֹאִין אֶת יֵין הַחֻלִּין כְּאִלּוּ אֵינוֹ וּכְאִלּוּ יֵין הַתְּרוּמָה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִינוֹ. אִם רָאוּי אוֹתוֹ הַמַּיִם לְבַטֵּל טַעַם יֵין הַתְּרוּמָה הֲרֵי הַכֹּל מֻתָּר לְזָרִים. וְאִם לָאו אָסוּר. שֶׁכְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין הַמַּיִם מַעֲלִין אֶת הַיַּיִן:

יח יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל עַל גַּבֵּי פֵּרוֹת יְדִיחֵם וְהֵם מֻתָּרוֹת. וְכֵן שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל עַל גַּבֵּי פֵּרוֹת יְדִיחֵם וְהֵם מֻתָּרוֹת. נָפַל הַשֶּׁמֶן עַל גַּבֵּי יַיִן יַקְפֶּה אוֹתוֹ וְהַיַּיִן מֻתָּר לְזָרִים. נָפַל עַל גַּבֵּי הַצִּיר יַקְפֶּה אוֹתוֹ וְיִטֹּל קִלְפָּה מֵעַל הַצִּיר כְּדֵי שֶׁיְּסִיר כָּל הַצִּיר שֶׁבּוֹ טַעַם הַשֶּׁמֶן:

יט קְדֵרָה שֶׁבִּשֵּׁל בָּהּ תְּרוּמָה לֹא יְבַשֵּׁל בָּהּ חֻלִּין. וְאִם בִּשֵּׁל בְּנוֹתֵן טַעַם. וְאִם שָׁטַף הַקְּדֵרָה בְּמַיִם אוֹ בְּיַיִן הֲרֵי זֶה מֻתָּר לְבַשֵּׁל בָּהּ. בִּשֵּׁל בְּמִקְצָת הַכְּלִי אֵין צָרִיךְ לִשְׁטֹף אֶת כֻּלּוֹ אֶלָּא שׁוֹטֵף מְקוֹם הַבִּשּׁוּל בִּלְבַד:

כ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהַחַלָּה וְהַבִּכּוּרִים כֻּלָּן נִקְרְאוּ תְּרוּמָה. בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר נֶאֱמַר (במדבר יח כו) "וַהֲרֵמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה'" וְאוֹמֵר (במדבר טו כ) "כִּתְרוּמַת גֹּרֶן". וּבְחַלָּה נֶאֱמַר (במדבר טו כ) "חַלָּה תָּרִימוּ תְרוּמָה". וְנֶאֱמַר (דברים יב יז) "לֹא תוּכַל לֶאֱכל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ" וְגוֹ' (דברים יב יז) "וּתְרוּמַת יָדֶךָ". וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁטָּעוּן הֲבָאַת מָקוֹם שֶׁלֹּא פֵּרְטוֹ בְּפָסוּק זֶה חוּץ מִן הַבִּכּוּרִים וּבָהֶן נֶאֱמַר וּתְרוּמַת יָדְךָ הֲא לְמַדְתָּ שֶׁהֵן קְרוּאִין תְּרוּמָה:

כא לְפִיכָךְ דִּין אַרְבָּעְתָּן לְעִנְיַן אֲכִילָה וְדִמּוּעַ אֶחָד הוּא כֻּלָּן עוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה וְאִם נִטְמְאוּ יִשָּׂרְפוּ. וְדִין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי בְּכָל אֵלּוּ הַדְּרָכִים כִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל וַדַּאי אֶלָּא שֶׁאֵין לוֹקִין עַל אֲכִילָתָהּ:

כב כָּל הָאוֹכֵל תְּרוּמָה מְבָרֵךְ בִּרְכַּת אוֹתוֹ מַאֲכָל וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לֶאֱכל תְּרוּמָה. וְכָךְ קִבַּלְנוּ וְרָאִינוּ אוֹתָם מְבָרְכִין אֲפִלּוּ בְּחַלַּת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁגַּם אֲכִילַת קָדְשֵׁי הַגִּבּוּל כַּעֲבוֹדָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ז) "עֲבוֹדַת מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת כְּהֻנַּתְכֶם":

סְלִיק הִלְכוֹת תְּרוּמוֹת בְּסַיְעְתָּא דִּשְׁמַיָּא